

**UCHWAŁA NR LIV/408/2022
RADY MIEJSKIEJ W DĘBICY**
z dnia 28 stycznia 2022 r.

**w sprawie: uchwalenia Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta
Dębica na lata 2022 – 2027.**

Na podstawie: art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990r o samorządzie gminnym (t. j. Dz. U. z 2021r., poz. 1372 ze zm.) oraz art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004r.o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2021r, poz. 2268 ze zm.), **Rada Miejska w Dębicy uchwala, co następuje:**

§ 1.

Uchwala się Gminną Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Dębica na lata 2022 – 2027, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka, stanowiącą załącznik do niniejszej Uchwały.

§ 2.

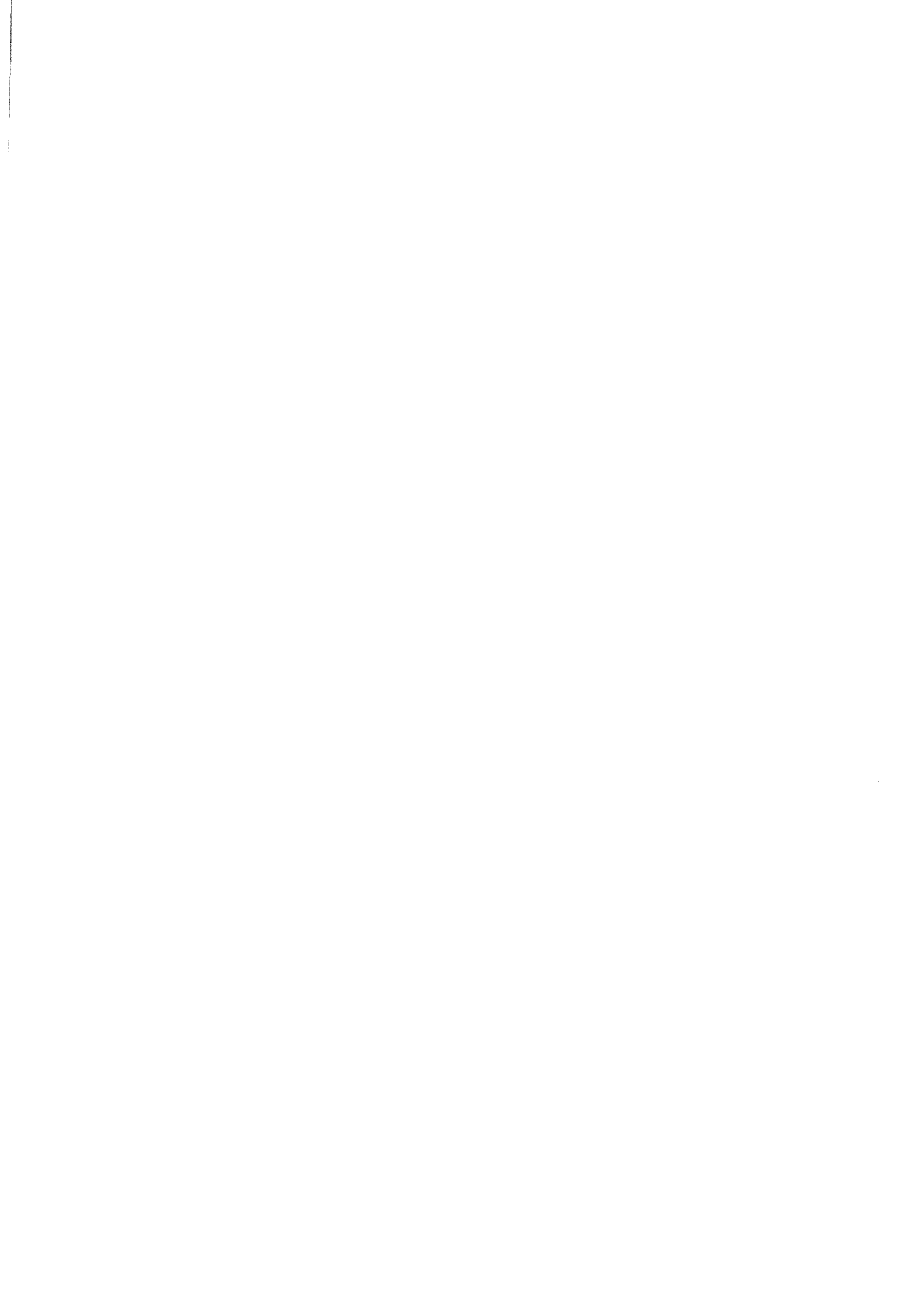
Wykonanie uchwały powierza się Dyrektorowi Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dębicy.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miejskiej w Dębicy

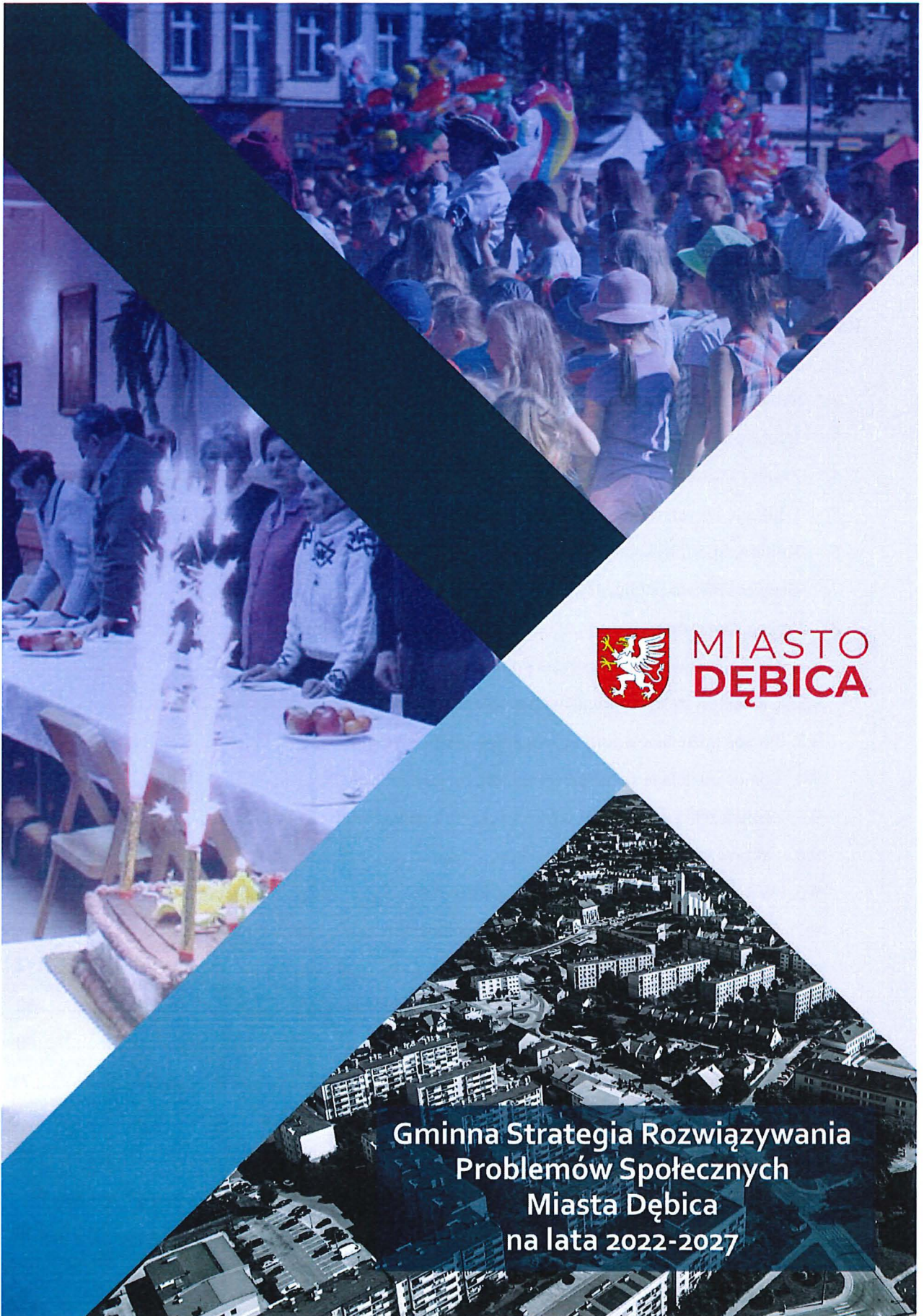

mgr Józef Sieradzki

Załącznik do uchwały Nr LIV/408/2022
Rady Miejskiej w Dębicy
z dnia 28 stycznia 2022 r.
Zalacznik1.pdf

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Dębica na lata 2022 – 2027

**MIASTO
DĘBICA**

**Gminna Strategia Rozwiązywania
Problemów Społecznych
Miasta Dębica
na lata 2022-2027**

Spis treści

Rozdział I – Wprowadzenie	4
1. Procedura tworzenia Strategii	4
2. Podstawy prawne	5
3. Zgodność z dokumentami programowymi na poziomie europejskim, krajowym i regionalnym... 7	
Rozdział II – Część diagnostyczno – analityczna	10
1. Charakterystyka demograficzna miasta	10
2. Sytuacja gospodarcza.....	12
3. Rynek pracy i bezrobocie.....	13
4. Zasoby i warunki mieszkaniowe.....	16
5. Edukacja i wychowanie	17
6. Kultura, Sport, Rekreacja i Turystyka	20
7. Bezpieczeństwo publiczne	24
8. Pomoc społeczna	26
9.1. Gospodarstwa domowe objęte pomocą społeczną	27
9.2. Charakterystyka dominujących problemów społecznych	31
9.3. Pomoc udzielana w formie świadczeń pieniężnych	32
9.4. Pomoc udzielana w formie świadczeń niepieniężnych	34
9.5. Świadczenia rodzinne, wychowawcze i fundusz alimentacyjny	39
9.6. Aktywizacja osób bezrobotnych	43
9.6. Wspieranie rodziny, system pieczy zastępczej	45
9.7. Wspieranie osób starszych, osób z niepełnosprawnością i długotrwałą chorobą	47
9.8. Problemy uzależnień i przemocy w rodzinie	54
9.9. Struktura wydatków w odniesieniu do realizowanych zadań	58
9.10. Realizowane projekty i programy	60
10. Organizacje pozarządowe i kluby sportowe	71
11. Diagnoza problemów społecznych w ujęciu badań sondażowych	72
12. Analiza SWOT.....	92
Rozdział III – Część programowa	96
1. Misja rozwiązywania problemów społecznych	96
2. Obszary priorytetowe, cele oraz działania	98
3. Ramy finansowe strategii/źródła finansowania	108

4. Wdrożenie, monitoring i ewaluacja strategii	108
5. Harmonogram realizacji Strategii	109
6. Zakładane rezultaty strategii	110
7. Analiza ryzyka	111
8. Podsumowanie	111
Spis tabel.....	112
Spis wykresów	113

Rozdział I – Wprowadzenie

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Miasta Dębica na lata 2022-2027 odnosi się do problematyki przeciwdziałania marginalizacji i wykluczeniu społecznemu oraz kładzie nacisk na umożliwienie wszystkim mieszkańcom miasta Dębica aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym.

1. Procedura tworzenia Strategii

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Miasta Dębica na lata 2022-2027 obejmuje wiele obszarów, kwestii i problemów, mających wpływ na jakość życia mieszkańców miasta Dębica. Uzasadnieniem dla jej opracowania i wdrożenia jest konieczność przeciwdziałania zagrożeniom, które uniemożliwiłyby zrównoważony rozwój. W treści dokumentu szczególne miejsce zajmują obszary i działania umożliwiające osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie samodzielnie pokonać, ze względu na ograniczenia osobowościowe, społeczne, zawodowe i materialne wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Dla potrzeb opracowania Strategii diagnoza została przeprowadzona metodą analizy dokumentów statystycznych obrazujących poziom życia mieszkańców i dynamikę rozwoju miasta Dębica dostępnych w Banku Danych Lokalnych GUS, sprawozdaniach MRiPS-03¹ ze świadczeń pieniężnych i w naturze udzielanych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Dębicy, Oceny Zasobów Pomocy Społecznej dla gminy miasta Dębica, danych statystycznych pozyskanych z instytucji działających na terenie miasta za okres 2017-2020. Do analizy danych wybrano czteroletni horyzont czasowy, umożliwiający obserwację procesów i zachodzących zmian pokazujący istotne zmiany w obszarze problemów społecznych.

---

¹ Sprawozdanie MRPiPS-03 jest dokumentem statystyki publicznej, obrazującym stan problemów społecznych przez pryzmat świadczeń pieniężnych w naturze i usługach, udzielanych przez Ośrodek Pomocy Społecznej, osobom kwalifikującym się do tych świadczeń po spełnieniu kryteriów ustalonych w ustawie z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r. poz. 1876).

2. Podstawy prawne

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy jest dokumentem o charakterze obligatoryjnym, wynikającym z zadań w obszarze pomocy społecznej, przypisanych jednostkom samorządu terytorialnego. Podstawy prawne do przygotowania strategii zostały sformułowane w ustawie o pomocy społecznej².

Zgodnie z artykułem 16 b ust. 1 gminy opracowują Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych. Z kolei samorząd województwa został zobowiązany do przyjęcia strategii dotyczącej polityki społecznej. Zgodnie z obowiązującymi przepisami, dokument strategiczny w zakresie rozwiązywania problemów społecznych powinien zawierać część diagnostyczną, opisującą sytuację zastaną w danej jednostce terytorialnej, prognozę zmian, które mogą wystąpić w okresie objętym ramami czasowymi strategii, a także zawierać określenie celów strategicznych planowanych zmian, przyjęte kierunki interwencji, wskazywać sposoby realizacji strategii oraz nakreślać możliwości finansowania planowanych działań, jak również zawierać propozycję wskaźników weryfikacji zachodzących zmian w obszarze pomocy społecznej³.

Tworząc niniejszą Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych opierano się na kluczowych dla tej materii aktach prawnych tak, aby była ona kompatybilna oraz komplementarna z założeniami polityki państwa. Wśród najistotniejszych ustaw kompetencyjnych, nakładających na administrację rządową i samorządową określone obowiązki, należy wyszczególnić m.in.:

Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.

Ustawę z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym.

Ustawę z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego.

Ustawę z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego.

Ustawę z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie.

AKTY PRAWNE DOTYCZĄCE WSPARCIA RODZINY I DZIECKA

1. Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych.
2. Ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów.
3. Ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci.
4. Ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.
5. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.
6. Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy.
7. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.
8. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskiej Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”.
9. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start”.
10. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 31 marca 2011 r. w sprawie procedury postępowania przy wykonywaniu czynności odebrania dziecka

²Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 2268).

³ Art. 16b, ust. 2 wyżej cyt. ustawy

z rodziny w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie.

11. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich.

AKTY PRAWNE DOTYCZĄCE ZATRUDNIENIA, OŚWIATY I WSPARCIA SOCJALNEGO

1. Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym.
2. Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.
3. Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.
4. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.
5. Rozporządzenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 grudnia 2017 r. w sprawie organizowania prac społecznie użytecznych.
6. Ustawa z dnia 7 września 1991 r. systemie oświaty.
7. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych.
8. Ustawa z dnia 8 grudnia 2006 r. o finansowym wsparciu tworzenia lokali mieszkalnych na wynajem, mieszkań chronionych, noclegowni, schronisk dla osób bezdomnych, ogrzewalni i tymczasowych pomieszczeń.
9. Ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych.
10. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej.
11. Ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych.
12. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 28 grudnia 2001 r. w sprawie dodatków mieszkaniowych.
13. Rozporządzenie Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z dnia 26 kwietnia 2013 r. w sprawie sposobu przeprowadzania wywiadu środowiskowego, wzoru kwestionariusza wywiadu oraz oświadczenia o stanie majątkowym wnioskodawcy i innych członków gospodarstwa domowego, a także wzoru legitymacji pracownika upoważnionego do przeprowadzenia wywiadu.
14. Ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo Energetyczne.
15. Obwieszczenie Ministra Energii z dnia 22 kwietnia 2017 r. w sprawie wysokości dodatku energetycznego obowiązującej od dnia 1 maja 2019 r. do dnia 30 kwietnia 2020 r.
16. Ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego.
17. Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.
18. Ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych.
19. Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego.
20. Uchwała Nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego programu rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019–2023.
21. Rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dnia 22 września 2005 r. w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych.

22. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.
23. Ustawa z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach.
24. Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

AKTY PRAWNE NORMUJĄCE CZĘŚCI FINANSOWE I OCHRONĘ DANYCH OSOBOWYCH

1. Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych.
2. Ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2021r. poz. 217).
3. Ustawa z dnia 17 grudnia 2004 r. o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych.
4. Ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. prawo zamówień publicznych.
5. Ustawa z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych.
6. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE.
7. Ustawa z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

3. Zgodność z dokumentami programowymi na poziomie europejskim, krajowym i regionalnym

Strategie i programy, na podstawie których możliwe jest prowadzenie polityki społecznej, muszą być spójne z przepisami ustaw i dokumentów wyższej rangi. Od utrzymania zgodności w tym zakresie zależy trafność, celowość i efektywność prowadzonych działań w dłuższej perspektywie czasowej, a co za tym idzie, możliwość pozyskiwania i racjonalność wydatkowania publicznych pieniędzy.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Dębica na lata 2021-2027 pozostaje w zgodności z celami dokumentów strategicznych wyższego rzędu, w tym:

Strategią Europa 2020.

Priorytet:

Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu - wspieranie gospodarki charakteryzującej się wysokim poziomem zatrudnienia i zapewniającej spójność gospodarczą, społeczną i terytorialną.

Strategią na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.).

Cel szczegółowy II:

Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony.

Cel szczegółowy III:

Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu.

Strategią Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030.

Cel szczegółowy III:

Wzrost i poprawa wykorzystania potencjału kapitału ludzkiego na rynku pracy.

Cel szczegółowy IV:

Redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne.

Krajowym Programem Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2023 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej

Cel główny programu:

Do roku 2023 podmioty ekonomii społecznej i solidarnej będą ważnym elementem aktywizacji i integracji społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz dostawcami usług użyteczności publicznej i realizatorami zadań z zakresu rozwoju lokalnego.

Osiągnięcie celu głównego możliwe będzie dzięki realizacji następujących celów szczegółowych:

1. Wspieranie trwałego partnerstwa podmiotów ekonomii społecznej i solidarnej z samorządem terytorialnym w realizacji usług społecznych użyteczności publicznej oraz zadań publicznych w zakresie rozwoju lokalnego.
2. Zwiększenie liczby wysokiej jakości miejsc pracy w przedsiębiorstwach społecznych dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.
3. Zwiększenie konkurencyjności podmiotów ekonomii społecznej i solidarnej na rynku.
4. Upowszechnianie pozytywnych postaw wobec ekonomii społecznej i solidarnej.

Wojewódzkim Programem Pomocy Społecznej na lata 2016 – 2023.

Cel strategiczny:

Zwiększenie efektywności systemu pomocy i integracji w województwie.

Cel operacyjny:

- I. Ograniczenie zjawiska wykluczenia społecznego w województwie.
- II. Wspieranie rodzin w realizacji funkcji opiekuńczo-wychowawczej.
- III. Zwiększenie i rozwój oferty świadczeń pomocy społecznej dla seniorów.
- IV. Promowanie rozwoju infrastruktury pomocy społecznej.
- V. Doskonalenie kompetencji zawodowych kadry pomocy społecznej i podmiotów działających w obszarze pomocy społecznej.

Strategią Rozwoju Miasta Dębica 2017 – 2022.

Podstawowy dokument strategiczny określający cele i kierunki rozwoju miasta.

Do celów i zadań strategicznych istotnych z punktu widzenia niniejszego dokumentu zaliczono:

Obszar I – Rozwój gospodarczy miasta.

Obszar II – Podniesienie jakości życia mieszkańców.

Rozdział II – Część diagnostyczno – analityczna

1. Charakterystyka demograficzna miasta

Miasto Dębica położone jest na zachodnich krańcach województwa podkarpackiego. Odległość miasta od Rzeszowa (stolicy województwa) wynosi 46 km. Dębica jest jednym z najważniejszych miast i ośrodków gospodarczych regionu, stolicą powiatu oraz siedzibą władz gminy miejskiej i wiejskiej. Wedle regionalizacji fizyczno - geograficznej Polski, Dębica należy do mezoregionu Pradoliny Podkarpackiej, która wchodzi w skład Kotliny Sandomierskiej. Przez miasto przepływa rzeka Wisłoka. Łączna powierzchnia miasta wynosi 33,83 km².

W 2017 roku w mieście mieszkały 46 189 osób. W 2018 roku liczba mieszkańców zmniejszyła się do 44 864 osób. W 2019 roku odnotowano spadek liczby mieszkańców do 44 433. W 2020 roku odnotowano kolejny spadek liczby mieszkańców do 43 924. W podziale na płeć, niewielką przewagę stanowiły kobiety, tj. w 2020 roku 52%.

TABELA NR 1. LICZBA MIESZKAŃCÓW DĘBICY W LATACH 2017 – 2020

	2017 rok		2018 rok		2019 rok		2020 rok	
	LICZBA	%	LICZBA	%	LICZBA	%	LICZBA	%
LICZBA MIESZKAŃCÓW DĘBICY	46 189	100	44 864	100	44 433	100	43 924	100
<i>W TYM KOBIETY</i>	23 829	51,6	23 307	52,0	23 057	51,9	22 827	52,0
<i>W TYM MEŹCZYŹNI</i>	22 360	48,4	21 557	48,0	21 376	48,1	21 097	48,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM w Dębicy.

Liczba mieszkańców wg ekonomicznych grup wiekowych jest szczególnie ważna dla formułowania odpowiednich regionalnych polityk np. rynku pracy. W analizie procesu starzenia się społeczeństwa, dla właściwego funkcjonowania systemu zabezpieczeń społecznych, ważne jest określenie relacji pomiędzy ludnością w wieku nieprodukcyjnym (czyli przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym) oraz ludnością produkcyjną dla właściwego funkcjonowania systemu zabezpieczeń społecznych.

Z danych statystycznych Urzędu Miejskiego w Dębicy wynika, że odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym był w 2020 roku na poziomie sięgającym 16,5%. Osoby w wieku produkcyjnym stanowiły 58,4%, a osoby w wieku poprodukcyjnym 25,1%. Analiza danych z czterech lat (2017 – 2020) wykazała zwiększanie się odsetka osób starszych oraz niewielki spadek odsetka osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym.

⁴ Strategia Rozwoju Miasta Dębica na lata 2017 – 2022 str. 10

TABELA NR 2. LICZBA MIESZKAŃCÓW DĘBICA WG EKONOMICZNYCH GRUP WIEKOWYCH W LATACH 2017 – 2020

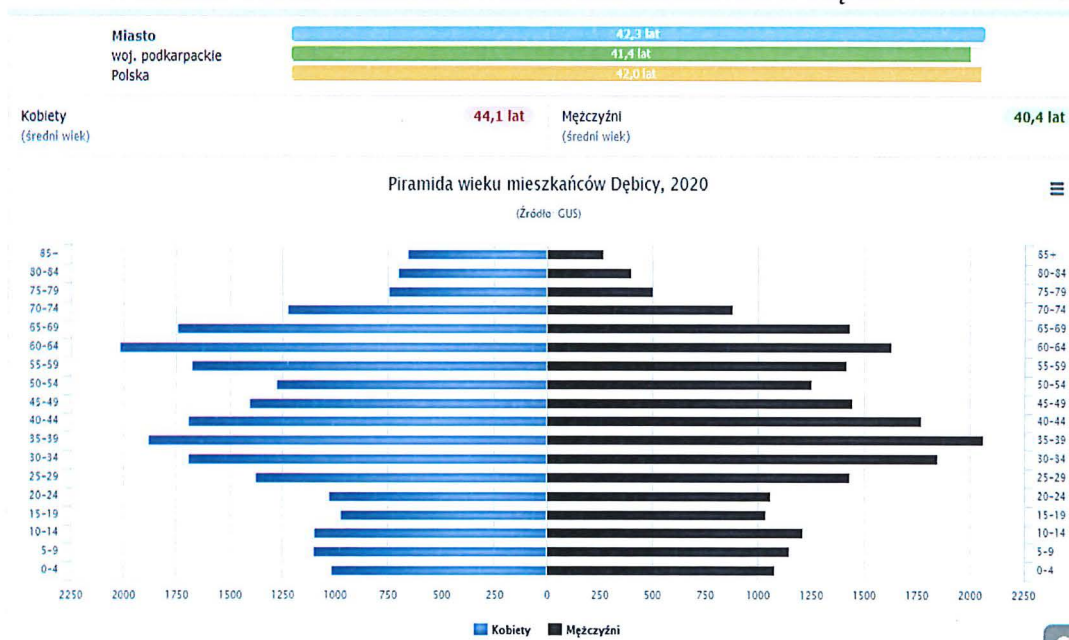
	WIEK PRZEDPRODUKCYJNY		WIEK PRODUKCYJNY		WIEK POPRODUKCYJNY	
	L. OSÓB	%	L. OSÓB	%	L. OSÓB	%
2017 ROK	8 019	17,4	28 868	62,5	9 302	20,1
2018 ROK	7 726	17,2	27 391	61,1	9 747	21,7
2019 ROK	7 699	17,3	26 636	60,0	10 098	22,7
2020 ROK	7 245	16,5	25 651	58,4	11 028	25,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM w Dębicy

Struktura ludności według wieku i płci ma podstawowe znaczenie dla kształtowania się procesów demograficznych. Oddziałuje ona również w znaczący sposób na migracje – zarówno wewnętrzne, krajowe, jak i zagraniczne. Graficznym obrazem stanu i struktury ludności na danym obszarze jest tzw. piramida wieku.

Poniżej przedstawiona została piramida wieku mieszkańców Dębicy za rok 2020. Wynika z niej, że w kontekście migracji dominującą grupą były osoby w wieku produkcyjnym.

WYKRES NR 1. PIRAMIDA WIEKU MIESZKAŃCÓW DĘBICY ZA ROK 2020

Źródło: <https://www.polskawliczbach.pl/debica>

2. Sytuacja gospodarcza

Jednym ze wskaźników określających aktywność gospodarczą danej zbiorowości, jest liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących na danym terenie. W Dębicy w roku 2020 w rejestrze REGON zarejestrowanych było 4 469 podmiotów gospodarki narodowej, z czego 3 226 stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. W tymże roku zarejestrowano 251 nowych podmiotów, a 144 podmioty zostały wyrejestrowane. Według danych z rejestru REGON wśród podmiotów posiadających osobowość prawną w Dębicy najliczniejszą grupę (357) stanowią spółki cywilne.

Analizując rejestr pod kątem liczby zatrudnionych pracowników można stwierdzić, że najwięcej (4 219) jest mikro-przedsiębiorstw, zatrudniających 0 - 9 pracowników, 0,7% (33) podmiotów prowadzi działalność w obszarze *rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa*, natomiast dla 22,1% (986) podmiotów *przemysł i budownictwo* stanowią główny rodzaj działalności. Najwięcej, bo 77,2% (3 450) podmiotów w rejestrze, jest zakwalifikowana, jako *pozostała działalność*.

Wśród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w Dębicy najczęściej deklarowanymi rodzajami dominującego profilu działalności są: handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (24, 1%) oraz działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (13,4%).⁵

TABELA NR 3. PODMIOTY WG KLAS WIELKOŚCI W 2020 ROKU

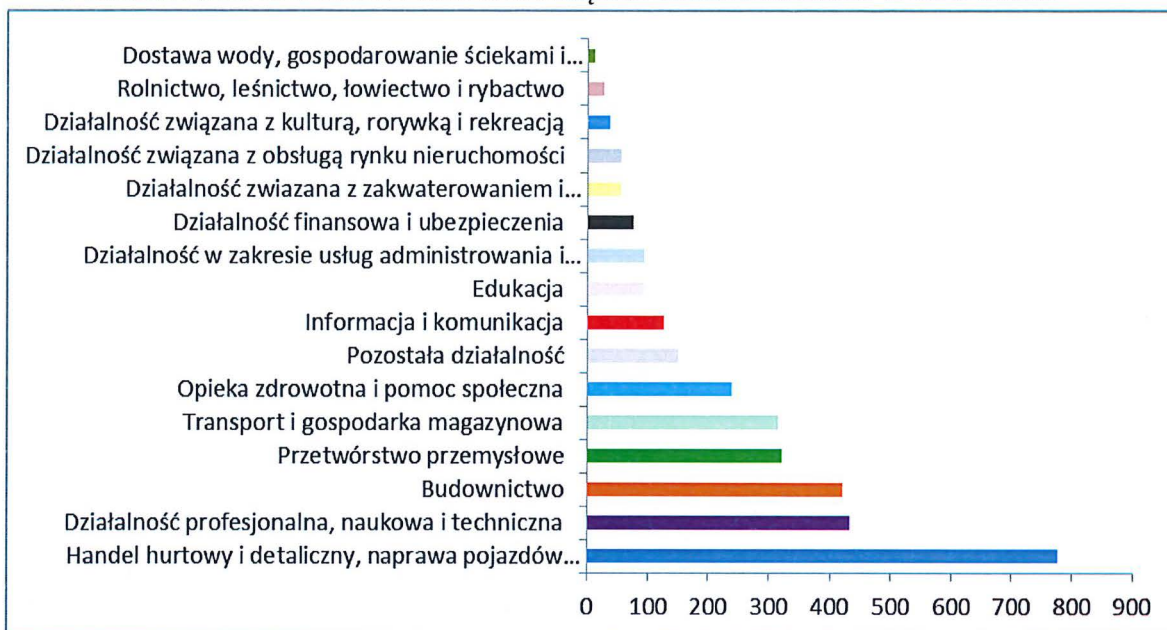
Mikroprzedsiębiorstwa (0-9 zatrudnionych)	4219
Małe przedsiębiorstwa (10-49 zatrudnionych)	190
Średnie przedsiębiorstwa (50-249 zatrudnionych)	49
Duże przedsiębiorstwa (250-999 zatrudnionych)	9
Duże przedsiębiorstwa (1000 i więcej zatrudnionych)	2
Razem	4 469

Źródło: <https://www.polskawliczbach.pl/Debica>

⁵ <https://www.polskawliczbach.pl/Debica#rejestr-regon>

WYKRES NR 2. RODZAJE PRZEWAŻAJĄCEJ DZIAŁALNOŚCI W 2020 ROKU

Dane na podstawie: <https://www.polskawliczbach.pl/Debica>

3. Rynek pracy i bezrobocie

W 2020 r. w Dębicy na 1000 mieszkańców pracowało 414 osób. Było to znacznie więcej od wartości dla województwa podkarpackiego (217 osób) oraz znacznie więcej od wartości dla Polski (252 osoby), 40,2% wszystkich pracujących ogółem stanowią kobiety, a 59,8% mężczyźni. Bezrobocie rejestrowane w Dębicy wynosiło w 2020 roku 6,2% (7,6% wśród kobiet i 4,9% wśród mężczyzn). Jest to znacznie mniej od stopy bezrobocia rejestrowanego dla województwa podkarpackiego (9,1%) oraz wartość porównywalna do stopy bezrobocia rejestrowanego dla całej Polski (6,2%). W 2020 roku przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w Dębicy wynosiło 4 631,33 PLN, co odpowiada 83,90% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce. Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców Dębicy 1 836 osób wyjeżdżało do pracy do innych miast, a 6 971 pracujących przyjeżdżało do pracy spoza gminy - tak więc saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy wynosiło 5 135.

W 2020 r. 34,4% aktywnych zawodowo mieszkańców Dębicy pracowało w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), 32,1% w przemyśle i budownictwie, a 14,3% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz 0,8% pracowało w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości)⁶.

Wg danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Dębicy w 2017 roku liczba zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców Dębicy wyniosła 1 486, a w 2018 roku zmniejszyła się o 246.

W 2021 roku wyniosła 1 236, co stanowiło niewielki odsetek 4,81% ogółu mieszkańców w wieku produkcyjnym.

⁶ <https://www.polskawliczbach.pl/Debica#rynek-pracy>

TABELA NR 4. OSOBY BEZROBOTNE W MIEŚCIE DĘBICA W LATACH 2017 – 2020.

Rok	Liczba osób bezrobotnych	Liczba bezrobotnych kobiet
2017	1486	922
2018	1240	793
2019	916	578
2020	1236	706

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z PUP w Dębicy.

TABELA NR 5. BEZROBOTNI MIESZKAŃCY DĘBICY, KTÓRZY ZAREJESTROWALI SIĘ W LATACH 2017-2020.

Rok	Liczba zarejestrowanych bezrobotnych w ciągu roku	W tym kobiety	Zarejestrowani z prawem do zasiłku	z prawem do zasiłku - kobiety
2017	2323	1164	493	298
2018	2158	1131	516	272
2019	1890	976	368	219
2020	1798	840	442	244

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z PUP w Dębicy.

Powyższa tabela przedstawia liczbę osób, które zarejestrowały się w Powiatowym Urzędzie Pracy w Dębicy jako osoby bezrobotne, w ciągu całego roku (od początku stycznia do końca grudnia) z uwzględnieniem liczby kobiet oraz osób, którym przysługiwało prawo do zasiłku dla bezrobotnych. W badanym okresie można zaobserwować wyraźną tendencję spadkową liczby osób bezrobotnych rejestrujących się w Powiatowym Urzędzie Pracy w Dębicy.

TABELA NR 6. LICZBA OSÓB WYŁĄCZONYCH Z EWIDENCJI OSÓB BEZROBOTNYCH W LATACH 2017 – 2020.

Rok	Osoby wyłączone z ewidencji osób bezrobotnych	Kobiety wyłączone z ewidencji osób bezrobotnych
2017	2845	1459
2018	2400	1256
2019	2207	1188
2020	1484	716

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PUP w Dębicy.

Poniższa tabela przedstawia liczbę osób bezrobotnych, które w danym roku zostały wyłączone z ewidencji prowadzonej przez PUP w Dębicy. Poniżej przedstawiono przyczyny wyłączenia z rejestru bezrobotnych.

**TABELA NR 7. PRZYCZYNY WYŁĄCZENIA OSÓB Z REJESTRU BEZROBOTNYCH
W LATACH 2017 – 2020.**

Przyczyny wyłączenia z rejestru bezrobotnych		ROK 2017	ROK 2018	ROK 2019	ROK 2020		
Z tego z przyczyn	Podjęcie pracy	1520	1266	1089	934		
	Z tego	Niesubsydiowanej	1200	1053	860	805	
		W tym działalności gospodarczej	42	28	27	21	
		Subsydiowanej	320	213	229	129	
		Z tego	Prac interwencyjnych	80	73	98	51
			Robót publicznych	2	2	5	0
			Podjęcia działalności gospodarczej	35	27	35	23
			W tym w ramach bonu na zasiedlenie	1	2	0	3
			Podjęcia pracy w ramach refundacji kosztów zatrudnienia bezrobotnego	66	52	58	33
			Podjęcie pracy poza miejscem zamieszkania w ramach bonu na zasiedlenie	25	27	19	20
			Podjęcia pracy w ramach dofinansowania wynagrodzenia za zatrudnienie skierowanego bezrobotnego powyżej 50 roku życia	25	4	6	2
	Inne	87	28	8	0		
	Rozpoczęcia szkolenia	19	14	22	3		
	Rozpoczęcia stażu	143	96	114	56		
	Rozpoczęcia prac społecznie użytecznych	12	9	10	11		
Odmowy bez uzasadnionej przyczyny przyjęcia propozycji odpowiedniej pracy lub innej formy pomocy	96	113	71	26			
Niepotwierdzenia gotowości do pracy	589	557	486	201			
Dobrowolnej rezygnacji ze statusu bezrobotnego	189	177	174	119			
Podjęcia nauki	7	4	3	3			
Osiągnięcia wieku emerytalnego	53	20	30	33			
Nabycia praw emerytalnych lub rentowych	10	13	8	6			
Nabycia praw do świadczenia przedemerytalnego	49	37	29	16			
Innych	158	94	171	76			

Źródło: dane statystyczne PUP w Dębicy.

Dane zaprezentowane w tabeli powyżej wskazują, że w latach 2017 - 2019 mieliśmy do czynienia z wyraźnym trendem spadkowym liczby bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Dębicy. Mogło to być spowodowane dobrą kondycją

lokalnego rynku pracy, a co za tym idzie zapotrzebowaniem na nowych pracowników lub migracją ludności. W 2020 r. liczba bezrobotnych wzrosła o 34,93% w stosunku do roku 2019.

Na taką sytuację bez wątpienia wpłynęła pandemia wirusa SARS-CoV-2, obostrzenia mające zapobiec i ograniczyć jej skutki oraz powrót osób dotychczas przebywających i pracujących poza granicami Polski. Mimo wszystko liczba nowo zarejestrowanych bezrobotnych w 2020 r. nie przekroczyła tej z lat ubiegłych.

Należy zwrócić uwagę, że w każdym roku znaczna część osób traci status bezrobotnego z uwagi na niepotwierdzenie gotowości do podjęcia pracy. Zgodnie z art. 33 ust. 4 pkt 4 ww. ustawy starosta pozbawia statusu bezrobotnego, który nie stawił się w powiatowym urzędzie pracy w wyznaczonym terminie i nie powiadomił w okresie do 7 dni o uzasadnionej przyczynie tego niestawiennictwa; pozbawienie statusu bezrobotnego następuje od dnia niestawienia się w powiatowym urzędzie pracy.

4. Zasoby i warunki mieszkaniowe

Lokale socjalne i komunalne w mieście Dębica w większości są zlokalizowane w blokach przy ul. Sobieskiego, Krakowskiej, Strumskiego, Batorego, Rzeszowskiej, na Osiedlu Matejki. Warunki przyznawania lokali określa Uchwała Rady Miasta w Dębicy z dnia 25 czerwca 2007 r. w sprawie zasad wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Gminy Miasta Dębica. Lokale mieszkalne z zasobu Gminy są wynajmowane w pierwszej kolejności na rzecz członków wspólnoty samorządowej, tj. osób zamieszkałych na terenie Miasta Dębica. Wolne lokale mieszkaniowe pozyskiwane są głównie w wyniku naturalnego ruchu ludności dlatego też okres oczekiwania na wystąpienie propozycji najmu ulega znacznemu wydłużeniu. O przyznawaniu mieszkań decyduje Burmistrz Miasta po zasięgnięciu opinii działającej przy Urzędzie Miejskim Komisji Mieszkaniowej.

W tabeli poniżej przedstawiono zestawienie za lata 2017-2020 dotyczące ilości lokali należących do mieszkaniowego zasobu gminy, ilości gospodarstw domowych oczekujących na najem takiego lokalu z podziałem na tytuły uprawnień, ilości odzyskanych do dyspozycji lokali mieszkalnych, zrealizowanych wniosków, a także informację o średnim czasie oczekiwania na najem lokalu z mieszkaniowego zasobu miasta.

TABELA NR 8. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA W LATACH 2017 – 2020.

	2017 ROK	2018 ROK	2019 ROK	2020 ROK
Liczba mieszkań komunalnych w zasobie gminy	501	478	471	466
Liczba wniosków złożonych na mieszkania komunalne z zasobów gminy	190	183	190	211
W tym z wiersza 1: Liczba mieszkań socjalnych (lokali)	67	68	68	68
Liczba oczekujących na mieszkania socjalne	108	102	81	109
Liczba wyroków eksmisyjnych bez wskazania lokalu socjalnego	6	7	1	1

Źródło: Dane statystyczne na podstawie Oceny Zasobów Pomocy Społecznej dla Miasta Dębica.

5. Edukacja i wychowanie

Miasto Dębica posiada dobrze rozwiniętą bazę placówek oświatowych, która obejmuje żłobki, przedszkola, szkoły podstawowe, licea ogólnokształcące i średnie szkoły zawodowe oraz inne placówki oświatowe dające możliwość kształcenia uzupełniającego. Są to w zdecydowanej większości placówki publiczne. Jednostką organizacyjną Gminy Miasta Dębica, która zarządza placówkami na poziomie żłobka miejskiego, przedszkoli miejskich, szkół podstawowych jest Miejski Zarząd Oświaty w Dębicy.

TABELA NR 9. WYKAZ ŻŁOBKÓW I KLUBÓW DZIECIĘCYCH PROWADZONYCH NA OBSZARZE GMINY MIASTO DĘBICA

1.	Żłobek Miejski przy ul. Sienkiewicz Żłobek Miejski Filia Nr 1 przy ul. Szkolnej Żłobek Miejski Filia Nr 2 przy ul. Kołłątaja
2.	Tęczowy Żłobek przy ul. Kościuszki
3.	Żłobek Maluszkowo przy ul. Paderewskiego
4.	Kolorowy Żłobek przy ul. Skowronków
5.	Żłobek Misie Tulisie przy ul. Mickiewicza
6.	Żłobek Pałacyk Malucha przy ul. Gawrysia
7.	Klub Dziecięcy Happy Baby przy ul. Marszałka
8.	Niepubliczny Żłobek Bajkowa Akademia Bobasa przy ul. Ratuszowej

Źródło: <http://www.mzo.debica.kei.pl/index.php?body=rejestr>

W mieście działa 11 publicznych przedszkoli miejskich. Pozwala to na objęcie wychowaniem 1350 dzieci w wieku 3 – 6 lat. Ofertę przedszkoli publicznych uzupełniają placówki niepubliczne.

TABELA NR 10. LICZBA DZIECI W MIEJSKICH PRZEDSZKOLACH W ROKU SZKOLNYM 2020/2021

Lp.	Przedszkole	Liczba oddziałów	Liczba dzieci
1.	Przedszkole Miejskie Nr 1	6	149
2.	Przedszkole Miejskie Nr 2 Integracyjne	4	77
3.	Przedszkole Miejskie Nr 4	4	100
4.	Przedszkole Miejskie Nr 5	5	123
5.	Przedszkole Miejskie Nr 6	4	99
6.	Przedszkole Miejskie Nr 7	5	125
7.	Przedszkole Miejskie Nr 8	6	149
8.	Przedszkole Miejskie Nr 9	5	121
9.	Przedszkole Miejskie Nr 10	4	100
10.	Przedszkole Miejskie Nr 11	6	148
11.	Przedszkole Miejskie Nr 12	5	119
	Razem	54	1310

Źródło: dane z MZO w Dębicy.

Pozostałe przedszkola funkcjonujące w Dębicy:

- Przedszkole Sióstr Służebniczek,
- Przedszkole Niepubliczne Weldon Kids,
- Niepubliczne Przedszkole Ukryty Dar,
- Niepubliczne Przedszkole Językowe Happy Kids,
- Przedszkole Pałacyk Malucha,
- Przedszkole Terapeutyczne im. ks. Stanisława Fiołka przy Stowarzyszeniu Rodziców i Przyjaciół Osób Niepełnosprawnych „Radość,”
- Przedszkole artystyczne Baltima Montessori,
- Kolorowe przedszkole,
- Niepubliczne przedszkole Akademia Maluszka,
- Niepubliczne przedszkole Centrum Kids.

**TABELA NR 11. LICZBA UCZNIÓW W MIEJSKICH SZKOŁACH PODSTAWOWYCH
W ROKU SZKOLNYM 2020/2021**

Lp.	Szkoła	Liczba oddziałów	Liczba uczniów
1	Szkoła Podstawowa Nr 2	14	236
2	Szkoła Podstawowa Nr 3	20	402
3	Szkoła Podstawowa Nr 4	11	234
4	Szkoła Podstawowa Nr 5	40	891
5	Szkoła Podstawowa Nr 6	8	153
6	Szkoła Podstawowa Nr 8	9	144
7	Szkoła Podstawowa Nr 9	34	727
8	Szkoła Podstawowa Nr 10	18	380
9	Szkoła Podstawowa Nr 11 z Oddziałami Integracyjnymi	29	607
10	Szkoła Podstawowa Nr 12	11	231
	Razem oddziałów/uczniów	180	4005

Źródło: dane z MZO w Dębicy

Pozostałe szkoły podstawowe funkcjonujące w Dębicy:

- Niepubliczna Szkoła Podstawowa Weldon Kids,
- Szkoła Podstawowa Nr 7 w Zespole Szkół Specjalnych,
- Szkoła Podstawowa Mistrzostwa Sportowego LKS Igloopol Dębica.

TABELA 12. LICZBA UCZNIÓW W LATACH 2016 – 2020.

Lp.	Wyszczególnienie	Rok szkolny 2016/17	Rok szkolny 2017/18	Rok szkolny 2018/19	Rok szkolny 2019/20
1	Szkoła Podstawowa Nr 2	225	266	280	270
2	Szkoła Podstawowa Nr 3	357	409	493	398
3	Szkoła Podstawowa Nr 4	0	0	0	206
4	Szkoła Podstawowa Nr 5	618	737	842	870
5	Szkoła Podstawowa Nr 6	0	0	0	133
6	Szkoła Podstawowa Nr 8	103	107	122	140
7	Szkoła Podstawowa Nr 9	631	715	818	754
8	Szkoła Podstawowa Nr 10	276	326	369	375
9	Szkoła Podstawowa Nr 11	656	733	824	611
10	Szkoła Podstawowa Nr 12	177	192	226	214
	Razem	3 043	3 485	3 974	3 971

Źródło: dane z MZO w Dębicy

TABELA 13. LICZBA UCZNIÓW Z ORZECZENIAMI O POTRZEBIE KSZTAŁCENIA SPECJALNEGO NA DZIEŃ 30 WRZEŚNIA DANEGO ROKU SZKOLNEGO

Lp.	Wyszczególnienie	2016/2017	2017/2018	2018/2019
1	Szkoła Podstawowa Nr 2	6	6	8
2	Szkoła Podstawowa Nr 3	4	9	7
3	Szkoła Podstawowa Nr 4	0	0	0
4	Szkoła Podstawowa Nr 5	32	62	65
5	Szkoła Podstawowa Nr 6	0	0	0
6	Szkoła Podstawowa Nr 8	0	0	0
7	Szkoła Podstawowa Nr 9	6	6	7
8	Szkoła Podstawowa Nr 10	4	9	10
9	Szkoła Podstawowa Nr 11	59	65	52
10	Szkoła Podstawowa Nr 12	2	3	2
	Razem	113	160	151

Źródło: dane z MZO w Dębicy.

Bazę szkolnictwa ponadpodstawowego w mieście Dębica stanowi osiem placówek publicznych, których organem prowadzącym jest samorząd Powiatu Dębickiego:

- I Liceum Ogólnokształcące im. Króla Władysława Jagiełły w Dębicy,
- II Liceum Ogólnokształcące im. ks. Jana Twardowskiego w Dębicy,
- Zespół Szkół Zawodowych nr 1 im. Jana Pawła II w Dębicy,
- Zespół Szkół nr 2 im. Eugeniusza Kwiatkowskiego w Dębicy,
- Zespół Szkół nr 4 im. Mikołaja Kopernika w Dębicy,
- Zespół Szkół Ekonomicznych im. Janusza Korczaka w Dębicy,
- Zespół Szkół Specjalnych w Dębicy,
- Centrum Kształcenia Zawodowego nr 1 w Dębicy.

6. Kultura, Sport, Rekreacja i Turystyka

Kultura

Główną instytucją zapewniającą dostęp do kultury w Dębicy i regionie jest Miejski Ośrodek Kultury w Dębicy. Strukturę organizacyjną MOK w Dębicy tworzą: Dom Kultury „Mors”, Dom Kultury i Kino „Śnieżka” oraz Galeria Sztuki.

Do podstawowych zadań Miejskiego Ośrodka Kultury w Dębicy należy wielokierunkowa edukacja kulturalna mieszkańców miasta, tworzenie sprzyjających warunków dla rozwoju amatorskiego ruchu artystycznego, promowanie lokalnej aktywności, a także zaspokajanie potrzeb i zainteresowań poprzez koordynowanie działalności kulturalnej w Dębicy.

Statutowe zadania MOK:

- upowszechnianie kultury i sztuki poprzez edukację społeczeństwa oraz poszukiwanie nowych form działalności kulturalnej,
- rozwijanie zainteresowań kulturalnych mieszkańców miasta, zwłaszcza dzieci i młodzieży,
- wspieranie i organizowanie amatorskiej twórczości artystycznej,
- kultywowanie i rozwijanie regionalnych tradycji oraz twórczości ludowej,
- promowanie dębickich twórców i zespołów artystycznych,
- organizowanie oraz koordynowanie przedsięwzięć artystycznych o zasięgu lokalnym i ponadlokalnym,
- prowadzenie miejskich zespołów artystycznych oraz zajęć artystycznych,
- podtrzymywanie więzi z rodzinnym miastem artystów oraz ludzi kultury sztuki, pochodzących z Dębicy, poprzez prezentowanie ich dorobku,
- tworzenie odpowiednich warunków dla dzieci i młodzieży uzdolnionej artystycznie,
- organizowanie edukacji kulturalnej społeczeństwa, poprzez popularyzację poszczególnych dziedzin sztuki oraz promowanie jej twórców,
- inicjowanie oraz współorganizowanie imprez kulturalnych o charakterze patriotycznym i rocznicowym, religijnym,
- współpraca z innymi instytucjami, stowarzyszeniami i twórcami indywidualnymi.

Powyższe zadania realizowane są poprzez organizowanie różnorodnych przedsięwzięć kulturalnych – koncertów, spektakli teatralnych, przeglądów artystycznych, zajęć oraz warsztatów obejmujących różne dziedziny sztuki (m.in. zajęcia taneczne – taniec nowoczesny i ludowy, plastyczne, wokalne, recytatorskie itp.), a także koordynowanie działań kulturalnych na terenie całego miasta.

Galeria Sztuki

Galeria prowadzi działalność wystawienniczą i edukacyjną. Prezentowane są tam prace znanych polskich artystów, twórców spoza naszego kraju, a także artystów regionalnych zwłaszcza podczas cieszących się dużą popularnością wystaw środowiskowych. W ramach działalności edukacyjnej, Galeria prowadzi zajęcia z rysunku dla dzieci, młodzieży i dorosłych, wykłady z historii sztuki, warsztaty z zaproszonymi twórcami oraz jest organizatorem plenerów malarskich.

Biblioteki

Na terenie miasta Dębica działa Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna. Biblioteka zapewnia obsługę biblioteczną mieszkańcom miasta Dębica i powiatu dębickiego oraz służy rozwijaniu i zaspokajaniu potrzeb czytelniczych, informacyjnych, upowszechnianiu wiedzy i rozwoju kultury, dba o sprawne funkcjonowanie sieci, systemu informacyjnego i wymiany międzybibliotecznej. Służy zaspokajaniu potrzeb czytelniczych, naukowych, edukacyjnych i kulturalnych. Pełni funkcję głównego ośrodka informacji naukowej o mieście i powiecie. Promuje i upowszechnia literaturę współczesną oraz wiedzę o regionie. Zbiory biblioteczne posiadają charakter uniwersalny. Czytelnicy mają do dyspozycji Bibliotekę Główną, usytuowaną na obszarach byłej jednostki wojskowej, przy ul. Akademickiej 10, oraz cztery Filie znajdujące się na terenie miasta: Filia nr 1 -ul. Bojanowskiego 18; Filia nr 2 – ul. Krakowska 75; Filia nr 3 ul. Sportowa 28; Filia nr 4 – ul. Cmentarna 1.

Od 1 października 2020 r. w Miejskiej i Powiatowej Bibliotece w Dębicy można korzystać z nowych e-usług. Za pośrednictwem portalu e-usług Urzędu Miejskiego w Dębicy, bez konieczności użycia profilu zaufanego, możliwa jest rejestracja nowego czytelnika do biblioteki online, założenie elektronicznej karty bibliotecznej oraz wgląd w swoją kartę z historią wypożyczonych książek i audiobooków. Każdy czytelnik otrzymuje także elektroniczny dostęp do zasobów biblioteki, elektroniczne powiadomianie o zbliżającym się terminie zwrotu wypożyczonych pozycji oraz możliwość ich prolongaty. Dzięki wprowadzeniu e-usług w bibliotece, czytelnicy mają możliwość również zarezerwować książki przez Internet. Wprowadzenie e-usług jest rezultatem realizowanego przez Miasto Dębicę projektu pn. „Podniesienie jakości obsługi mieszkańców Dębicy poprzez wdrożenie innowacyjnych rozwiązań wpływających na poprawę efektywności i dostępności e-usług” dofinansowanego z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014 –2020.

Muzeum Regionalne

Muzeum Regionalne w Dębicy to jedna z najmłodszych tego typu placówek w województwie podkarpackim, otwarte w 2003 roku. Zbiory muzealne stanowią eksponaty gromadzone wcześniej w dębickiej Izbie Regionalnej oraz przechowywane przez Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Dębickiej. Placówka zawiera wiele ciekawych historycznych i etnograficznych ekspozycji z regionu dębickiego, w tym unikatowe i interesujące eksponaty związane z wojskiem, które stacjonowało w tym mieście od drugiej połowy XVIII wieku do początków XXI wieku. Oprócz tego prowadzi wystawy czasowe, tematycznie związane z terenami obecnych powiatów: dębickiego i ropczycko-sędziszowskiego, lekcje muzealne oraz warsztaty dotyczące historii kultury i sztuki. Dysponuje także biblioteką regionalną oraz własną skalą projekcyjną.

Sport i rekreacja

Upowszechnianiu kultury fizycznej, sportu i rekreacji w mieście Dębica służy dostępna na jej terenie bogata i zróżnicowana infrastruktura. Na miejską infrastrukturę sportową składają się przede wszystkim:

- Kompleks krytych basenów przy ul. Piłsudskiego z dwoma basenami treningowymi o długości 25 i 50 metrów, Aquaparkiem, saunarium,
- Kompleks basenów odkrytych,

- Lodowisko miejskie przy ul. Piłsudskiego o wymiarach 60 m x 26 m, z widownią na 850 miejsc siedzących oraz wypożyczalnią łyżew,
- Dom sportu z halą sportową, gimnastyczną, sportów walki,
- Obiekty sportowe przy ul. Kościuszki,
- Stadion Miejski przy ul. Piłsudskiego z boiskami z naturalną trawą oraz ze sztuczną nawierzchnią, · Stadion Miejski przy ul. Parkowej,
- Euroboisko – pełnowymiarowe boisko ze sztuczną nawierzchnią,
- Kompleks boisk Orlik,
- Boisko piłkarskie ze sztuczną nawierzchnią przy ul. Cmentarnej,
- Boiska piłkarskie przy ul. 23-ego Sierpnia i na osiedlu Budzisz,
- Boisko wielofunkcyjne przy ul. Krasickiego.

Z obiektów sportowych należących do miasta Dębica w 2020 korzystało 18 klubów i stowarzyszeń zajmujących się szkoleniem młodzieży lub krzewieniem kultury fizycznej zarejestrowanych w Dębicy.

Turystyka

Miasto Dębica posiada zasoby przyrodnicze i kulturowe pozwalające na rozwój na jej terenie różnych form rekreacji i wypoczynku. Dębica jest miastem malowniczo położonym, wokół wzgórz, pełnych zieleni i lasów Puszczy Sandomierskiej i Pogórza Strzyżowsko-Dynowskiego. To znakomite miejsce do spacerów, wycieczek pieszych i rowerowych. Zimą są tu znakomite tereny do narciarstwa biegowego, zaś w pobliskiej Stobiernej także zjazdowego.

Na przepływającej przez miasto Wisłocze odbywają się spływy kajakowe. Dębica otoczona jest atrakcyjnymi, kameralnymi ośrodkami wypoczynkowymi m.in. w Chotowej i Kozłowie. Miasto gwarantuje także dobrą zabawę w klubach muzycznych oraz pubach i kawiarniach.

Z centrum miasta wychodzą szlaki turystyczne PTTK: szlak niebieski Dębica – Bardo – Podzamcze; szlak niebieski Dębica – Góra Śmierci oraz szlak zielony Dębica – Jaworze Dolne (Złotoryja).

Przez Dębice przebiegają także ponadlokalne szlaki tematyczne: Podkarpacki Szlak Frontu Wschodniego I Wojny Światowej, Szlak Centralnego Okręgu Przemysłowego, Szlak chasydzki, z kolei przez najbliższą okolicę miasta przebiegają regionalne szlaki ścieżki dydaktyczne – trasa zielona oraz Szlak Partyzancki II Zgrupowania Armii Krajowej Obwodu Dębica.

Z inicjatyw władz miasta powstają także ścieżki w ramach Szlaku Dziejów Miasta Dębicy. Do tej pory powstała ścieżka sakralna, która przedstawia historię najważniejszych obiektów kultu religijnego zlokalizowanych na przestrzeni wieków na terenie Dębicy. W najbliższych latach zaplanowano powstanie kolejnych tematycznych ścieżek przedstawiających historię miasta oraz jego mieszkańców.

Ponadto na terenie miasta powstało siedem ścieżek rowerowych o łącznej długości 13 224 m, najdłuższe z nich zlokalizowane są wzdłuż północnej obwodnicy miasta oraz ul. Kwiatkowskiego.

Wśród najcenniejszych zabytków zlokalizowanych na terenie miasta warto wymienić: kościół pw. św. Jadwigi z XVII w.: żydowską synagogę nowomiejską z drugiej połowy XVIII w.: stary cmentarz z neogotycką kaplicą grabową Raczyńskich: zespół klasztorny Sióstr Służebniczek Dębickich z kościołem klasztorным: historyczny budynek T.G. „Sokół” oraz budynek I Liceum Ogólnokształcącego zaprojektowany przez Teodora Talowskiego.

Ochrona zdrowia

Zespół Opieki Zdrowotnej w Dębicy jest samodzielnym publicznym zakładem opieki zdrowotnej, który świadczy usługi dla mieszkańców miasta, powiatu, a także dla całego regionu. Podstawowym celem działań szpitala jest udzielanie świadczeń zdrowotnych służących zachowaniu, przywracaniu i ratowaniu zdrowia. Świadczenia zdrowotne w zakresie leczenia zamkniętego i pomocy doraźnej udzielane są codziennie, przez całą dobę.

Pacjenci dębickiego szpitala objęci są całodobową opieką medyczną w 18 oddziałach liczących łącznie 505 łóżek. Dla diagnozowania pacjentów wykonuje się oprócz tradycyjnych badań także badania tomograficzne, rezonansu magnetycznego, mammograficzne, angiografii, endoskopowe, laparoskopowe itd. W szpitalu mieści się Zespół Poradni Specjalistycznych. W ramach Zespołu funkcjonuje również podstawowa opieka zdrowotna⁷.

Na terenie miasta Dębica działają przychodnie:

- Przychodnia Rejonowa nr 1,
- Przychodnia Rejonowa nr 2,
- Przychodnia Rejonowa nr 5,
- NZOZ Centrum,
- NZOZ „Cor-Med”,
- Manufaktura Zdrowia – Przychodnia Specjalistyczna,
- Kol-Med Centrum Medyczne,
- NZOZ „Magra”,
- MARMED,
- Diagnostyka Tarnów – punkt pobrań „Pod Akacjami”,
- DOMED,
- Centrum Medyczne „Medyk”.

Wypożyczalnia Sprzętu Rehabilitacyjnego i Urządzeń Pomocniczych

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Dębicy od stycznia 2008 r. realizuje ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych projekt pn. „Wypożyczalnia sprzętu rehabilitacyjnego i urządzeń pomocniczych w Dębicy”, w ramach programu pn. „Program ograniczania skutków niepełnosprawności”. Program ten jest współfinansowany przez Powiat Dębicki na podstawie porozumienia z Gminą Miasta Dębica.

Celem Wypożyczalni jest ograniczenie skutków niepełnosprawności osób o różnych rodzajach niepełnosprawności, zapewnienie im szybkiego powrotu do aktywności zawodowej i społecznej oraz przyspieszenie procesu adaptacyjnego.

---

⁷ www.zoz-debica.pl

Wypożyczalnia Sprzętu Rehabilitacyjnego i Urządzeń Pomocniczych zakresem swojego działania obejmuje obszar powiatu dębickiego świadcząc usługi na rzecz jego mieszkańców wszystkich gmin z terenu powiatu. Poprzez skuteczną rehabilitację właściwie dobranym i dopasowanym sprzętem osoby nie w pełni sprawne mają szansę na zminimalizowanie skutków swoich ograniczeń i realną możliwość poprawy swojego stanu zdrowia.

Do dyspozycji osób nie w pełni sprawnych w Wypożyczalni znajdują się różnorodne sprzęty i urządzenia dostosowane do indywidualnych potrzeb i preferencji, w tym m.in.: balsany futura, wózki elektryczne dla dorosłych, podnośniki transportowo-kąpielowe, wózki do aktywnej rehabilitacji, wózki inwalidzkie dziecięce, koncentratory tlenu, schodołazy, rotory do ćwiczeń kończyn górnych i dolnych, stoły do pionizacji, krzesła korekcyjne, taborety toaletowe, krzesła prysznicowe, siedziska wannowe, łóżka rehabilitacyjne dla dzieci i dla dorosłych, materace przeciwoleżynowe, materace rehabilitacyjne, ssaki medyczne, bieżnie, orbitreki, ortezy, gorsety, chodziki, balkoniki, laski, kule, rowerki stacjonarne i trójkołowe oraz aparaty do masażu stóp.

Sprzęt rehabilitacyjny wypożyczany jest bezpłatnie na okres 6 miesięcy. W uzasadnionych przypadkach istnieje możliwość przedłużenia wypożyczenia sprzętu.

W 2020 roku udzielono bezpośrednio lub telefonicznie około 375 porad osobom, które chciały skorzystać z usług Wypożyczalni. W ok. 125 przypadkach informacja ta dotyczyła dzieci i młodzieży. Do końca roku wpłynęło 626 wniosków o użyczenie sprzętu rehabilitacyjnego i urządzeń pomocniczych, w tym: 30 dla dzieci i młodzieży, 596 dla dorosłych, w tym: 318 dla osób z miasta Dębica, 308 dla osób z powiatu dębickiego. Wszystkie wnioski kończą się zawarciem umowy użyczenia.

Stowarzyszenie Dębickie Hospicjum Domowe jest drugim punktem w Dębicy, gdzie bezpłatnie można wypożyczyć sprzęt rehabilitacyjny, m.in.: łóżka rehabilitacyjne – elektrycznie regulowane, materace gąbkowe płaskie, materace przeciwoleżynowe zmiennociśnieniowe, koncentratory tlenu, pompy infuzyjne, ssaki elektryczne, balkoniki, chodziki z kółkami, krzeselka toaletowe, krzeselka pod prysznic, wózki inwalidzkie, kule łokciowe, krzeselka nawannowe, stoliki przyłóżkowe.

7. Bezpieczeństwo publiczne

Poczucie bezpieczeństwa społeczności lokalnej jest jednym z podstawowych mierników ocenianych działań podejmowanych przez Policję. Działania w tym zakresie muszą być oparte o współpracę wszystkich instytucji, organizacji i podmiotów odpowiedzialnych za zapewnienie bezpieczeństwa, a w szczególności samorządów terytorialnych, społeczności lokalnych, organizacji pozarządowych i wymiaru sprawiedliwości. Za bezpieczeństwo publiczne na terenie miasta Dębica odpowiada Komenda Powiatowa Policji w Dębicy oraz Straż Miejska w Dębicy. Komenda Powiatowa Policji swoim zasięgiem obejmuje obszar miasta Dębica i powiatu dębickiego.

Według danych Komendy Powiatowej Policji w 2020 r. na terenie miasta i powiatu dębickiego wykryto 773 przestępstw (spadek o 7 przypadków w stosunku do roku 2019). Najbardziej uciążliwe społecznie są przestępstwa o charakterze kryminalnym, w tym przestępstwa nieletnich.

TABELA NR 14. PRZESTĘPSTWA OGÓLEM W LATACH 2017 – 2020.

	ROK 2017	ROK 2018	ROK 2019	ROK 2020
WSZCZĘTE	922	855	1039	1092
STWIERDZONE	729	663	766	773
DOZORY	18	33	39	34
TYMCZASOWY ARESZT	10	9	22	11

Źródło: dane statystyczne Komendy Powiatowej Policji w Dębicy.

TABELA NR 15. PRZESTĘPSTWA KRYMINALNE W LATACH 2017 – 2020.

(7 kategorii: bójka lub pobicie, uszkodzek na zdrowiu, kradzież cudzej rzeczy, kradzież samochodu, kradzież z włamaniem, rozboje, wymuszenia i kradzieże rozbójnicze, uszkodzenie mienia)

	ROK 2017	ROK 2018	ROK 2019	ROK 2020
WSZCZĘTE	238	261	270	231
STWIERDZONE	215	240	238	204
DOZORY	8	11	11	5

Źródło: dane statystyczne Komendy Powiatowej Policji w Dębicy.

TABELA NR 16. PRZESTĘPSTWA NARKOTYKOWE W LATACH 2017 – 2020.

	ROK 2017	ROK 2018	ROK 2019	ROK 2020
WSZCZĘTE	17	20	24	48
DOZORY	1	14	10	4
NIELETNI	2	0	1	3

Źródło: dane statystyczne Komendy Powiatowej Policji w Dębicy.

TABELA NR 17. KRAJOWA MAPA ZAGROŻEŃ BEZPIECZEŃSTWA - WYBRANE KATEGORIE W LATACH 2017 – 2020.

KATEGORIA	2017		2018		2019		2020	
	P	N	P	N	P	N	P	N
SPOŻYWANIE ALKOHOLU W MIEJSCACH NIEDOZWOLONYCH	25	71	40	49	14	69	13	49
GRUPOWANIE SIĘ MAŁOLETNIICH ZAGROŻONYCH DEMORALIZACJĄ	3	36	8	24	7	27	1	16
UŻYWANIE ŚRODKÓW ODURZAJĄCYCH	0	5	2	19	1	22	0	6
ŻEBRACTWO	0	3	2	3	0	0	0	0
OSOBA BEZDOMNA WYMAGAJĄCA POMOCY	2	9	0	0	0	0	0	2

Źródło: dane statystyczne Komendy Powiatowej Policji w Dębicy.

* P- POTWIERDZONE, N-NIEPOTWIERDZONE

Na terenie miasta Dębica są realizowane następujące policyjne programy i działania profilaktyczne, obejmujące również działalność informacyjno-edukacyjną, m.in.:

- 1) wojewódzkie programy profilaktyczne: Ostrożnie Pies, Bezpieczny Senior, Cyberbezpieczni,
- 2) działania profilaktyczne: Bezpieczne zabytki, Terroryzm, Ograniczyć wandalizm, Bezpieczny Ogród,
- 3) cykliczne działania prewencyjne: Bezpieczne Wakacje, Wojewódzki konkurs prac plastycznych dla dzieci i młodzieży pod hasłem Bezpieczne Wakacje, Wojewódzki konkurs dla młodzieży na profilaktyczny spot filmowy, Bezpieczne Ferie. Bezpieczna droga do szkoły, Kręci mnie bezpieczeństwo - nad wodą, Kręci mnie bezpieczeństwo- na stoku, Alkohol-ograniczona dostępność,
- 4) działalność informacyjno-edukacyjna: Odpowiedzialność prawna nieletnich, Narkotyki-dopalacze, Alkoholizm-nikotynizm, Przestępstwa z nienawiści, Handel ludźmi,
- 5) współpraca z Miejską Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych: Alkohol-ograniczona dostępność: Przeciw pijanym kierowcom.

8. Pomoc społeczna

Zakres zadań i kompetencji poszczególnych służb, działających na rzecz osób wykluczonych społecznie, określony został przede wszystkim w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, zgodnie z którą pomoc społeczną organizują organy administracji rządowej i samorządowej, współpracując w tym zakresie, na zasadzie partnerstwa, z organizacjami społecznymi i pozarządowymi, Kościołem Katolickim, innymi kościołami, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi. Na terenie Dębicy pomocy społecznej potrzebującym udziela kilka podmiotów takich jak: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Środowiskowy Dom Samopomocy, Centrum Integracji Społecznej, placówki wsparcia dziennego dla dzieci oraz dla osób starszych, takie jak: Dzienny Dom „Senior+”, Dom Dziennego Pobytu „Senior+” pn. „Dom Seniora”, Dzienny Dom Pomocy „Dom Symeona i Anny prowadzony przez Stowarzyszenie im. Edmunda Bojanowskiego „Dobroć”, Dębicki Uniwersytet Trzeciego Wieku, Schroniska dla Bezdomnych Kobiet i Mężczyzn im. św. Brata Alberta.

Podstawową i koordynującą jednostką organizacyjną zintegrowanego systemu pomocy społecznej w mieście jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Dębicy istniejący jako jednostka organizacyjna Gminy Miasta Dębicy.

Ośrodek zapewnia realizację zadań z zakresu pomocy społecznej, a w szczególności gwarantuje wielozakresową pomoc rodzinie z wykorzystaniem możliwości działania wszystkich służb pomocowych na szczeblu lokalnym. Zakres pomocy obejmuje: wsparcie pieniężne, niepieniężne, pracę socjalną.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Dębicy realizując zadania z zakresu pomocy społecznej, działa na podstawie ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 roku. Osoby/rodziny ubiegające się o pomoc społeczną, w tym wsparcie finansowe (udzielenie zasiłku), powinny spełniać warunki określone przez w/w ustawę. Ustawodawca określił w formie katalogu problemy społeczne, które uprawniają do korzystania ze świadczeń socjalnych.

Zgodnie z art. 7 ustawy, pomocy społecznej udziela się osobom i rodzinom w szczególności z powodu:

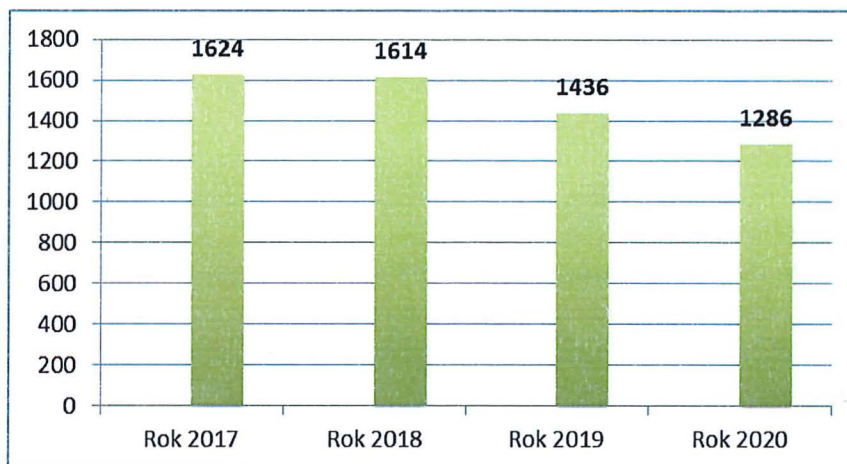
- 1) ubóstwa;
- 2) sieroctwa;
- 3) bezdomności;
- 4) bezrobocia;
- 5) niepełnosprawności;
- 6) długotrwałej lub ciężkiej choroby;
- 7) przemocy w rodzinie;
- 8) potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi;
- 9) potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności;
- 10) bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego:
  - a) rodzina niepełna;
  - b) rodzina wielodzietna;
- 11) trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą;
- 12) trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego;
- 13) alkoholizmu lub narkomanii;
- 14) sytuacja kryzysowa;
- 15) klęska ekologiczna.

Badania wykonane na potrzeby niniejszej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, pozwoliły poznać główne dysfunkcje rodzin oraz osób otrzymujących pomoc socjalną w obszarze świadczonej pomocy społecznej przez tutejszy MOPS.

9.1. Gospodarstwa domowe objęte pomocą społeczną

Na terenie Miasta Dębica łączna liczba rodzin wymagających wsparcia ze strony pomocy społecznej w 2020 roku wyniosła 1 286. Liczba rodzin, które zwracają się o wsparcie z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dębicy oscyluje blisko 1 300. Poniższy wykres przedstawia liczebność gospodarstw domowych objętych pomocą społeczną w latach 2017-2020.

**WYKRES NR 3. RODZINY OBJĘTE POMOCĄ SPOŁECZNĄ W MIEŚCIE DĘBICA
W LATACH 2017 -2020.**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Dębicy.

Dane wskazują, że dominującą grupą rodzin korzystających z pomocy społecznej są gospodarstwa jednoosobowe. Stanowiły one blisko 60% rodzin w danym roku.

**TABELA NR 18. UDZIAŁ PROCENTOWY (%) RODZIN KORZYSTAJĄCYCH ZE
WSPARCIA MOPS W DĘBICA, ZE WZGLĘDU NA LICZBĘ OSÓB W RODZINIE W LATACH
2017 – 2020.**

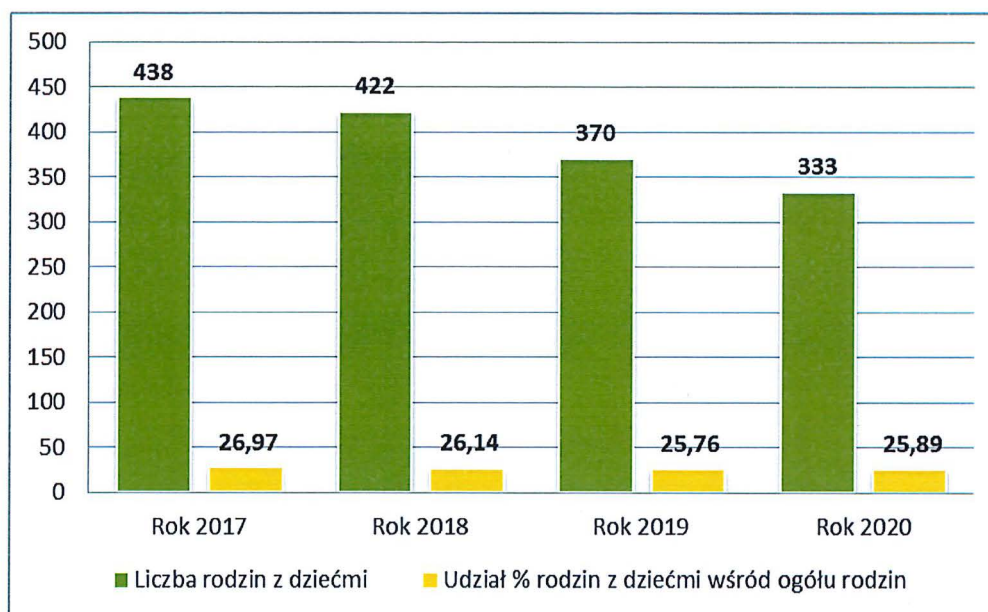
RAZEM LICZBA RODZIN	2017 ROK		2018 ROK		2019 ROK		2020 ROK	
	Liczba Rodzin	%	Liczba Rodzin	%	Liczba Rodzin	%	Liczba Rodzin	%
1 OSOBA W RODZINIE	916	56,4	890	55,1	818	56,9	743	57,8
2 OSOBY W RODZINIE	266	16,4	264	16,4	233	16,2	224	17,4
3 OSOBY W RODZINIE	161	10,0	182	11,3	155	10,8	116	9,0
4 OSOBY W RODZINIE	140	8,6	152	9,4	119	8,3	100	7,8
5 OSÓB W RODZINIE	92	5,6	81	5,0	72	5,0	67	5,2
6 OSÓB I WIĘCEJ W RODZINIE	49	3,0	45	2,8	39	2,8	36	2,8
RAZEM	1 624	100	1 614	100	1 436	100	1 286	100

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS.

Istotną kwestią charakteryzującą rodziny korzystające z pomocy społecznej, była liczebność tych rodzin (liczba dzieci). Dominowały rodziny z 1 dzieckiem, a w dalszej kolejności rodziny z 2 dziećmi. Zaobserwowano, że zmniejszyła się liczba rodzin z dziećmi, które zwróciły się o pomoc do MOPS. Odsetek rodzin z dziećmi w 2020 roku wśród ogółu rodzin wynosił 25,89%.

WYKRES NR 4. LICZBA RODZIN Z DZIEĆMI KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ W MIEŚCIE DĘBICA W LATACH 2017-2020.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS.

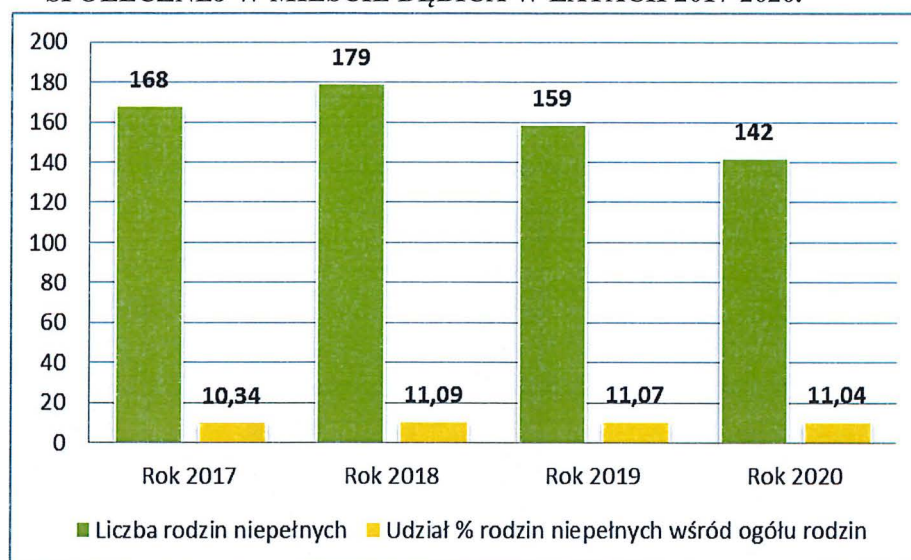
TABELA NR 19. LICZBA RODZIN Z DZIEĆMI KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ W MIEŚCIE DĘBICA W LATACH 2017-2020.

LICZBA DZIECI	2017 ROK		2018 ROK		2019 ROK		2020 ROK	
	Liczba Rodzin	%	Liczba Rodzin	%	Liczba Rodzin	%	Liczba Rodzin	%
1 DZIECKO	155	35,4	156	37,0	138	37,3	116	34,8
2 DZIECI	167	38,1	164	38,9	134	36,2	115	34,5
3 DZIECI	79	18,0	64	15,2	57	15,4	66	19,9
4 DZIECI	22	5,0	26	6,2	30	8,1	27	8,1
5 DZIECI	10	2,3	8	1,8	8	2,2	6	1,8
6 DZIECI	3	0,7	3	0,7	3	0,8	1	0,3
7 DZIECI	2	0,5	1	0,2	0	0,0	2	0,6
RAZEM	438	100	422	100	370	100	333	100

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS.

Wsparciem pomocy społecznej na terenie gminy były objęte również rodziny niepełne. Odsetek tych rodzin w badanych latach 2017-2020 był na poziomie 10-11% w stosunku do ogółu rodzin korzystających z MOPS. Są to głównie rodziny posiadające 1 dziecko i 2 dzieci.

WYKRES NR 5. LICZBA RODZIN NIEPEŁNYCH KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ W MIEŚCIE DĘBICA W LATACH 2017-2020.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS.

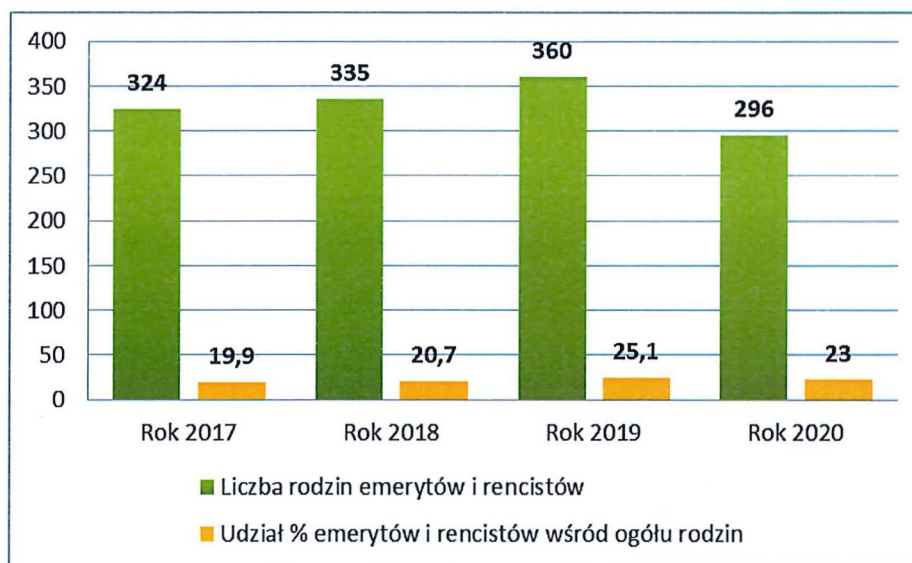
TABELA NR 20. LICZBA DZIECI W RODZINACH NIEPEŁNYCH OBJĘTYCH WSPARCIEM MOPS W DĘBICY W LATACH 2017-2020.

LICZBA DZIECI W RODZINACH NIEPEŁNYCH	2017 ROK		2018 ROK		2019 ROK		2020 ROK	
	Liczba Rodzin	%	Liczba Rodzin	%	Liczba Rodzin	%	Liczba Rodzin	%
1 DZIECKO	82	78,9	87	48,6	74	46,5	62	43,6
2 DZIECI	60	35,7	68	38,0	53	33,3	50	35,3
3 DZIECI	19	11,3	14	7,8	18	11,3	17	12,0
4 DZIECI I WIĘCEJ	7	4,1	10	5,6	14	8,9	13	9,1
RAZEM	168	100	179	100	159	100	142	100

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS.

Liczba rodzin emerytów i rencistów korzystających z pomocy społecznej wyniosła 296 w 2020 roku. W czasookresie 2017-2018 liczba ta rosła, natomiast od 2019 roku zaczęła spadać. W 2020 roku rodziny emerytów i rencistów stanowiły 23% ogółu rodzin objętych wsparciem MOPS.

WYKRES NR 6. LICZBA RODZIN EMERYTÓW I RENCISTÓW KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ W MIEŚCIE DĘBICA W LATACH 2017-2020.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS.

TABELA NR 21. LICZBA RODZIN EMERYTÓW I RENCISTÓW OBJĘTYCH WSPARCIEM MOPS W MIEŚCIE DĘBICA W LATACH 2017-2020.

LICZBA OSÓB W RODZINIE	2017 ROK		2018 ROK		2019 ROK		2020 ROK	
	Liczba Rodzin	%	Liczba Rodzin	%	Liczba Rodzin	%	Liczba Rodzin	%
1 OSOBA	217	67,0	231	68,9	264	73,3	223	75,4
2 OSOBY	81	25,0	80	23,9	76	21,1	62	21,0
3 OSOBY	15	4,6	18	5,4	14	3,9	8	2,6
4 OSOBY I WIĘCEJ	11	3,4	6	1,8	6	1,7	3	1,0
RAZEM	324	100	335	100	360	100	296	100

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS.

9.2. Charakterystyka dominujących problemów społecznych

Jednym z elementów przeprowadzonej diagnozy była próba określenia, w jakim stopniu odnotowane w ustawie o pomocy społecznej dysfunkcje i problemy społeczne dotyczyły mieszkańców Dębicy. Dominującą przyczyną przyznawania pomocy była długotrwała lub ciężka choroba (48,6% ogółu korzystających rodzin w 2020 roku). Duża liczba rodzin borykała się z ubóstwem (ponad 44%, tendencja malejąca), niepełnosprawnością (blisko 34%) i bezrobociem (ponad 30%, tendencja malejąca). Częstym powodem udzielanej pomocy była także bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, która dotknęła nieco ponad 12% rodzin.

**TABELA NR 22. POWODY PRYZYKNANIA POMOCY SPOŁECZNEJ W MIEŚCIE DĘBICA
W LATACH 2017-2020.**

Powód trudnej sytuacji życiowej	2017 ROK		2018 ROK		2019 ROK		2020 ROK	
	Liczba rodzin	%	Liczba rodzin	%	Liczba rodzin	%	Liczba rodzin	%
Ubóstwo	868	53,4	764	47,3	655	45,6	570	44,3
Bezdomność	72	4,43	85	5,2	86	5,9	71	5,5
Potrzeba ochrony macierzyństwa	75	4,6	77	4,7	69	4,8	73	5,6
Bezrobocie	673	41,4	554	34,3	416	28,9	397	30,8
Niepelnosprawność	562	34,6	551	34,1	526	36,6	436	33,9
Długotrwała lub ciężka choroba	745	45,8	801	49,6	748	52,0	626	48,6
Bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych, w tym:	225	13,8	267	16,3	215	14,9	160	12,4
<i>rodziny niepełne</i>	145	8,9	177	10,9	144	10,0	113	8,7
<i>rodziny wielodzietne</i>	75	4,6	82	5,1	64	4,4	47	3,6
Alkoholizm	23	1,4	30	1,8	7	0,4	11	0,8
Narkomania	2	0,1	1	0,1	1	0,1	0	0,0
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	9	0,5	13	0,8	7	0,4	4	0,3
Przemoc w rodzinie	13	0,8	7	0,4	3	0,2	1	0,07
Zdarzenie losowe	3	0,1	2	0,1	15	1,0	4	0,3
Kłęsa żywiołowa lub ekologiczna	0	0,0	0	0,0	5	0,3	0	0,0

Źródło: Sprawozdania MOPS w Dębicy*

Powyżej zamieszczone zostały szczegółowe dane dotyczące liczby rodzin w poszczególnych grupach. Wymienione w ustawie dysfunkcje, z powodu których przyznana była pomoc, mogły współwystępować ze sobą i z tego względu liczby rodzin nie sumuje się.

9.3. Pomoc udzielana w formie świadczeń pieniężnych

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej do świadczeń pieniężnych, z których korzystały osoby i rodziny zamieszkujące na terenie miasta Dębica zaliczyć należy zasiłek stały, zasiłek okresowy, zasiłek celowy oraz zasiłek celowy specjalny. Podstawową formą pomocy dla osób całkowicie niezdolnych do pracy, przy braku dochodu bądź przy bardzo niskich dochodach są zasiłki stałe.

Zasiłek stały przyznawany jest w ustawowej wysokości wynikającej z różnicy pomiędzy kryterium dochodowym, a posiadanym dochodem. Osobom pobierającym zasiłek stały, które nie posiadają ubezpieczenia zdrowotnego z innego tytułu opłacana jest składka zdrowotna.

Zasiłek okresowy przysługuje w szczególności ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie. Ustawa o pomocy społecznej szczegółowo określa wysokość zasiłków okresowych. Wysokość zasiłku okresowego stanowi różnicę między kryterium dochodowym, a posiadanym dochodem, z tym, że zasiłek nie może być niższy niż 50 % tej różnicy, jednak nie mniejszy niż 20 zł.

W celu zaspokojenia niezbędnej potrzeby bytowej, może być przyznany zasiłek celowy, w szczególności na pokrycie kosztów zakupu żywności, leków, opału, odzieży, niezbędnych sprzętów wyposażenia gospodarstwa domowego oraz kosztów drobnych remontów i napraw w mieszkaniu. Do otrzymania zasiłku celowego uprawnione są również osoby lub rodziny, które poniosły straty w wyniku zdarzenia losowego, bądź klęski żywiołowej lub ekologicznej. W tego rodzaju przypadkach świadczenie to może być przyznane niezależnie od dochodu i może nie podlegać zwrotowi. Specjalny zasiłek celowy jest świadczeniem przyznawanym w szczególnie uzasadnionych przypadkach osobie albo rodzinie o dochodach przekraczających określone w ustawie kryterium dochodowe.

Wysokość kryterium dochodowego uprawniającego do skorzystania z pomocy społecznej w 2020 roku wynosi 528 zł na osobę w rodzinie i 701 zł dla osoby samotnej. Poniższa tabela prezentuje formy świadczeń, z których korzystały rodziny z Dębicy w czasookresie 2017 - 2020.

TABELA NR 23. RODZINY KORZYSTAJĄCE Z ŚWIADCZEŃ PIENIĘŻNYCH POMOCY SPOŁECZNEJ W LATACH 2017 – 2020.

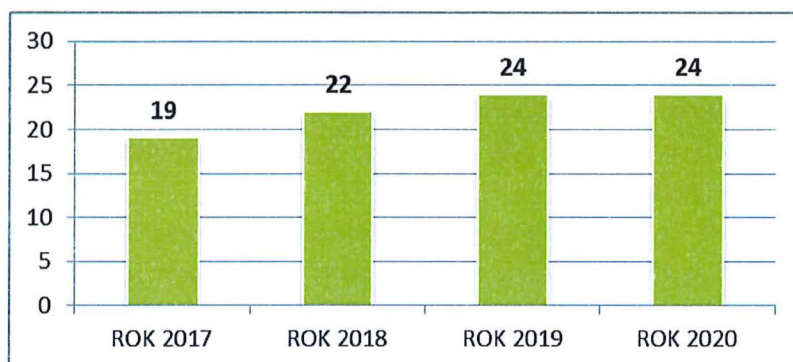
Rodzaje świadczeń	2017 ROK		2018 ROK		2019 ROK		2020 ROK	
	Liczba rodzin	Liczba świadczeń	Liczba rodzin	Liczba świadczeń	Liczba rodzin	Liczba świadczeń	Liczba rodzin	Liczba świadczeń
ZASIŁEK STAŁY	243	2 483	238	2 488	233	2 337	210	2 207
SKŁADKA ZDROWOTNA OD ZASIŁKU STAŁEGO	220	2 287	217	2 288	209	2 138	195	2 015
ZASIŁEK OKRESOWY	684	4 232	506	3 312	485	2 919	448	2 968
ZASIŁEK CELOWY	834	2 280	770	2 265	724	2 024	634	1 828
W TYM: ZASIŁEK CELOWY SPECJALNY	279	713	320	826	327	857	259	683
ZDARZENIE LOSOWE	3	3	2	2	15	15	4	4

Źródło: Sprawozdania MOPS w Dębicy.

WYNAGRODZENIE DLA OPIEKUNÓW PRAWNYCH

Zgodnie z art. 53a ustawy o pomocy społecznej, MOPS w Dębicy realizuje wypłatę wynagrodzenia dla opiekunów prawnych za sprawowanie opieki nad osobami całkowicie ubezwłasnowolnionymi. Realizacja wypłat następowała na podstawie postanowienia wydanego przez sąd. Powyższe wynagrodzenie w 2020 r. otrzymywały 24 osoby. Wynagrodzenie dla opiekuna prawnego osoby całkowicie ubezwłasnowolnionej jest zadaniem zleconym finansowanym z budżetu państwa.

WYKRES NR 7. WYNAGRODZENIE NALEŻNE OPIEKUNOWI Z TYTUŁU SPRAWOWANIA OPIEKI PRYZNANE PRZEZ SĄD W LATACH 2017 – 2020.

Źródło: Sprawozdania MOPS w Dębicy.

9.4. Pomoc udzielana w formie świadczeń niepieniężnych

Do świadczeń niepieniężnych z pomocy społecznej zgodnie z ustawą, z których korzystały osoby zgłaszające się do MOPS w 2020 r. należały: praca socjalna, poradnictwo specjalistyczne, sprawienie pogrzebu, schronienie, posiłek, usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, pobyt i posiłki w ośrodkach wsparcia, pobyt w domach pomocy społecznej.

PRACA SOCJALNA

Praca socjalna to działalność zawodowa mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi, a także rozwinięcia lub wzmocnienia aktywności i samodzielności życiowej. Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej praca socjalna może być prowadzona w oparciu o kontrakt socjalny lub projekt socjalny.

TABELA NR 24. LICZBA RODZIN/OSÓB OBJĘTYCH PRACĄ SOCJALNĄ ORAZ PROJEKTYM SOCJALNYM NA TERENIE MIASTA DĘBICA W LATACH 2017-2020.

	2017 ROK	2018 ROK	2019 ROK	2020 ROK
PRACA SOCJALNA	1 097	1 117	986	893
PROJEKT SOCJALNY	8 projektów/ 671 osób	10 projektów/ 530 osób	5 projektów/ 200 osób	1 projekt/ 10 rodzin

Źródło: Sprawozdania MOPS w Dębicy.

PORADNICTWO SPECJALISTYCZNE

Poradnictwo specjalistyczne jest prowadzone dla rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, rodzin z problemami opiekuńczo – wychowawczymi oraz dla młodzieży realizowane przez psychoterapeutę, psychiatrę oraz doradcę zawodowego. Obejmuje ono diagnozowanie problemów osób/rodzin, ich zasobów i barier oraz udzielanie specjalistycznego wsparcia. Z tej formy pomocy w 2020 roku skorzystało 34 rodzin (tj. 78 osób w tych rodzinach).

TABELA NR 25. LICZBA RODZIN/OSÓB W TYCH RODZINACH OBJĘTYCH PORADNICTWEM SPECJALISTYCZNYM W LATACH 2017 – 2020.

PORADNICTWO SPECJALISTYCZNE	2017 ROK	2018 ROK	2019 ROK	2020 ROK
LICZBA RODZIN	76	210	53	34
OSOBY W TYCH RODZINACH	187	400	119	78

Źródło: Sprawozdania MOPS w Dębicy.

SPRAWIENIE POGRZEBU

Sprawienie pogrzebu, w tym osobom bezdomnym, należy do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym. Sprawienie pogrzebu odbywa się w sposób ustalony przez gminę zgodnie z wyznaniem zmarłego. Dotyczy osób zmarłych, które nie były ubezpieczone i nie pozostawiły masy spadkowej, nie miały rodziny lub rodzina nie była w stanie sprawić pochówku z uwagi na trudną sytuację finansową. W 2020 r. MOPS zlecił sprawienie 3 pogrzebów zakładowi pogrzebowemu w oparciu o podpisaną umowę (w 2019 r. - 4, w 2018 r. – 6, a w 2017 r. – 4).

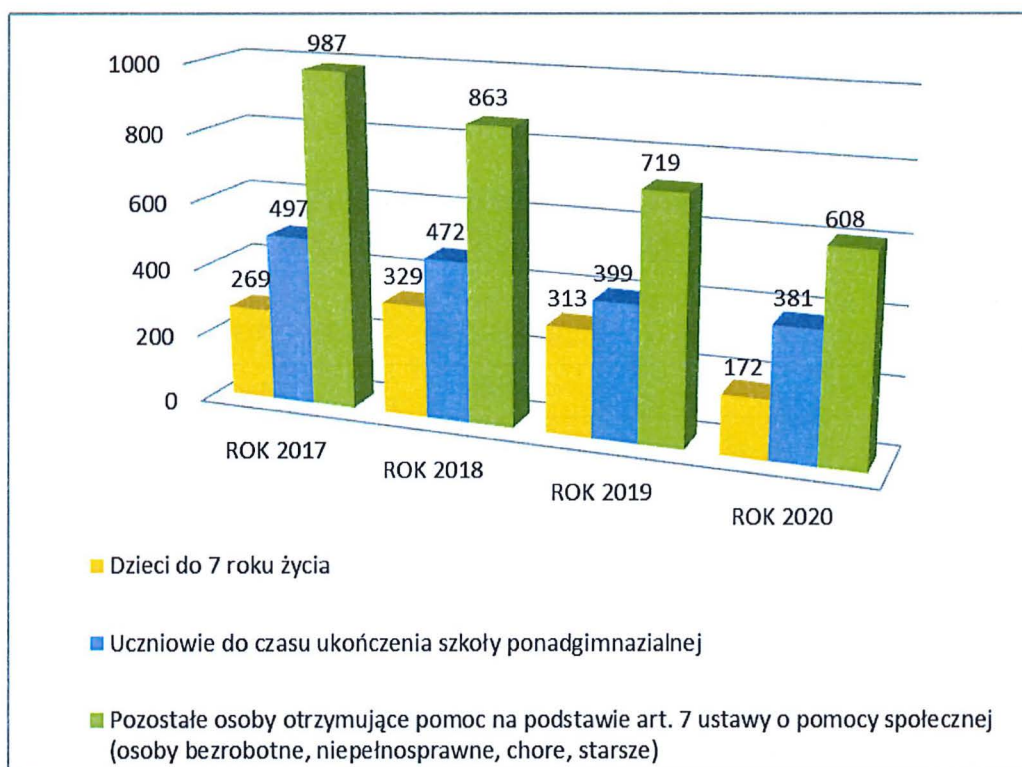
Świadczenia przyznane w ramach programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” oraz „Posilek w szkole i w domu”

Wieloletni program rządowy „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”, jest programem wspierania finansowego gmin w zakresie realizacji zadań własnych o charakterze obowiązkowym określonych w art. 17 ust. 1 pkt 3 i pkt 14 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej. Strategicznym celem programu jest ograniczenie zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się w trudnej sytuacji, ze szczególnym uwzględnieniem uczniów z terenów objętych wysokim poziomem bezrobocia i ze

środowisk wiejskich oraz osób dorosłych, w szczególności osób samotnych, w podeszłym wieku, chorych lub osób nie w pełni sprawnych.

W 2019 roku uruchomiono Program „Posiłek w szkole i w domu”. Program zapewnia pomoc zarówno osobom starszym, osobom nie w pełni sprawnym, o niskich dochodach, jak i dzieciom, które wychowują się w rodzinach znajdujących się w trudnej sytuacji. Przewiduje wsparcie finansowe gmin w udzieleniu pomocy w formie posiłku, świadczenia pieniężnego w postaci zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności oraz świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych.

WYKRES NR 8. RZECZYWISTA LICZBA OSÓB OBJĘTYCH „PROGRAMEM POMOC PAŃSTWA W ZAKRESIE DOŻYWIANIA” ORAZ „POSILEK W SZKOLE I W DOMU” W MIEŚCIE DĘBICA W LATACH 2017 – 2020.

Źródło: Sprawozdania MOPS w Dębicy.

W 2020 roku dożywianie prowadzone było łącznie w 46 placówkach na terenie miasta Dębica, w tym: 1 żłobku i 16 przedszkolach, 24 szkołach, 5 innych placówkach - ośrodkach wsparcia: (Środowiskowy Dom Samopomocy, Dzienny Dom „Senior +”, Dom Dziennego Pobytu „Senior +” pn. „Dom Seniora”, Placówka Wsparcia Dziennego „Promyki Nadziei” oraz w Spółdzielni Socjalnej „Bergamotka” w Dębicy).

Posiłek zapewniany był w formie pełnego obiadu w żłobku, przedszkolach i szkołach oraz jednego dania gorącego w szkołach, barze oraz w placówkach wsparcia dziennego. W 2020 r. najczęściej osób skorzystało z pełnego obiadu, tj. 244 dzieci w przedszkolach i szkołach.

W przypadku braku możliwości zapewnienia posiłku lub gdy przyznanie pomocy w formie posiłku było nieuzasadnione ze względu na sytuację osobistą lub rodzinną Miejski

Ośrodek Pomocy Społecznej przyznawał finansową pomoc w formie zasiłku celowego z przeznaczeniem na zakup posiłku lub żywności (w okresie wakacyjnym – lipiec i sierpień oraz w miesiącach październik, listopad i grudzień). Pomoc w tej formie otrzymały 502 rodziny (780 osób w tych rodzinach), tj. 2 541 świadczeń.

W czasie pandemii wirusa SARS-CoV-2, gdy szkoły zostały zamknięte i dzieci przeszły na nauczanie zdalne forma pomocy w postaci posiłków w szkołach została zamieniona na świadczenie pieniężne.

Gminny Program Osłonowy „Pomoc gminy w zakresie dożywiania – posiłek dla dzieci i młodzieży”.

Gminny program osłonowy „Pomoc gminy w zakresie dożywiania – „posiłek dla dzieci i młodzieży na lata 2019-2023”, w rozumieniu art. 17 ust. 2 pkt. 4 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej jest programem dotyczącym realizacji innych zadań w zakresie pomocy społecznej wynikających z rozeznaczonych potrzeb gminy. Program jest utworzony i przyjęty przez Radę Miejską w Dębicy w związku z podjęciem przez Radę Ministrów Uchwały Nr 140 z dnia 15 października 2018 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023.

Program osłonowy realizowany jest w latach 2019-2023 i obejmuje swoim zasięgiem wsparcie najmłodszych mieszkańców miasta Dębicy. Bezpośrednimi adresatami są dzieci do czasu podjęcia nauki w szkole podstawowej oraz uczniowie do czasu ukończenia szkoły ponadpodstawowej lub ponadgimnazjalnej, dla których miasto Dębica jest gminą właściwą ze względu na miejsce zamieszkania. Celem programu jest zapobieganie lub ograniczenie występowania zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży z terenu miasta Dębica.

Program jest elementem polityki społecznej samorządu w zakresie: zabezpieczenia najpilniejszych potrzeb życiowych dzieci i młodzieży; poprawy poziomu życia rodzin szczególnie o niskich dochodach lub z problemami opiekuńczo-wychowawczymi; poprawy stanu zdrowia dzieci i młodzieży; kształtowania właściwych nawyków żywieniowych. W 2020 roku z tej formy pomocy skorzystały 2 rodziny.

SCHRONIENIE

Bezdomność to sytuacja osób, które z różnych przyczyn, czasowo lub trwale, nie są w stanie własnym staraniem zapewnić sobie schronienia spełniającego minimalne warunki pozwalające uznać je za pomieszczenie mieszkalne. Obok udzielania świadczeń, pomoc kierowana do osób bezdomnych obejmuje między innymi zabezpieczenie schronienia w placówkach przeznaczonych dla osób bezdomnych oraz współpracę z innymi podmiotami oraz inicjowanie akcji pomocowych adresowanych do osób bezdomnych.

Podstawowym świadczeniem, z którego korzystają bezdomni, zwłaszcza w okresie zimowym jest zapewnienie schronienia. Na terenie Dębicy osoby bezdomne mogą korzystać ze schronienia w trzech funkcjonujących schroniskach: 1) w Schronisku dla Bezdomnych Mężczyzn przy ul. Słonecznej 1; 2) w Schronisku dla Bezdomnych Mężczyzn przy ul. św. Brata Alberta 2 oraz 3) w Schronisku dla Bezdomnych Kobiet przy ul. św. Brata Alberta 2.

W 2020 roku z pobytu w schroniskach dla osób bezdomnych skorzystało 59 osób, z tego 3 osoby bezdomne przebywały w schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi poza terenem naszego miasta.

TABELA 26. LICZBA OSÓB, KTÓRYM PRZYZNANO DECYZJĄ ŚWIADCZENIE W FORMIE SCHRONIENIA W SCHRONISKACH W LATACH 2017 – 2020.

Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie w formie schronienia	2017 ROK	2018 ROK	2019 ROK	2020 ROK
	51	65	62	59

Źródło: Sprawozdania MOPS w Dębicy.

UBEZPIECZENIE ZDROWOTNE NA 90 DNI

Zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych do korzystania ze świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych na zasadach określonych w ustawie (czyli bezpłatnie, tak jak osoby ubezpieczone) mają prawo osoby inne niż ubezpieczone posiadające obywatelstwo polskie i miejsce zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, które spełniają kryterium dochodowe, określone w przepisach o pomocy społecznej.

Prawo do świadczeń opieki zdrowotnej na podstawie decyzji administracyjnej przysługuje przez 90 dni, chyba że w tym okresie świadczeniobiorca zostanie objęty ubezpieczeniem zdrowotnym. Jeżeli istnieje konieczność dalszego leczenia, dłuższego niż 90 dni – może zostać wydana kolejna decyzja. Świadczeniodawcy NFZ realizują świadczenia na rzecz osób nieubezpieczonych legitymujących się ww. decyzją.

TABELA NR 27. LICZBA WYDANYCH DECYZJI NA UBEZPIECZENIE ZDROWOTNE NA 90 DNI W LATACH 2017 – 2020.

WYSZCZEGÓLNIENIE	2017 ROK	2018 ROK	2019 ROK	2020 ROK
UBEZPIECZENIE ZDROWOTNE NA 90 DNI	101	105	96	76

Źródło: Sprawozdania MOPS w Dębicy.

ODPŁATNOŚĆ ZA POBYT W DOMACH POMOCY SPOŁECZNEJ

Osobie wymagającej całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niemogącej samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, której nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych, przysługuje prawo do umieszczenia w domu pomocy społecznej. Osobę taką kieruje się do domu pomocy społecznej odpowiedniego typu, po uzyskaniu zgody tej osoby lub jej przedstawiciela ustawowego albo zgody sądu na umieszczenie w domu pomocy społecznej. W mieście Dębica obserwuje się wzrost liczby osób starszych, samotnych, o niskich dochodach, które nie mogą liczyć na pomoc najbliższej rodziny lub w ogóle jej nie mają.

W związku z tym, zapotrzebowanie na tego typu świadczenia z roku na rok wzrasta z uwagi na starzenie się społeczeństwa i migrację ludzi młodych.

**TABELA NR 28. LICZBA OSÓB PRZEBYWAJĄCYCH W DOMACH POMOCY SPOŁECZNEJ
W LATACH 2017 – 2020.**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2017 ROK	2018 ROK	2019 ROK	2020 ROK
OSOBY PRZEBYWAJĄCE W DPS	71	77	84	92

Źródło: Sprawozdania MOPS w Dębicy.

**TABELA NR 29. POZOSTAŁE FORMY POMOCY DLA MIESZKACÓW DĘBICY W LATACH
2017 – 2020.**

Rodzaje świadczeń	2017 ROK	2018 ROK	2019 ROK	2020 ROK
	Liczba rodzin	Liczba rodzin	Liczba rodzin	Liczba rodzin
DODATEK MIESZKANIOWY	680	567	497	445
ZRYCZAŁTOWANY DODATEK ENERGETYCZNY	127	93	67	52
STYPENDIUM SZKOLNE I ZASIŁEK SZKOLNY	516	260	238	172

Źródło: Sprawozdania MOPS w Dębicy.

9.5. Świadczenia rodzinne, wychowawcze i fundusz alimentacyjny

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Dębicy realizuje zadania w zakresie świadczeń wychowawczych, świadczeń rodzinnych, zasiłków dla opiekunów, rządowego programu „Dobry start”, jednorazowe świadczenie z tytułu urodzenia się dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu - Program „Za Życiem”, świadczeń z funduszu alimentacyjnego, jako zadania zlecone z zakresu administracji rządowej.

Świadczeniami rodzinnymi są:

- zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego,
- świadczenia opiekuńcze: zasiłek pielęgnacyjny, świadczenie pielęgnacyjne i specjalny zasiłek opiekuńczy,
- jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka,
- świadczenie rodzicielskie,
- świadczenie „Dobry start”,
- jednorazowe świadczenie „Za życiem”.

TABELA NR 30. REALIZACJA ŚWIADCZEŃ RODZINNYCH W LATACH 2017 – 2020

	Liczba osób uprawnionych				Wysokość świadczenia (w zł.)
	ROK 2020	ROK 2019	ROK 2018	ROK 2017	
Zasiłek rodzinny z dodatkami	2 396	2 891	2 995	5 083	x
Zasiłek rodzinny	1760	2 159	2 218	3 348	Od 1 stycznia do 31 grudnia 2020r. wysokość zasiłku rodzinnego wynosi miesięcznie: • 95,00 zł na dziecko w wieku do ukończenia 5 roku życia, • 124,00 zł na dziecko w wieku powyżej 5 roku życia do ukończenia 18 roku życia, • 135,00 zł na dziecko w wieku powyżej 18 roku życia do ukończenia 24 roku życia
Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka	277	338	329	350	1 000,00 zł jednorazowo
Jednorazowy dodatek z tytułu urodzenia się dziecka	108	130	142	154	1 000,00 zł jednorazowo
Opieka nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	54	77	92	91	400,00 zł
Samotne wychowywanie dziecka	82	75	68	101	193,00 zł na dziecko, plus 80,00 zł dla dziecka z orzeczoną niepełnosprawnością lub znacznym stopniem niepełnosprawności, nie więcej niż 386,00 zł na wszystkie dzieci
Wychowywanie dziecka w rodzinie wielodzietnej	323	314	332	341	95,00 zł na trzecie i następne dzieci
Kształcenie i rehabilitacja dziecka niepełnosprawnego	112	121	131	138	• 90,00 zł dla dziecka do 5 roku życia, • 110,00 zł dla dziecka powyżej 5 roku życia
Rozpoczęcie roku szkolnego	1 184	1 354	1 518	1 680	100,00 zł
Podjęcie przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	29	28	21	34	• 113,00 zł z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania • 69,00 zł w przypadku zamieszkiwania w miejscowości, w której znajduje się szkoła

Źródło: opracowanie własne MOPS.

TABELA NR 31. ŚWIADCZENIA OPIEKUŃCZE W LATACH 2017 – 2020

	Liczba osób uprawnionych				Wysokość świadczenia (w zł.)
	ROK 2020	ROK 2019	ROK 2018	ROK 2017	
Zasiłek pielęgnacyjny	1186	1 150	1 118	1 140	215,84 zł
Świadczenie pielęgnacyjne	249	163	169	159	1 830,00 zł
Specjalny zasiłek opiekuńczy	46	43	51	57	620,00 zł

Źródło: opracowanie własne MOPS.

TABELA NR 32. ŚWIADCZENIE RODZICIELSKIE W LATACH 2017 – 2020

	Liczba osób uprawnionych				Wysokość świadczenia (w zł.)
	ROK 2020	ROK 2019	ROK 2018	ROK 2017	
Świadczenie rodzicielskie	112	109	95	111	1 000,00 zł

Źródło: opracowanie własne MOPS.

Zasiłki dla opiekunów osób nie w pełni sprawnych

Od maja 2014 roku Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje zadanie w zakresie przyznawania i wypłaty zasiłków dla opiekunów, czyli dla osób, które utraciły prawo do świadczenia pielęgnacyjnego z dniem 1 lipca 2013 r. w związku z wygaśnięciem z mocy prawa decyzji przyznającej prawo do tego świadczenia.

TABELA NR 33. REALIZACJA ZASIŁKÓW DLA OPIEKUNÓW W OKRESIE 2017 – 2020

	Liczba osób uprawnionych				Wysokość świadczenia (w zł.)
	ROK 2020	ROK 2019	ROK 2018	ROK 2017	
Zasiłek dla opiekuna	28	30	37	52	620,00zł

Źródło: opracowanie własne MOPS.

Świadczenie wychowawcze

Od 1 kwietnia 2016 roku Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje ustawę o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci. W ramach realizacji ustawy przyznawane jest świadczenie wychowawcze, które wynosi 500 zł miesięcznie na dziecko.

W 2020 r. świadczenie wychowawcze przysługuje niezależnie od dochodu na dzieci w wieku do ukończenia 18 lat życia. Ośrodek realizując prawo do świadczenia wychowawczego przyznanego przez Wojewodę Podkarpackiego wypłacał również świadczenia wychowawcze w wysokości dodatków dyferencyjnych.

TABELA NR 34. REALIZACJA ŚWIADCZEŃ WYCHOWAWCZYCH W LATACH 2017 – 2020

	Liczba dzieci				Wysokość świadczenia (w zł.)
	ROK 2020	ROK 2019	ROK 2018	ROK 2017	
Świadczenie wychowawcze	7803	6 855	4 234	4 521	500,00 zł

Źródło: opracowanie własne MOPS.

Jednorazowe świadczenie w wysokości 4 000,00 zł – „Za życiem”

Od 1 stycznia 2017 r., z tytułu urodzenia dziecka z ciężkim i nieodwracalnym upośledzeniem albo nieuleczalną chorobą zagrażającą życiu, przysługuje prawo do jednorazowego świadczenia w wysokości 4 000,00 zł, przyznane na podstawie ustawy z dnia 4 listopada 2016r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (t. j. Dz. U. z 2020r. poz. 1329). Świadczenie przysługuje bez względu na osiągnięte dochody.

TABELA NR 34. RALIZACJA ŚWIADCZENIA „ZA ŻYCIEM” W LATACH 2017 – 2020

	Liczba osób uprawnionych				Wysokość świadczenia (w zł.)
	ROK 2020	ROK 2019	ROK 2018	ROK 2017	
Za życiem	3	10	1	8	4 000,00 zł

Źródło: opracowanie własne MOPS.

Świadczenie „Dobry start”

Od 1 lipca 2018 r. zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Rodziny Pracy i Polityki Społecznej z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start” (obecnie obowiązuje Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 lipca 2019 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start” - Dz. U z 2019 r. poz. 1343) realizujemy nowe zadanie. Świadczenie „Dobry start” przysługuje bez względu na dochód, raz w roku w wysokości 300,00 zł w związku z rozpoczęciem roku szkolnego, do ukończenia przez dziecko 20 roku życia lub do ukończenia 24 roku życia w przypadku, kiedy dziecko jest nie w pełni sprawne.

TABELA NR 35. RALIZACJA ŚWIADCZENIA „DOBRY START” W LATACH 2018 – 2020

	Liczba osób uprawnionych				Wysokość świadczenia (w zł.)
	ROK 2020	ROK 2019	ROK 2018	ROK 2017	
„Dobry start”	4 893	4 974	4 898	-	300,00 zł

Źródło: opracowanie własne MOPS.

Fundusz alimentacyjny

Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują osobie uprawnionej do alimentów od rodzica na podstawie tytułu wykonawczego pochodzącego lub zatwierdzonego przez sąd, jeżeli egzekucja okazała się bezskuteczna. Świadczenie przysługuje do ukończenia przez osobę uprawnioną 18 roku życia albo w przypadku, gdy uczy się w szkole lub szkole wyższej do ukończenia przez nią 25 roku życia, albo w przypadku posiadania orzeczenia o znacznym stopniu niepełnosprawności – bezterminowo.

Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują w wysokości bieżąco ustalonych alimentów, jednakże nie więcej niż 500,00 zł. Od października 2020 r. obowiązuje wyższe kryterium dochodowe na osobę w rodzinie, które wynosi 900,00 zł. Dodatkowo ustawodawca wprowadził możliwość wypłaty świadczeń w przypadku przekroczenia kryterium dochodowego pomniejszonego o kwotę przekroczenia tzw. mechanizm zł/zł.

TABELA NR 36. RALIZACJA ŚWIADCZEŃ Z FUNDUSZU ALIMENTACYJNEGO W LATACH 2018 – 2020

	Liczba osób uprawnionych			
	ROK 2020	ROK 2019	ROK 2018	ROK 2017
Fundusz alimentacyjny	275	249	285	315

Źródło: opracowanie własne MOPS.

9.6. Aktywizacja osób bezrobotnych

KLUB INTEGRACJI SPOŁECZNEJ

Klub Integracji Społecznej jest elementem wewnętrznej struktury organizacyjnej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dębicy. Działalność Klubu Integracji Społecznej prowadzona jest w oparciu o ustawę o zatrudnieniu socjalnym oraz ustawę o pomocy społecznej. Działania Klubu prowadzone są na podstawie regulaminu zatwierdzonego przez Dyrektora Ośrodka. Głównym celem KIS jest reintegracja społeczna i zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz działania zmierzające do zapewnienia uczestnikom warsztatów bezpieczeństwa socjalnego, aktywizacji zawodowej i pomocy w osobistym rozwoju.

Cel ten realizowany jest poprzez organizowanie m.in.: spotkań grup wsparcia i grup samopomocowych, zajęć praktycznych: warsztatów, praktyk zawodowych, zajęć dotyczących założenia i prowadzenia własnej działalności gospodarczej ze szczególnym uwzględnieniem spółdzielni socjalnych.

Działania Klubu ukierunkowane są na edukację personalną, zawodową i społeczną, ułatwiającą osiągnięcie samodzielności finansowej poprzez zatrudnienie. Uczestnicy zajęć w trakcie trwania programu objęci są kompleksową opieką pracownika socjalnego, jak również mogą korzystać z porad: psychologa, doradcy zawodowego, terapeuty ds. uzależnień, prawnika. Program prac społecznie użytecznych, jako jedna z form readaptacji zawodowej i przywrócenia osób długotrwale bezrobotnych, korzystających z pomocy społecznej, na rynek pracy, realizowany jest w MOPS w Dębicy od roku 2012. Podstawą realizacji programu jest porozumienie zawierane corocznie, pomiędzy Gminą Miasto Dębica, a Starostą Dębickim reprezentowanym przez Powiatowy Urząd Pracy w Dębicy. Ośrodek prowadzi rekrutację osób do programów oraz koordynuje ich przebieg.

Pracownicy socjalni Ośrodka przekazują do KIS informację o osobach bezrobotnych bez prawa do zasiłku, korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, które mogą wykonywać na terenie miasta Dębicy prace społecznie użyteczne. Jest to jedno z narzędzi aktywizacji zawodowej wykorzystywane przez Ośrodek.

Pogłębiona praca socjalna w KIS polega na podejmowaniu działań na rzecz osób bezrobotnych, prowadzenie reintegracji społecznej i zawodowej, w tym współpraca z PUP, CIS, prowadzenie Klubu Integracji oraz realizacja prac społecznie użytecznych. Praca z osobami bezrobotnymi, dla których trudności w reintegracji społecznej i zawodowej wynikają z powodu braku doświadczenia zawodowego lub kwalifikacji nieadekwatnych do potrzeb aktualnego rynku pracy poprzez nabycie umiejętności poruszania się na rynku pracy w celu podjęcia zatrudnienia bądź innej aktywności zawodowej. Ze wsparcia w ramach pogłębionej pracy socjalnej skorzystało (w 2018 r. – 73 osoby, w 2019 r. – 70 osób, w 2020 r. – 106 osób).

TABELA NR 37. ILOŚĆ OSÓB, KTÓRE SKORZYSTAŁY Z CZASOWEGO ZATRUDNIENIA W RAMACH PRAC SPOŁECZNIE UŻYTECZNYCH W OKRESIE 2017 – 2020.

Rok	Ilość osób	Okres realizacji
2017	12 (4 Mężczyzn, 8 Kobiet)	Kwiecień – Wrzesień
2018	10 (5 Mężczyzn, 5 Kobiet)	Kwiecień – Wrzesień
2019	14 (3 Mężczyzn, 11 Kobiet)	Kwiecień – Wrzesień
2020	11 (4 Mężczyzn, 7 Kobiet)	Czerwiec - Listopad

Źródło: Opracowanie własne MOPS.

CENTRUM INTEGRACJI SPOŁECZNEJ

Centrum Integracji Społecznej w Dębicy zostało powołane jako samorządowy zakład budżetowy Uchwałą Rady Miejskiej w Dębicy nr XXIV/262/2012 z dnia 21 czerwca 2012 roku. Decyzją Wojewody Podkarpackiego S-I.9420.5.8.2012.MW z dnia 16 listopada 2012 roku Centrum otrzymało status od dnia 01.01.2013 roku na okres 5 lat. Wojewoda Podkarpacki decyzją S-I.9420.4.11.2017.KW z dnia 08.12.2017 roku przedłużył status Centrum od dnia 02.01.2018 roku na okres kolejnych 5 lat.

Celem placówki jest działanie na rzecz usamodzielnienia się osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, wyprowadzenie ich poza system pomocy społecznej i doprowadzenie do samodzielnego lub wspieranego powrotu na rynek pracy. Zadania te realizowane są poprzez szeroko rozumianą reintegrację społeczną i zawodową.

Reintegracja zawodowa prowadzona w ramach warsztatów polega na odbudowaniu i podtrzymaniu u uczestników CIS zdolności do samodzielnego funkcjonowania na rynku pracy. Głównym celem reintegracji zawodowej jest nabycie przez uczestników CIS umiejętności zawodowych, przyuczenie do wykonywania pracy, przekwalifikowanie lub podwyższanie kwalifikacji zawodowych.

Centrum Integracji Społecznej w Dębicy realizuje ponadto program reintegracji społecznej, która ma na celu odbudowanie i podtrzymanie u osoby uczestniczącej w zajęciach w Centrum Integracji Społecznej, umiejętności uczestniczenia w życiu społeczności lokalnej oraz pełnienia ról społecznych, poprzez pracę ze specjalistami, tj. psychologiem, terapeutą uzależnień oraz doradcą zawodowym.

Uczestnikami CIS w 2020 roku było 24 osoby spełniające warunki ustawy o zatrudnieniu socjalnym (m.in. długotrwale bezrobotne, uzależnione od alkoholu, nie w pełni sprawne oraz samotne matki).

9.6. Wspieranie rodziny, system pieczy zastępczej

Zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 roku, o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej system pieczy zastępczej to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców. W myśl w/w ustawy, piecza zastępcza sprawowana jest w formie rodzinnej (rodzina zastępcza) i instytucjonalnej (placówki opiekuńczo-wychowawcze). Rodzinna piecza zastępcza jest formą zapewnienia opieki dziecku pozbawionemu całkowicie lub częściowo opieki rodzicielskiej. Umieszczenie dziecka w rodzinie zastępczej następuje na podstawie orzeczenia sądu i po uzyskaniu zgody rodziców zastępczych.

Gmina jako podmiot odpowiedzialny za pracę z rodziną biologiczną powinna położyć szczególny nacisk na wsparcie rodzin, a umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej powinno być ostatecznością. Wspieranie rodziny powinno polegać w szczególności na analizie sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie, wzmocnieniu roli funkcji rodziny, rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny, podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny, pomoc w integracji rodziny, przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji rodziny.

Placówki Wsparcia Dziennego

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Dębicy realizuje zadania w zakresie opieki nad dzieckiem i rodziną. Funkcjonujące przy Ośrodku trzy Placówki Wsparcia Dziennego „Zgrana Paka” wykonują stałą pracę z dzieckiem i jego rodziną. Placówki rozpoczęły swoją działalność w 2007 (świątlica Matejki) i 2008 roku (świątlica Kraszewskiego i Sienkiewicza). Rozmieszczenie budynków pozwala na skorzystanie z oferty programowej dzieciom zamieszkałym na różnych osiedlach. Celem działalności PWD „ZP” jest wspieranie rodziny w procesie przygotowywania dzieci i młodzieży do samodzielnego życia, poprzez objęcie ich działaniami wychowawczymi, opiekuńczymi, edukacyjnymi i profilaktycznymi.

Zadania PWD „ZP” realizowane są poprzez podejmowanie szczegółowych działań, takich jak: pomoc w nauce, organizowanie czasu wolnego dzieci, rozwijanie zainteresowań, poprawa sprawności fizycznej, rozwój umiejętności interpersonalnych, współpraca z rodzicami dzieci i instytucjami ich wspierający.

**TABELA NR 38. PLACÓWKI WSPARCIA DZIENNEGO
„ZGRANA PAKA” W LATACH 2017 – 2020.**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2017 ROK	2018 ROK	2019 ROK	2020 ROK
Liczba miejsc	30	30	30	30
Liczba korzystających w roku sprawozdawczym				
PWD „Zgrana Paka” przy oś. Matejki	46	46	42	40
PWD „Zgrana Paka” przy ul. Kraszewskiego	50	47	44	35
PWD „Zgrana Paka” przy ul. Sienkiewicza	41	43	48	34

Źródło: sprawozdania MOPS.

W mieście Dębica oprócz PWD „Zgrana Paka” wsparcie dla dzieci prowadzone w formie opiekuńczej prowadzonej jest również przez: Stowarzyszenie im. Edmunda Bojanowskiego „Dobroć” oraz Ochotniczą Straż Pożarną Dębica - Kędzierz.

Ponadto zajęcia opiekuńczo – wychowawcze dla dzieci organizują: Caritas przy parafii Miłosierdzia Bożego w Dębicy, Caritas przy Parafii pw. św. Jadwigi, Parafia Najświętszego Serca Pana Jezusa w Dębicy - Latoszynie, Parafii Krzyża Świętego i Matki Boskiej Bolesnej w Dębicy, Ochotniczy Hufiec Pracy. Łącznie ze świątlicami szkolnymi na terenie miasta 20 placówek organizuje czas wolny dla dzieci i młodzieży.

Asystent rodziny

Rodziny mające problem opiekuńczo-wychowawczy mogą otrzymać pomoc w formie asystenta rodziny. Asystent prowadzi pracę z rodziną poprzez realizację planu pracy we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym, udzielaniem pomocy w poprawie sytuacji życiowej rodziny – zwłaszcza w prowadzeniu gospodarstwa domowego, udzielaniem pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych, psychologicznych, wychowawczych oraz wspieraniem aktywności społecznej rodziny, udzielaniem pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej, motywowaniu do udziału w zajęciach grupowych mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych, udzielanie wsparcia dzieciom, podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci. W poniższej tabeli przedstawiono liczbę rodzin w poszczególnych latach, które były pod opieką asystenta.

TABELA NR 39. LICZBA RODZIN KORZYSTAJĄCYCH Z USŁUG ASYSTENTA RODZINY W DĘBICY W LATACH 2017-2020.

	2017 ROK	2018 ROK	2019 ROK	2020 ROK
Liczba rodzin korzystających z usług asystenta rodziny	57	36	48	38
Liczba asystentów rodziny	2	2	3	3

Źródło: opracowanie własne MOPS.

Realizacja zadań z zakresu asysty rodzinnej stanowi odpowiedź na zidentyfikowane potrzeby korzystających z pomocy Ośrodka mieszkańców Dębicy. Celem świadczenia usługi jest poprawa sytuacji życiowej rodzin w trudnej sytuacji rodzinnej, w tym w szczególności stworzenie optymalnych warunków służących wychowywaniu dzieci i pokonywaniu bieżących problemów, nabycie i doskonalenie umiejętności społecznych rodziców i zwiększenie kompetencji rodzicielskich. Adresaci usługi to rodziny, w których dominującym problemem są trudności opiekuńczo-wychowawcze z dziećmi, gotowe do rozwiązywania swojej trudnej sytuacji i współpracujące z pracownikiem socjalnym, posiadające zasoby pozwalające rozwiązać zidentyfikowane problemy przy wykorzystaniu posiadanych możliwości i zasobów, w szczególności zagrożone wykluczeniem społecznym oraz umieszczeniem dzieci w placówce opiekuńczo – wychowawczej. Usługa w zakresie asysty rodzinnej była realizowana na terenie miasta Dębica przez 3 odpowiednio przygotowanych asystentów. Pracownicy realizujący zadania z zakresu asysty rodzinnej objęli wsparciem w 2020 roku - 38 rodzin.

9.7. Wspieranie osób starszych, osób nie w pełni sprawnych i z długotrwałą chorobą

Procesy demograficzne zachodzących w świecie, a zwłaszcza w Europie Środkowej, sprawiają, że zjawisko starzenia się społeczeństw jest jednym z kluczowych tematów rozważanych przy kształtowaniu polityk publicznych.

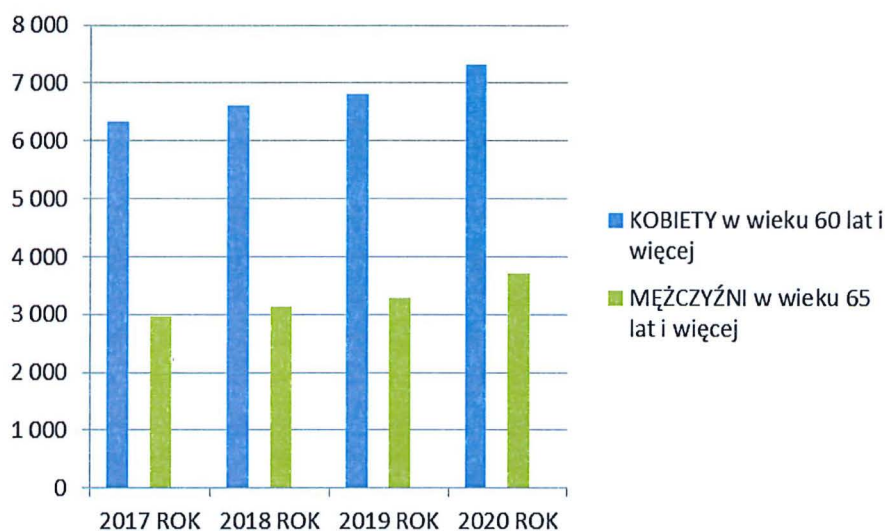
Celem polityki senioralnej jest wspieranie i zapewnienie możliwości aktywnego starzenia się w zdrowiu oraz możliwości prowadzenia w dalszym ciągu samodzielnego, niezależnego i satysfakcjonującego życia, nawet przy ograniczeniach funkcjonalnych.

TABELA NR 40. DANE STATYSTYCZNE DOT. LICZBY OSÓB STARSZYCH W MIEŚCIE DĘBICA W LATACH 2017 – 2020.

PLEĆ/WIEK	2017 ROK	2018 ROK	2019 ROK	2020 ROK
KOBIETY w wieku 60 lat i więcej	6 338	6 618	6 808	7 323
MĘŻCZYŹNI w wieku 65 lat i więcej	2 964	3 129	3 290	3 705
OGÓŁEM	9 302	9 747	10 098	11 028

Źródło: dane statystyczne na podstawie Oceny Zasobów Pomocy Społecznej Miasta Dębica za lata 2017 – 2020.

WYKRES NR 9. LICZBA OSÓB STARSZYCH W MIEŚCIE DĘBICA W LATACH 2017 – 2020.

Źródło: dane statystyczne na podstawie OZPS Miasta Dębica za lata 2017 – 2020.

W Dębicy, podobnie jak w całym kraju, zauważalny jest proces starzenia się społeczeństwa. Powoduje to konieczność zapewnienia opieki seniorom, którzy są jej pozbawieni ze strony rodziny, bądź rodzina nie jest w stanie zapewnić w należyty sposób takiego wsparcia.

USŁUGI OPIEKUŃCZE I SPECJALISTYCZNE USŁUGI OPIEKUŃCZE

Od kilku lat zauważalny jest wzrost liczby osób korzystających z pomocy MOPS w Dębicy w formie usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi (w 2018 r. 208 osób objętych było pomocą usługową, w 2019 r. – 244 osób, w 2020 r. – 223 osoby). Usługi opiekuńcze obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz, w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem. Specjalistyczne usługi opiekuńcze są to usługi dostosowane do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności, świadczone przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym.

Na terenie Miasta Dębica usługi opiekuńcze świadczone są przez opiekunki środowiskowe, specjalistyczne usługi opiekuńcze (SUO) przez pielęgniarki. Zakres świadczonych usług to: czynności higieniczno-sanitarne, zakupy artykułów żywnościowych i gospodarstwa domowego, utrzymanie czystości i porządku w pomieszczeniach użytkowanych przez podopiecznego, przygotowywanie posiłków, załatwianie spraw urzędowych, pranie i prasowanie odzieży podopiecznego, sygnalizowanie odpowiednim instytucjom potrzeb podopiecznego w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej. Wśród specjalistycznych usług opiekuńczych świadczonych w miejscu zamieszkania na szczególną uwagę zasługują usługi na rzecz dzieci z zaburzeniami psychicznymi, w tym chorych na autyzm. Usługi te realizowane są przez terapeutów którzy prowadzą indywidualne zajęcia z dziećmi.

TABELA NR 41. LICZBA OSÓB OBJĘTYCH USŁUGAMI OPIEKUŃCZYMI NA TERENIE MIASTA DĘBICA W LATACH 2017- 2020.

WYSZCZEGÓLNIENIE	2017 ROK	2018 ROK	2019 ROK	2020 ROK
Usługi Opiekuńcze	103	100	127	100
Specjalistyczne Usługi Opiekuńcze <i>w tym dla dzieci z zaburzeniami psychicznymi w tym z autyzmem</i>	105	123	117	108
Usługi w ramach programu „Opieka 75+”	-	-	39	21
Program „Usługi opiekuńcze dla osób niepełnosprawnych”	-	-	8	15

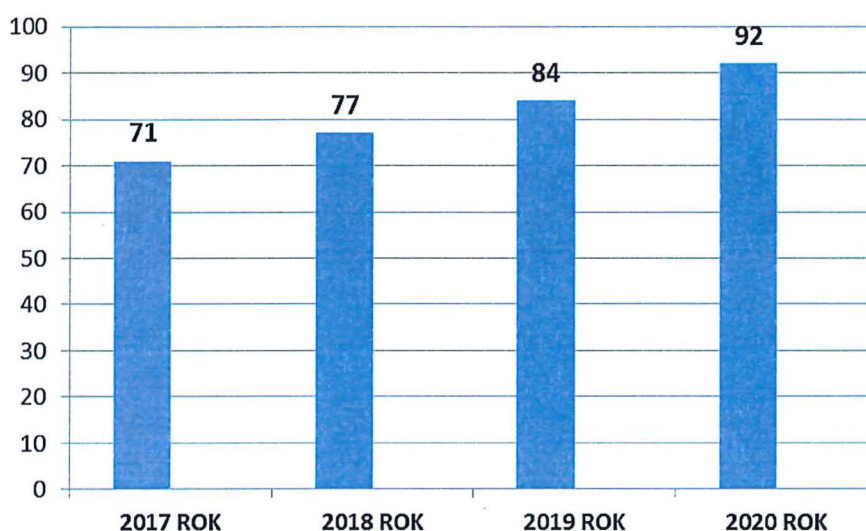
Źródło: Sprawozdania MOPS.

Zabezpieczając pomoc w formie usług opiekuńczych zauważono, że wzrasta liczba podopiecznych z ciężkimi stanami chorobowymi, wymagających opieki w formie pielęgnacji chorego w łóżku wraz z toaletą przeciwoleżynową, karmieniem, bądź asystowaniem przy spożywaniu posiłków, rehabilitacją i usprawnieniem zaburzonych funkcji organizmu.

Są to osoby ze znacznymi niedowładami po udarach mózgu, wylewach, stanach po złamaniach zwłaszcza kości szyjki udowej i innymi schorzeniami w tym ciężkimi stanami onkologicznymi, neurologicznymi, powodującymi znaczną niepełnosprawność i trudności w codziennym funkcjonowaniu, zwłaszcza w ostatnim etapie życia.

Z uwagi na wzrost w mieście Dębica liczby osób starszych, samotnych, o niskich dochodach, które nie mogą liczyć na pomoc najbliższej rodziny lub w ogóle jej nie mają, zwiększyła się liczba osób ubiegających się o pomoc społeczną w formie umieszczenia w domach pomocy społecznej (w 2020 r. w DPS przebywało 92 pensjonariuszy).

**WYKRES NR 10. LICZBA MIESZKAŃCÓW DĘBICY PRZEBYWAJĄCYCH
W DOMACH POMOCY SPOŁECZNEJ W LATACH 2017 – 2020.**

Źródło: opracowanie własne MOPS.

Na terenie miasta Dębica pomoc osobom starszym i samotnym zapewniają:

- Dzienny Dom Senior + ,
- Dom Dziennego Pobytu „Dom Seniora”,
- Dom Symeona i Anny.

Placówki te stanowią miejsce spotkań osób starszych, które spędzają tutaj czas oraz rozwijają swoje zainteresowania. Ponadto na terenie miasta funkcjonuje Uniwersytet III wieku.

Dzienny Dom „Senior+” w Dębicy powstał z przekształcenia Domu Dziennego Pobytu dla emerytów i rencistów działającego w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Dębicy od 2002 roku. Wskutek realizacji zadania w ramach Programu Wieloletniego „Senior+” na lata 2015-2020 edycja 2017 Moduł I-Utworzenie lub wyposażenie Dziennego Domu „Senior+” - Placówka została wyremontowana, odnowiona, doposażona i po nową nazwą oddana do użytku w styczniu 2018. Oferta Placówki skierowana jest do mieszkańców Miasta Dębica - osób powyżej 60 roku życia, pragnących aktywnie przeżyć swój czas wolny, rozwijać pasje, nabywać nowe umiejętności.

Podstawowy zakres usług świadczonych przez placówkę to m.in. usługi: socjalne, w tym posiłek, edukacyjne, kulturalno-oświatowe, aktywności ruchowej/kinezyterapii, sportowo-rekreacyjne, aktywizujące społecznie (w tym wolontariat międzypokoleniowy), terapii

zajęciowej itp. Dla osób mających problemy z samodzielny dotarciem do Placówki, organizowany jest dowóz.

Dom Dziennego Pobytu „Senior+” pn. „Dom Seniora” w Dębicy powstał z przekształcenia Fili Domu Dziennego Pobytu dla emerytów i rencistów działającego w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Dębicy od 2010 roku. Wskutek realizacji zadania w ramach Programu Wieloletniego „Senior+” na lata 2015-2020 edycja 2020 Moduł I - Utworzenie lub wyposażenie Dziennego Domu „Senior+” Placówka została powiększona, wyremontowana, doposażona i po nową nazwą oddana do użytku w styczniu 2021. Oferta Placówki skierowana jest do mieszkańców Miasta Dębica - osób powyżej 60 roku życia, pragnących aktywnie przeżyć swój czas wolny, rozwijać pasje, nabywać nowe umiejętności.

Dzienny Dom Pomocy „Dom Symeona i Anny” – placówka prowadzona jest przez Stowarzyszenie „Dobroć” im. Edmunda Bojanowskiego, przeznaczona dla mieszkańców Dębicy i regionu, kobiet i mężczyzn nieaktywnych zawodowo, starszych/niesamodzielnych, które ze względu na stan zdrowia lub niepełnosprawność wymagają opieki lub wsparcia w codziennym funkcjonowaniu. Dom przeznaczony jest dla 20 osób. Budynek posiada 2 pokoje dziennego pobytu (do terapii grupowej, rehabilitacji i wypoczynku oraz służące jako jadalnia), kuchenkę pomocniczą, pomieszczenie do prowadzenia terapii indywidualnej oraz pokój do wypoczynku.

Dębicki Uniwersytet Trzeciego Wieku to wydzielona jednostka strukturalna Fundacji PRO EUROPAE BONO, powołana jako element jej działalności wychodzący naprzeciw zapotrzebowaniu osób starszych na zrzeszanie się oraz kształcenie ustawiczne i rozwój osobowy. Swoimi działaniami obejmuje społeczność 50+ głównie z terenu powiatu dębickiego, niezależnie od aktywności zawodowej i poziomu wykształcenia.

Dębicka Karta Seniora

Celem programu Dębicka Karta Seniora jest aktywizacja społeczna seniorów poprzez ułatwienie im dostępu do usług kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych świadczonych przez jednostki organizacyjne Miasta Dębica, jak również stworzenie możliwości skorzystania z ulg i zniżek przy zakupie towarów lub usług oferowanych przez inne podmioty, które zgłoszą deklarację przystąpienia do programu.

TABELA NR 42. LICZBA WYDANYCH DĘBICKICH KART SENIORA O LATACH 2018 – 2020.

Rok	2018	2019	2020
Dębicka Karta Seniora	144	216	179

Źródło: Opracowanie własne MOPS.

Ogólnopolska Karta Seniorów

Samorząd Miasta Dębica i Stowarzyszenie „Manko” z Krakowa w 2018 r. zostało podpisane Porozumienie o Partnerstwie w ramach Programu Miasto Przyjazne Seniorom, dotyczące Ogólnopolskiej Karty Seniora. Ogólnopolską Kartę Seniora może otrzymać każdy, kto osiągnął 60 rok życia i wypełni kwestionariusz w Domu Seniora przy ulicy Rzeszowskiej 15 lub pobierze ze strony www.glossenior.pl.

Wyrobienie OKS jest bezpłatne, bezterminowe i wymaga podania niezbędnych danych osobowych. Dzięki karcie seniorzy mogą korzystać na atrakcyjnych warunkach z usług firm prozdrowotnych.

**TABELA NR 43. LICZBA WYDANYCH OGÓLNOPOLSKICH KART SENIORA
W LATACH 2019 2020.**

Rok	2019	2020
Ogólnopolska Karta Seniora	212	135

Źródło: Opracowanie własne MOPS.

Środowiskowy Dom Samopomocy w Dębicy

Celem głównym działalności Środowiskowego Domu Samopomocy w Dębicy jest działanie na rzecz nabywania i podtrzymywania samodzielności i zaradności w zakresie czynności dnia codziennego uczestników, ich integracji ze środowiskiem oraz funkcjonowania w życiu społecznym. Podopieczni mają możliwość skorzystania z: Treningów funkcjonowania w życiu codziennym; Treningów umiejętności interpersonalnych i rozwiązywania problemów; Treningów umiejętności spędzania wolnego czasu; Pomocy w załatwianiu spraw urzędowych; Pomocy w dostępie do świadczeń zdrowotnych; Terapii ruchowej; Ciepłego posiłku; Poradnictwa psychologicznego.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Dębicy udziela pomocy osobom nie w pełni sprawnym w celu umożliwienia maksymalnie samodzielnego funkcjonowania m.in. poprzez zaopatrzenie w niezbędny sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze. Wydatki na te cele dotyczyły pomocy finansowej na zabezpieczenie podstawowych potrzeb osób nie w pełni sprawnym. Dzięki temu mieszkańcy powiatu (w tym miasta Dębicy) zaopatrzeni zostali w wyroby medyczne służące do leczenia i rehabilitacji oraz sprzęt wspomagający ich samodzielne funkcjonowanie. Możliwość zakupu odpowiedniego sprzętu rehabilitacyjnego daje możliwość zminimalizowania skutków ograniczeń osób nie w pełni sprawnych, co przyczyni się do szybszego powrotu do aktywności społecznej oraz zawodowej.

Poprzez dofinansowanie turnusu rehabilitacyjnego, który jest zorganizowaną formą aktywnej rehabilitacji, połączonej z elementami wypoczynku, osoby nie w pełni sprawne mają możliwość poprawy psychofizycznej sprawności oraz rozwijanie umiejętności społecznych, między innymi poprzez nawiązywanie i rozwijanie kontaktów społecznych.

Możliwość korzystania przez osoby nie w pełni sprawne z dofinansowania do likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych daje szansę na pełne funkcjonowanie w życiu społecznym.

**TABELA NR 44. POMOC UDZIELONA MIESZKAŃCOM DĘBICY W PODZIALE
NA LATA I ZADANIA.**

Lp.	Forma pomocy	2017 ROK		2018 ROK		2019 ROK		2020 ROK	
		Liczba osób	kwota	Liczba osób	kwota	Liczba osób	kwota	Liczba osób	kwota
1.	Dofinansowanie do uczestnictwa w turnusie rehabilitacyjnym (środki)	92	109 496,00	59	73 694,00	69	97 083,00	46	69 946,00
2.	Dofinansowanie do zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny (środki)	19	16 570,58	20	14 804,54	16	11 570,00	20	25 230,47
3.	Dofinansowanie zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki	479	210 945,56	509	215 729,49	565	236 070,62	659	323896,77
4.	Dofinansowanie zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki	100	26 404,68	84	40 875,77	83	36 349,11	66	20 565,45
5.	Dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych (środki PFRON)	7	47.291,27	4	6.235,20	14	75.662,44	7	45 005,04
6.	Dofinansowanie likwidacji barier technicznych (środki PFRON)	18	37.473,19	16	23.682,40	26	36.956,00	16	31 876,00
7.	Dofinansowanie likwidacji barier w komunikowaniu się (środki PFRON)	21	21.672,90	7	6.284,30	18	18.566,88	12	18 904,79
8.	Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych (środki PFRON)	144	10.230,00	134	16.650,00	93	9.390,00	99	17 412,41

Źródło: Opracowanie własne PCPR w Dębicy.

Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Dębicy

Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Dębicy działa przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie. Wykonuje zadania zawarte w Ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (tj. Dz. U z 2020r poz. 426 ze zm.), Rozporządzeniu Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003r. w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności (tj. Dz. U z 2018r. poz.2027) oraz innych aktach wykonawczych.

Podstawowym celem działalności Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności jest działalność orzecznicza, czyli wydawanie na wnioski osoby zainteresowanej lub jej przedstawiciela ustawowego orzeczeń o niepełnosprawności (dla osób do 16 roku życia) oraz o stopniu niepełnosprawności lub o wskazaniach do ulg i uprawnień (dla osób powyżej 16 roku życia). Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w latach 2017-2020 dla mieszkańców miasta Dębica wydał następującą ilość orzeczeń:

TABELA NR 45. LICZBA WYDANYCH ORZECZEŃ O NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI DLA MIESZKAŃCÓW DĘBICY W LATACH 2017 – 2020.

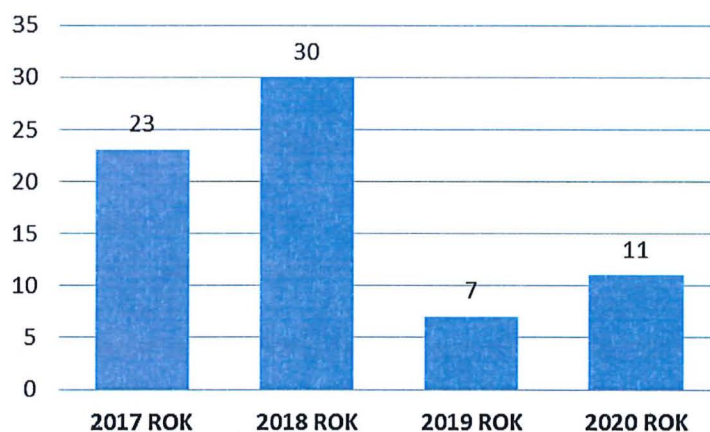
ROK	Orzeczenia o niepełnosprawności (dla osób poniżej 16 roku życia)	Orzeczenia o stopniu niepełnosprawności (dla osób powyżej 16 roku życia)	Razem
2017	103	776	879
2018	129	732	861
2019	110	823	933
2020	83	544	627

Źródło: Opracowanie własne MOPS na podstawie danych Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności

9.8. Problemy uzależnień i przemocy w rodzinie

Liczba rodzin korzystających ze wsparcia finansowego Ośrodka z powodu uzależnienia od alkoholu maleje – w 2020 roku było 11 rodzin, które w analizowanym okresie stanowiły odpowiednio 1,41% (2017 rok), 1,85% (2018 rok), 0,48% (2019 rok). Bardzo często wraz z uzależnieniem od alkoholu występuje zjawisko przemocy wobec domowników.

WYKRES NR 11. LICZBA RODZIN KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ Z POWODU UZALEŻNIENIA OD ALKOHOLU W LATACH 2017 – 2020.

Źródło: Sprawozdania MOPS.

Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Podstawowym zadaniem Komisji jest prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu, a w szczególności zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla takich osób. Miejska Komisja działa na podstawie ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

W mieście Dębica w latach 2017-2020 liczba członków Miejskiej Komisji wynosiła 7 osób. Komisja prowadziła rozmowy interwencyjne z osobami nadużywającymi alkoholu w związku ze stosowaniem przez nie przemocy, prowadziła rozmowy z osobą doznającą przemocy w celu diagnozy jej sytuacji w rodzinie, motywowała sprawców przemocy do udziału w zajęciach edukacyjno-korekcyjnych dla osób stosujących przemoc, motywowała dorosłe ofiary przemocy do zgłaszania się do miejsc specjalistycznej pomocy, informowała o lokalnej ofercie pomocy dla dzieci krzywdzonych.

TABELA NR 46. MIEJSKA KOMISJA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH W MIEŚCIE DĘBCA W LATACH 2017 – 2020.

MIEJSKA KOMISJA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH W MIEŚCIE DĘBCA	2017 ROK	2018 ROK	2019 ROK	2020 ROK
Liczba członków Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	7	7	7	7
Liczba osób uzależnionych od alkoholu, z którymi Miejska Komisja przeprowadziła rozmowy	4	34	39	36
Liczba osób uzależnionych, wobec których Miejska Komisja wystąpiła do Sądu o leczenie odwykowe	12	9	7	4

Źródło: opracowanie własne MOPS na podstawie sprawozdania PARPA-G1.

Miejski Zespół Interdyscyplinarny

Od roku 2011 zgodnie z art. 9d ust. 5 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Dębicy działa Zespół Interdyscyplinarny, który liczy 19 osób.

W skład zespołu wchodzi przedstawiciele: Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej, Komendy Powiatowej Policji, Sądu Rejonowego, Ośrodka Interwencji Kryzysowej, Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Oświaty, Ochrony Zdrowia, Stowarzyszenia Pomocy Społecznej „Ad Astram”.

W ramach Zespołu utworzono grupy robocze do spraw przemocy. Dane za lata 2017 - 2020 wskazują na zmniejszenie się liczby utworzonych grup roboczych oraz zmniejszenie się liczby osób objętych grupami roboczymi. W 2020 roku utworzono 68 grup, które objęły pomocą 192 osoby, w tym 82 kobiety, 7 mężczyzn i 103 dzieci.

TABELA NR 47. FUNKCJONOWANIE ZESPOŁU INTERDYSCYPLINARNEGO I GRUP ROBOCZYCH DO SPRAW PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE NA TERENIE MIASTA DĘBICA LATACH 2017 – 2020.

		2017 ROK	2018 ROK	2019 ROK	2020 ROK
Liczba utworzonych zespołów interdyscyplinarnych		1	1	1	1
Liczba posiedzeń zespołów		4	4	4	4
Liczba utworzonych grup roboczych		92	94	88	68
Liczba posiedzeń grup		294	236	228	247
Liczba osób objętych pomocą Miejskiego Zespołu Interdyscyplinarnego	OGÓLEM	226	272	217	192
	w tym kobiety	120	137	106	82
	w tym mężczyźni	7	12	6	7
	w tym dzieci	99	123	105	103
Liczba rodzin objętych pomocą grup roboczych		127	149	120	100

Źródło: opracowanie własne MOPS na podstawie rocznego sprawozdania z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie

Procedura „Niebieskiej Karty” to interwencja obejmująca działania wielu instytucji, których celem jest ograniczenie zjawiska przemocy w rodzinie oraz pomoc w wychodzeniu z tej sytuacji. Realizowane działania są indywidualnie dostosowane do potrzeb danej rodziny.

TABELA NR 48. PROCEDURA NIEBIESKIEJ KARTY 2017 – 2020.

ROK	2017	2018	2019	2020
Liczba prowadzonych przez grupy robocze spraw w ramach procedury „Niebieskie Karty”	127	149	120	100

Źródło: opracowanie własne MOPS.

Nazwa podmiotu sporządzającego formularz NK-A	Liczba formularzy „Niebieska Karta-A” ogółem dla danej służby			
	2017	2018	2019	2020
ROK				
Policja	69	94	75	64
Jednostka organizacyjna pomocy społecznej	23	13	10	3
Gminna komisja rozwiązywania problemów alkoholowych	0	0	0	0
Oświata	0	0	2	1
Ochrona zdrowia	0	1	1	0
Łącznie:	92	108	88	68

Źródło: opracowanie własne MOPS.

Zespół Interdyscyplinarny w latach 2017 - 2020 reagował na zdiagnozowane problemy społeczne, w szczególności na przemoc domową. Członkowie Zespołu współpracowali ze sobą w skoordynowany sposób łącząc swoją wiedzę i umiejętności. Najczęściej zgłaszane przez osoby pokrzywdzone formy przemocy na terenie gminy Miasta Dębica w latach 2017 - 2020 to przemoc psychiczna/emocjonalna oraz przemoc fizyczna.

TABELA NR 49. LICZBA INTERWENCJI DOMOWYCH PODEJMOWANYCH PRZEZ POLICJĘ W ZWIĄZKU Z WYSTĘPOWANIEM PRZEMOCY W RODZINIE W LATACH 2018 – 2020.

Liczba interwencji domowych podejmowanych przez Policję w związku z występowaniem przemocy w rodzinie	2018 ROK	2019 ROK	2020 ROK
	598	595	611

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z KPP w Dębicy.

Dane zaprezentowane w powyższych tabelach pozwalają wysnuć wniosek, że przemoc to jeden z problemów społecznych, który staje się coraz bardziej widoczny w polskiej rzeczywistości. Obecnie oprócz nasilenia zjawiska przemocy, zauważa się niestety słabnące zainteresowanie służb i instytucji zajmujących się pomocą osobom doświadczającym przemocy.

Na terenie powiatu dębickiego funkcjonuje **Ośrodek Interwencji Kryzysowej**, gdzie osoby doświadczające przemocy w rodzinie mogą znaleźć profesjonalną pomoc. Przy OIK w Dębicy działa hostel dla osób w celu zabezpieczenia osobom bezpiecznego schronienia w nagłych sytuacjach kryzysowych.

TABELA NR 50. WSPARCIE OSÓB DOŚWIADCZAJĄCYCH PRZEMOCY W RODZINIE W LATACH 2017 – 2020.

Osoby doświadczające przemocy domowej korzystające ze wsparcia w OIK	2017 ROK	2018 ROK	2019 ROK	2020 ROK
Liczba osób doświadczających przemocy domowej objętych pomocą w OIK	25	51	35	51
Liczba osób doświadczających przemocy domowej, które znalazły schronienie w hostelu	3 (w tym 2 dzieci)	9 (w tym 6 dzieci)	9 (w tym 6 dzieci)	8 (w tym 5 dzieci)

Źródło: opracowanie PCPR w Dębicy na podstawie danych z OIK w Dębicy.

9.9. Struktura wydatków w odniesieniu do realizowanych zadań

W 2020 roku w wydatkach ogółem, najwyższą pozycję stanowiły wydatki (wypłata świadczeń i koszty ich obsługi) na realizację Programu „Rodzina 500+” – 44 451 468,84 zł, tj. 59,22 %, ogółu wydatków roku 2020 a następnie świadczenia rodzinne i fundusz alimentacyjny – 15 582 512,09 zł stanowiący 20,76 % ogółu wydatków roku 2020. Na wsparcie przyznawane na podstawie ustawy o pomocy społecznej wydano 4 430 284,26 zł, tj. 6,58 % ogółu kwoty na wypłatę świadczeń. Poniższa tabela przedstawia wydatki MOPS w zakresie wypłat świadczeń i koszty obsługi tych zadań w 2020 roku.

TABELA NR 51. ZESTAWIENIE WYDATKÓW MOPS W DĘBICY W 2020 ROKU.

OPIS ZADANIA	Wydatki	% ogółu wydatków
Świadczenie wychowawcze (500+)	44 451 468,84 zł	58,34%
Świadczenia rodzinne	13 220 680,28 zł	17,35%
Utrzymanie ośrodka	3 614 594,90 zł	4,74%
Oplaty za pobyt w domach pomocy społecznej	2 143 998,73 zł	2,81%
Wspieranie rodziny – świadczenia „Dobry start”	1 515 468,43 zł	1,98%
Fundusz alimentacyjny	1 314 101,93 zł	1,72%
Zasiłki stałe	1 191 876,03 zł	1,56%
Specjalistyczne usługi opiekuńcze	1 144 673,89 zł	1,5%
Zasiłki i pomoc w naturze (zasiłki okresowe)	1 111 383,00 zł	1,45%
Dodatki mieszkaniowe i energetyczne	864 531,84 zł	1,13%
Dożywianie	610 954,57 zł	0,80%
Ośrodki wsparcia dziennego dla seniorów	518 920,32 zł	0,68%
Usługi opiekuńcze	506 032,07 zł	0,66%
Pozostała działalność - bezdomność	492 810,50 zł	0,64%
Zasiłki i pomoc w naturze (zasiłki celowe)	444 820,40 zł	0,58%
Placówki wsparcia dziennego - Świetlice dla dzieci	439 129,27 zł	0,57%
Rodziny zastępcze	320 000,00 zł	0,42%
Pomoc materialna dla uczniów	218 757,38 zł	0,28%
Wypożyczalnia sprzętu rehabilitacyjnego	200 000,00 zł	0,26%
Wspieranie rodziny- Asystenci rodzin	145 356,68 zł	0,19%
Projekt UE - WSPIERAJMY RAZEM	1 260 400,00 zł	1,65%
Składki na ubezpieczenie zdrowotne	240 439,29 zł	0,31%

Program „Wspieraj Seniora”	64 751,27 zł	0,08%
Wynagrodzenie za sprawowanie opieki (tzw. opiekun prawny)	64 739,75 zł	0,08%
Usługi opiekuńcze dla osób niepełnosprawnych	42 785,75 zł	0,05%
Pozostała działalność	25 743,18 zł	0,03%
Zarządzanie kryzysowe COVID-19	7 190,86 zł	0,00%
Karta Dużej Rodziny	4 446,22 zł	0,00%
Zad. w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	819,77 zł	0,00%
OGÓŁEM Wydatki 2020 roku	76 180 875,15 zł	

9.10. Realizowane projekty i programy

Ważną rolę w działalności MOPS w Dębicy odgrywa realizacja projektów i programów, poprzez które oferowane wsparcie ustawowe zostało poszerzone o dodatkowe działania na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Poza środkami z UE MOPS korzysta z możliwości dofinansowań również na projekty socjalne, kierowane do grup z danym obszarem problemowym.

PROJEKTY SOCJALNE		
ROK	CEL PROJEKTU	Ilość osób objętych wsparciem
2017	<p>Tytuł: „Świadomy rodzic – bezpieczne dziecko” Projekt skierowany do osób (dorosłych członków rodzin) objętych wsparciem w szczególności z problemami opiekuńczo – wychowawczymi, korzystające w pomocy finansowej, rzeczowej lub usługowej MOPS w Dębicy. Celem głównym projektu było przeprowadzenie warsztatów umiejętności rodzicielskich z uwzględnieniem edukacji prawnej dla rodziców. W ramach spotkań z psychologiem dorośli członkowie rodzin mieli możliwość nabycia nowych umiejętności wychowawczych. Wykłady dostarczyły rodzicom wiedzy z zakresu budowania właściwych relacji z dziećmi, wyznaczania granic, motywowania, zagrożeń jakie niesie nieodpowiednie korzystanie z Internetu. Prawnik w sposób jasny i zrozumiały przedstawił zakres obowiązków i odpowiedzialności dorosłych wobec osób zależnych w świetle obowiązujących przepisów prawa.</p>	20
2	<p>Tytuł: „Aktywny i bezpieczny senior – Dzień Seniora w MOPS” Projekt skierowany do osób w wieku poprodukcyjnym, które uczęszczają na zajęcia organizowane w Placówkach Wsparcia (DD „Senior+” oraz DDP „Dom Seniora”) funkcjonujących w strukturach Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dębicy. Celem głównym projektu było zorganizowanie obchodów Europejskiego Dnia Seniora w dniu 26.10.2017 r. w Domu Seniora, przy ul. Rzeszowskiej w Dębicy. W projekcie wzięły udział oprócz seniorów dzieci i młodzież uczęszczająca na zajęcia do Placówek Wsparcia Dziennego „Zgrana Paka”, które w ramach warsztatów plastycznych przygotowały dla seniorów upominki. W ramach projektu odbyły się również spotkania z psychologiem i radcą prawnym na temat asertywności i praw konsumenta pod hasłem: „Nie daj się oszukać Seniorze”.</p>	50
3	<p>Tytuł: „Pogotowie lekcyjne” Projekt skierowany do dzieci i młodzieży uczęszczających na zajęcia w Placówkach Wsparcia Dziennego „Zgrana Paka” przy MOPS w Dębicy, w szczególności, do tych osób które nie są w stanie, przy wykorzystaniu własnych środków i możliwości osiągnąć zadowalających wyników w nauce. Celem głównym projektu było wsparcie edukacyjne dla dzieci i młodzieży w wieku szkolnym i gimnazjalnym. Formą wsparcia było udzielanie korepetycji przez wolontariuszy - osoby dorosłe i młodzież.</p>	60
4	<p>Tytuł: „Andrzejkowa zabawa to wspaniała sprawa” Projekt skierowany do osób w wieku poprodukcyjnym, oraz dzieci i młodzieży które uczęszczają na zajęcia organizowane w Ośrodkach i Placówkach Wsparcia funkcjonujących w strukturach MOPS w Dębicy. Celem głównym było zorganizowanie zabawy andrzejkowej dla osób starszych, dzieci i młodzieży.</p>	90
5	<p>Tytuł: „Chcemy kibicować, chcemy surfować” Projekt skierowany do dzieci i młodzieży uczestników zajęć w Placówkach Wsparcia Dziennego „Zgrana Paka”. W ramach realizacji projektu przeprowadzone były spotkania profilaktyczne dla dzieci i młodzieży w obszarze doskonalenia wiedzy na temat zjawiska pseudokibiców</p>	50

	<p>sportowych, oraz cyberprzemocy i związanych z tym zagrożeń, odpowiedzialności prawnej nieletnich oraz odpowiedzialności karnej osób dorosłych w oparciu o obowiązujące przepisy. Spotkania odbyły się w każdej z trzech PWD „Zgrana Paka”. Kontynuacją projektu było przeprowadzenie w styczniu 2018r., konkursu plastycznego pn. „Kulturalny kibic i bezpieczni w Internecie”, a nagrodzone i wyróżnione prace zostały wystawione w Galerii Sztuki MOK w Dębicy.</p>	
6	<p>Tytuł: „Przy wigilijnym stole” Projekt skierowany do osób w wieku poprodukcyjnym, starszych, samotnych, chorych, nie w pełni sprawnych – mieszkańców miasta, a także dzieci i młodzieży – uczestników zajęć w PWD „Zgrana Paka”. Celem głównym projektu było zorganizowanie cyklu spotkań wigilijnych dla osób starszych, dzieci i młodzieży, uczestników Ośrodków Wsparcia przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Dębicy. W ramach działań zaprezentowano przedstawienie pt. „Gdy się Chrystus rodzi”, przygotowane przez dzieci i młodzież z w/wym. placówek.</p>	100
7	<p>Tytuł: „Bezpieczny senior na drodze” Projekt skierowany do osób w wieku poprodukcyjnym, którzy uczęszczają na zajęcia organizowane w ośrodkach wsparcia MOPS jak również seniorów objętych wsparciem w formie usług opiekuńczych z rejonu miasta Dębica. Celem głównym było zorganizowanie akcji mającej na celu uświadomienie osobom starszym konieczności noszenia po zmroku elementów odblaskowych poprzez prelekcję funkcjonariusza Policji oraz pozyskanie od sponsora i wręczenie odblasków wszystkim uczestnikom projektu.</p>	160
8	<p>Tytuł „II Rodzinna Majówka Integracyjna” Projekt był kontynuacją projektu realizowanego w 2016 roku, a skierowany był do rodzin (rodziców i dzieci) z problemami opiekuńczo – wychowawczymi, które w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Dębicy objęte są wsparciem Zespołu do Spraw Asysty Rodzinnej w formie asystenta rodziny. Piknik odbył się na terenie obiektu GRAND Chotowa Hotel w dniu 02.05.2017r. W ramach treningu organizacji czasu wolnego przeprowadzone zostały zabawy integracyjne, konkursy, wspólne grillowanie, zwiedzanie otaczającego obiektu terenu, ponadto uczestnicy mieli możliwość skorzystania z indywidualnych konsultacji ze specjalistami (pracownik socjalny, pedagog, asystent rodziny, animator czasu wolnego).</p>	35
2018	<p>Tytuł „Garść radości szeptą złości” Projekt skierowany dla członków rodzin objętych wsparciem i pomocą tut. Ośrodka w ramach pogłębionej pracy socjalnej i asysty rodziny. W ramach projektu przeprowadzone zostały warsztaty dla dzieci pn. „<i>Fascynacja cyrkami i zabawą</i>”, podczas których dzieci w sposób bardzo aktywny miały możliwość wszechstronnego rozwoju ze szczególnym uwzględnieniem kompetencji społecznych. Przeprowadzone zostały gry i zabawy pozwalające na rozwój umiejętności współpracy i komunikacji. Zajęcia dla dzieci przeprowadzone zostały w oparciu o założenia metody Klanzy i pedagogiki zabawy z wykorzystaniem pedagogiki cyrku. Natomiast dla rodziców przeprowadzono warsztaty pn. „<i>Kilka inspiracji do efektywnej komunikacji</i>”. Podczas tych zajęć rodzice mieli możliwość nabycia umiejętności wyrażania, rozpoznawania emocji oraz współpracy i otwartości. Udział w warsztatach miał ułatwić rodzicom zrozumienie niektórych zachowań dzieci oraz wspieranie wszechstronnego rozwoju i przystosowanie się do warunków środowiska, która nieustannie się zmienia. Ponadto, przeprowadzono również animacje dla rodzin pn. „<i>O nasze więzi dbamy i wspólnie działamy</i>”.</p>	40
2	<p>Tytuł „Dzieci – dzieciom” Projekt polegał na przeprowadzeniu zbiórki zabawek dla dzieci z rodzin objętych pomocą i wsparciem tut. Ośrodka. Celem projektu było zebranie nowych lub używanych lecz niezniszczonych zabawek, po to aby móc przekazać je innym dzieciom, tym, które zabawek nie mają. Zebrane książki, kolorowanki, klocki, puzzle, maskotki, lalki i gry edukacyjne zostały przekazane do Placówek Wsparcia Dziennego działających przy MOPS oraz doposażyły kąciki dziecięce działające w tut. Ośrodku.</p>	90
3	<p>Tytuł „Rodzina to my” Projekt skierowany był dla osób będących członkami rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny MOPS w Dębicy. Celem spotkania była wspólna integracja dzieci i rodziców ułatwiająca zrozumienie zachowań dzieci oraz wspierająca wszechstronny rozwój i przystosowanie się młodych ludzi do warunków ciągle zmieniającego się środowiska. Spotkanie prowadzone było w formie warsztatów, podczas których ich</p>	32

	uczestnicy poprzez udział w aktywnych ćwiczeniach i grach szkoleniowych poznali zasady m.in. efektywnej komunikacji, bariery komunikacyjne oraz zasady budowania prawidłowych relacji. Spotkanie zakończyło się wręczeniem paczek mikołajowych oraz wspólną zabawą z Mikołajem podczas wyjazdu do Folwarku Czyżówka.	
4	Tytuł „Karta żywej historii” Projekt skierowany był do osób w wieku poprodukcyjnym, które uczęszczają na zajęcia organizowane w Ośrodkach Wsparcia funkcjonujących w strukturach Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dębicy. Celem głównym działań było przeprowadzenie cyklu spotkań międzypokoleniowych połączonych z wywiadami udzielanymi przez Seniorów i ich publikacja w gazecie szkolnej, Szkoły Podstawowej Nr 5 w Dębicy „Przybij piątkę”. Spotkania z dziećmi z Kola Dziennikarskiego SP Nr 5, odbywały się średnio 1 raz w miesiącu w okresie od stycznia do czerwca 2018r. Miejsce spotkań było wyznaczane przez MOPS w Dębicy (do wyboru: Dom Seniora, Dzienny Dom Senior+, lub inne miejsce wskazane przez Seniorów). W rezultacie przeprowadzonych rozmów powstał materiał, który był opublikowany w gazecie szkolnej „Przybij piątkę”.	30
5	Tytuł „Wspólnie damy radę” Projekt skierowany był do mieszkańców miasta Dębica, opiekunów formalnych i nieformalnych osób niesamodzielnych, przewlekle i obłożnie chorych, które przebywają w swoim miejscu zamieszkania. Wychodząc naprzeciw potrzebom osób opiekujących się chorymi w domu, tut. Ośrodek wspólnie z Fundacją Toruńskich Zakładów Materiałów Opatrunkowych SA „Razem Zmieniamy Świat” w ramach zorganizowanych warsztatów chciał przekazać praktyczną wiedzę, dotyczącą opieki nad chorymi w domu i zasad leczenia objawowego, co pozwoliło na zapewnienie lepszej opieki chorym przebywającym w domach. Celem głównym projektu było przeprowadzenie bezpłatnych warsztatów dla opiekunów nieformalnych, poprzez przekazanie im praktycznej wiedzy na temat opieki nad chorymi w domu, oraz podniesienie wiedzy i umiejętności opiekunów formalnych w tym zakresie. Zajęcia odbyły się w siedzibie Domu Seniora przy ul. Rzeszowskiej w dwóch grupach warsztatowych po ok. 15 osób każda. Każdy warsztat trwał ok. 3 godziny zegarowe.	30
6	Tytuł „Nie liczę wiosen, zliczam kwiaty” Projekt skierowany był do osób pozostających w oparciu Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dębicy, tj. dzieci uczęszczających na zajęcia w Placówkach Wsparcia Dziennego „Zgrana Paka” i ich rodziców, oraz osób w wieku poprodukcyjnym – uczestników Ośrodków Wsparcia dla osób starszych. Celem głównym projektu było zorganizowanie cyklu marcowych spotkań międzypokoleniowych z okazji Dnia Kobiet i Pierwszego Dnia Wiosny. Spotkania odbyły się w PWD ZP przy os. Matejki 7 i w Domu Seniora przy ul. Rzeszowskiej 15. W spotkaniach wzięło udział około 25 osób dorosłych – rodziców dzieci uczęszczających na zajęcia do Placówki oraz ok. 30 seniorów – uczestników Domu Seniora. W ramach projektu dzieci i młodzież przygotowały i zaprezentowały suitę tematyczną pt. „Wiosenna kobieta”.	65
7	Tytuł „Andrzejkowa zabawa to wspaniała sprawa” Projekt skierowany był do osób w wieku poprodukcyjnym – mieszkańców miasta oraz uczestników Ośrodków Wsparcia funkcjonujących w MOPS w Dębicy. Celem głównym było zorganizowanie zabawy andrzejkowej połączonej z wróżbami i integracją środowiska seniorów.	65
8	Tytuł „Zdrowy senior” Projekt był odpowiedzią na potrzeby i zainteresowania osób uczęszczających na zajęcia do Dziennego Domu „Senior +” oraz Domu Seniora – Ośrodków Wsparcia MOPS w Dębicy. Celem głównym projektu było zwiększenie świadomości dotyczącej zdrowia i czynników warunkujących utrzymanie zdrowia przez seniorów. Projekt zakładał realizację cyklicznych zajęć ruchowych, dostosowanych do potrzeb i możliwości uczestników Domu Seniora, warsztatów kulinarnych mających na celu nabycia przez seniorów nowych nawyków żywieniowych. Zajęcia ruchowe oraz warsztaty kulinarne prowadzone były przez opiekunów w Domu Seniora od maja do grudnia 2018 r. Inauguracja projektu, wraz z pierwszymi warsztatami dietetycznymi odbyła się na terenie obiektu Grand Chotowa w Chotowej.	90

	9	Tytuł „Data urodzenia nie ma tu znaczenia” Projekt skierowany był do osób w wieku poprodukcyjnym, które uczęszczały na zajęcia organizowane w Ośrodkach Wsparcia dla seniorów funkcjonujących tutaj. Ośrodkiem. Celem głównym projektu było powstanie kalendarza na rok 2019 z fotografiami uczestników Dziennego Domu „Senior+”. Projekt realizowany był na terenie Dziennego Domu Senior + w Dębicy i przyległym mu terenie. W ramach działań odbyły się 3 spotkania uczestników (w trzech podzielonych grupach po ok. 10 osób) z wizażystką. Podczas tych spotkań odbyła się profesjonalna sesja zdjęciowa. W rezultacie przeprowadzonych warsztatów powstał 12 stronicowy kalendarz na rok 2019 z wizerunkami uczestników DDS+ w Dębicy, który posłużył seniorom jako podarunek świąteczny dla wnuków, a Miejskiemu Ośrodkowi Pomocy Społecznej jako materiał promocyjny Ośrodka Wsparcia dla osób starszych.	90
	10	Tytuł „Przy wigilijnym stole” Projekt skierowany był do osób w wieku poprodukcyjnym, starszych, samotnych, chorych, nie w pełni sprawnych – mieszkańców miasta, a także dzieci i młodzieży – uczestników zajęć w Placówkach Wsparcia Dziennego „Zgrana Paka”. Celem głównym było zorganizowanie cyklu spotkań wigilijnych dla osób starszych, dzieci i młodzieży, uczestników Ośrodków Wsparcia. W ramach działań zaprezentowano przedstawienie jasełkowe przygotowane przez dzieci i młodzież z PWD „Zgrana Paka”.	50
2019	1	Tytuł „O nasze więzi dbamy i wspólnie działamy”- IV Majówka Integracyjna Spotkanie majówkowe odbyło się w obiekcie Rozdzielnia Wiatrów w Globikowej. Jego celem było m.in. zintegrowanie rodzin, zacieśnienie więzi wewnątrzrodziny oraz krzewienie nawyku rodzinnego spędzania wolnego czasu, a także nauka bezpiecznych zachowań. W ramach pikniku odbyły się warsztaty dla rodzin. Rodzice wraz z dziećmi uczestniczyli również w zabawach ruchowych takich jak gra w piłkę nożną i przeciąganie liny. Dodatkowymi atrakcjami był dmuchany plac zabaw oraz wata cukrowa. Po zakończeniu warsztatów rodziny uczestniczyły we wspólnym biesiadowaniu.	40
	2	Tytuł „Mam wybór” Projekt skierowany był do osób uzależnionych oraz współuzależnionych od alkoholu. Zarówno kobiet jak i mężczyzn. Jego celem było zwrócenie uwagi na zjawisko alkoholizmu, przedstawienie form pomocy, terapii i leczenia. Uczestnicy w przyjaznej atmosferze wysłuchali historii konsulatów AA, którzy sami zmagali się z uzależnieniem a teraz dają świadectwo życia w trzeźwości. Padło wiele pytań, o to jak radzić sobie z chorobą, gdzie szukać wsparcia czy wreszcie jak wytrwać w postanowieniu.	12
	3	Tytuł „Mam wybór II” Projekt skierowany był do osób uzależnionych i współuzależnionych od alkoholu. Jego założenia było takie same jak w przypadku projektu Mam Wybór, ale jego uczestnikami były tylko kobiety z terenu naszego miasta.	8
	4	Tytuł „Zdrowy Senior” Projekt był odpowiedzią na potrzeby i zainteresowania osób uczęszczających na zajęcia do Dziennego Domu „Senior +” oraz Domu Seniora – Ośrodków Wsparcia będących w strukturach Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dębicy. Działania zaplanowane w projekcie realizowane były w okresie od maja do października 2019r. Projekt zakładał naukę i realizację zajęć ruchowych – Nordic Walking, dostosowanych do możliwości uczestników Ośrodków Wsparcia, prowadzenie warsztatów kulinarnych w Placówkach mających na celu nabycia przez seniorów nowych nawyków żywieniowych. Inauguracja projektu, wraz z pierwszymi warsztatami dietetycznymi oraz nauką chodzenia z kijkami odbyła się na terenie obiektu Grand Chotowa w Chotowej.	70
	5	Tytuł „Andrzejkowa zabawa to wspaniała sprawa” Projekt skierowany był do osób w wieku poprodukcyjnym, uczęszczających na zajęcia organizowane w ośrodkach wsparcia funkcjonujących w strukturach Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dębicy. Celem głównym było zorganizowanie Zabawy Andrzejkowej, dla osób starszych - uczestników Ośrodków Wsparcia Dziennego dla Seniorów.	70

2020	1	Tytuł „Postaw na zdrowie” Projekt socjalny skierowany był do rodzin (rodziców i dzieci) z problemami opiekuńczo- wychowawczymi, które w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Dębicy objęte były wsparciem asystenta rodziny lub pracownika socjalnego prowadzącego pogłębioną pracę socjalną z rodzinami borykającymi się z problemami opiekuńczo- wychowawczymi. Celem projektu było zorganizowanie warsztatów „Postaw na zdrowie” dla 10 rodzin objętych wsparciem przez pracowników tut. Ośrodka. Wzrost wiedzy uczestników na temat korzyści wynikających z prowadzenia zdrowego stylu życia i zwiększania aktywności fizycznej w codziennym życiu.	30
------	---	--	----

Źródło: opracowanie własne Ośrodka.

PROJEKTY I PROGRAMY			
PROJEKTY			
OKRES REALIZACJI	LP	CEL PROJEKTU	CALKOWITA WARTOŚĆ PROJEKTU
KWIECIEŃ 2017 – MARZEC 2019	1	Reorganizacja Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dębicy MOPS w Dębicy przystąpił do realizacji projektu pn. „Reorganizacja Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dębicy”. Projekt realizowany był w ramach Osi priorytetowej II. Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji. Działanie 2.5 Skuteczna pomoc społeczna, Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020. Jednym z podstawowych założeń wdrażanych zmian było rozdzielenie różnych ról pracownika socjalnego: postępowania metodycznego w pracy socjalnej od postępowania administracyjnych prowadzonych w sprawie przyznania świadczeń pomocy społecznej. W wyniku zmiany nastąpiło oddzielenie postępowania administracyjnych kończących się wydaniem decyzji od prowadzenia wsparcia w postaci pracy socjalnej oraz działań interwencyjnych. W ramach założonych działań wyodrębnionych zostały cztery zespoły: Zespół ds. pierwszego kontaktu, Stanowiska Pracy Socjalnej, Dział ds. Usług – Wsparcia Seniorów, Osób Niepełnosprawnych oraz dzieci i młodzieży, Zespół ds. świadczeń przyznanych decyzją. Do efektywniejszej obsługi klientów zostały wyodrębnione dwa zespoły, w którym pracują pracownicy socjalni, tj.: Zespół ds. świadczeń przyznanych decyzją oraz Stanowiska Pracy Socjalnej. Kluczowym elementem wdrażanej zmiany było przygotowanie pracowników. W tym celu podjęto następujące działania: zorganizowano spotkania informacyjne na temat wdrażanych zmian dla wszystkich pracowników Ośrodka oraz przeprowadzono szkolenia dla pracowników socjalnych, tj. dla grupy której wdrożenia reorganizacja najbardziej dotyczyła. Głównym celem wyżej opisanego projektu było wdrożenie usprawnień organizacyjnych polegających na oddzieleniu pracy administracyjnej od pracy socjalnej oraz usług socjalnych. Realizacja celu głównego przyczyni się do wzmocnienia potencjału instytucji oraz do zwiększenia jakości świadczonych usług. W ramach planowanych w projekcie działań wsparcie dla klientów MOPS świadczyli: psychoterapeuta i prawnik, którzy pełnili dyżury i udzielali indywidualnego poradnictwa. Projekt był w całości finansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego.	359 900,64 zł
MAJ 2017 –	2	Seniorom na ratunek	860 362,00 zł

GRUDZIEŃ 2018	<p>Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 Oś Priorytetowa VIII Integracja społeczna Działanie 8.3 Zwiększenie dostępu do usług społecznych i zdrowotnych. Projekt został skierowany do 48 mieszkańców Dębicy powyżej 65 roku życia, którzy ze względu na podeszły wiek, stan zdrowia lub niepełnosprawność wymagali opieki lub wsparcia w związku z niemożnością samodzielnego wykonywania co najmniej jednej z podstawowych czynności dnia codziennego. Projekt MOPS Dębica znalazł się na pierwszym miejscu listy rankingowej Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Rzeszowie. Całkowita jego wartość to 860 362,00 zł, kwota dofinansowania 815 362,00 zł. Celem projektu była poprawa codziennego funkcjonowania osób w podeszłym wieku, wsparcie ich oraz zapewnienie im bezpieczeństwa poprzez: teleopiekę dla 10 osób („bransoletki życia”), świadczenie usług opiekuńczych dla 12 osób, specjalistycznych usług opiekuńczych dla 6 osób oraz sąsiedzkich usług opiekuńczych dla 20 osób. W ramach zdalnej opieki senioralnej każdy z 10 uczestników został wyposażony w bransoletkę oraz aparat telefoniczny. Bransoletka pozwalała za pomocą prostego przycisku uruchomić sygnał o zagrożeniu przekazywany do Centrum Zdalnej Opieki Medycznej i wezwanie pomocy. Ośrodek nie świadczył do tej pory takich usług na rzecz swoich podopiecznych a wyłącznie usługi opiekuńcze oraz specjalistyczne usługi opiekuńcze. Projekt pozwolił na zwiększenie liczby osób objętych tą formą pomocy. Podczas całego projektu wsparciem zostało objętych 63 osoby niesamodzielne, którym przydzielono 65 usług. Sąsiedzkie usługi opiekuńcze były nowym zadaniem realizowanym przez MOPS w Dębicy dzięki powyższemu projektowi. Usługi te obejmowały pomoc zarówno w pracach domowych, podczas zakupów, czy wizyt u lekarza, itp. Osoby świadczące sąsiedzkie usługi opiekuńcze pochodziły z sąsiedztwa osoby niesamodzielnej i zostały odpowiednio przygotowane poprzez udział w szkoleniu.</p>	
LUTY 2018 – LIPIEC 2019	<p>Aktywna rodzina Projekt współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego realizowany przez Gminę Miasto Dębica/Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Dębicy w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020, Oś Priorytetowa VIII Integracja społeczna, Działanie 8.4 Poprawa dostępu do usług wsparcia rodziny i pieczy zastępczej. Wsparciem objętych zostało 37 rodzin z terenu miasta Dębica. Projekt skierowany był do osób i rodzin zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym. Program wsparcia rodziny obejmował: prace z asystentem rodziny, grupę wsparcia, specjalistyczne poradnictwo, treningi umiejętności. W ramach projektu „Aktywna rodzina” dla dzieci przewidziane były zajęcia terapeutyczne z pedagogiem, psychologiem, logopedą, socjoterapeutą, zajęcia korekcyjno-kompensacyjne oraz zajęcia z arteterapii. Prowadzono również treningi zadaniowe i koła zainteresowań tj. : plastyczne, wokalne-taneczne, multimedialne, nauki gry w bilard oraz warsztaty zdrowego trybu życia, w tym żywienia. Oprócz programowych zajęć wychowankowie mieli także czas na swobodne zabawy, zgodnie z ich zainteresowaniami, korzystali z licznych gier i zabaw. Wśród różnorodnych form zajęć najbardziej lubianymi przez dzieci były zajęcia o charakterze plastyczno – technicznym oraz ruchowe, dlatego poświęcano im w świetlicy dużo czasu. Prace ich eksponowane były na tablicy ściennej, dekorując poszczególne świetlice, pozwalając tym samym zaistnieć uczestnikom, którzy</p>	928 745,50 zł

		brali czynny udział w zajęciach plastycznych. Projekt przewidywał aktywizację i angażowanie w działania wszystkich członków rodziny – dorosłych i dzieci. W sumie ze wsparcia skorzystało 119 osób. Dofinansowanie projektu z Unii Europejskiej: 862 865,50 zł.	
CZERWIEC 2019 – GRUDZIEŃ 2020	4	Wspierajmy razem MOPS w Dębicy realizował projekt, który był współfinansowany jest ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach konkursu nr RPPK.08.03.00-IP.01-18-031/18, Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020, Oś Priorytetowa VIII Integracja społeczna, Działanie 8.3 Zwiększenie dostępu do usług społecznych i zdrowotnych. Celem projektu było zwiększenie dostępu do usług społecznych i zdrowotnych oraz poprawa codziennego funkcjonowania 45 osób nie w pełni sprawnych lub niesamodzielnych w wieku powyżej 18 roku życia, które ze względu na zły stan zdrowia lub niepełnosprawność wymagają opieki lub wsparcia w związku z niemożnością samodzielnego wykonywania co najmniej jednej z podstawowych czynności dnia codziennego. Osoby te, zamieszkują w rozumieniu Kodeksu Cywilnego teren miasta Dębica. Projekt ten objął 15 osób nie w pełni sprawnych usługami asystenckimi i 30 osób niesamodzielnych sąsiedzkimi usługami opiekuńczymi. Usługi te miały poprawić jakość życia osób niesamodzielnych lub nie w pełni sprawnych, a także usprawnić ich codzienne funkcjonowanie. Wartość projektu 1 992 600,00 zł w tym 1 891 100 zł kwota dofinansowania oraz 101 500 zł wkład własny. W 2020 roku usługi asystenckie były świadczone 5 dni w tygodniu (średnio 20 godz. w tygodniu łącznie 80 godzin w miesiącu) z gotowością asystentów do świadczenia usługi do 7-iu dni w tygodniu. Sąsiedzkie usługi opiekuńcze były świadczone nieprzerwalnie, 7 dni w tygodniu (średnio 15 godz. w tygodniu łącznie 60 godzin w miesiącu). Dodatkowo uczestnicy projektu otrzymują wsparcie finansowe (raz w 2019, dwa razy w 2020 roku) na zakup leków, środków higienicznych itp.	1 992 600,00 zł
LISTOPAD 2020 – CZERWIEC 2022	5	Lepsza przyszłość Zgranej Paki Gmina Miasto Dębica/Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Dębicy w 2020r. rozpoczął realizację projektu w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 Oś priorytetowa VIII Integracja społeczna Działanie 8.4 Poprawa dostępu do usług wsparcia rodziny i pieczy zastępczej. Główny cel projektu to: Zwiększenie dostępności kompleksowych usług wsparcia rodziny dla członków 30 rodzin z terenu miasta Dębica poprzez pracę z rodziną i rozszerzenie oferty w trzech istniejących Placówkach Wsparcia Dziennego w mieście Dębica oraz zwiększenie liczby miejsc w ww. PWD o 15. Efektami działań podejmowanych w ramach ww. projektu będzie utworzenie 15 nowych miejsc oraz rozszerzenie oferty wsparcia w trzech w istniejących Placówkach Wsparcia Dziennego w Dębicy, o realizację zajęć opiekuńczych oraz zajęć kształtujących kompetencje kluczowe dla dzieci w wieku 6-18 lat, oraz zapewnienie dla 30 rodzin mających problemy opiekuńczo - wychowawcze usług wsparcia rodziny m.in: asystenta rodziny, pracownika socjalnego, grupę wsparcia dla rodziców, kształtowania kompetencji społecznych i kompetencji życiowych oraz pomoc doradczą m. in. psychologiczną i prawną. W ramach działań zaplanowano także pracę podwórkową na terenie Parku Skarbka Borowskiego w Dębicy. Całkowita wartość projektu: 770 515,00 zł. Dofinansowanie projektu z UE: 716 515,00 zł. Projekt skierowany jest do 30 rodzin i 45 dzieci. W ramach realizowanego projektu	770 515,00 zł

		uczestnicy otrzymują: wsparcie asystenta rodziny, wsparcie pracownika socjalnego, szkolenia w zakresie kształtowania kompetencji społecznych i życiowych, wykłady, spotkania ze specjalistami o tematyce ochrony i profilaktyki zdrowia, pomoc i doradztwo prawne i psychologiczne, logoterapię, rozwój własnych zainteresowań, udział w piknikach rodzinnych.	
Dzienny Dom „Senior+” w Dębicy powstał z przekształcenia Domu Dziennego Pobytu dla emerytów i rencistów działającego w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Dębicy od 2002 roku. Wskutek realizacji zadania w ramach Programu Wieloletniego „Senior+” na lata 2015-2020 edycja 2017 Moduł I - Utworzenie lub wyposażenie Dziennego Domu „Senior+” - Placówka została wyremontowana, odnowiona, doposażona i po nową nazwą oddana do użytku w styczniu 2018.			
2018	6	<p>Sprawny Senior II W okresie od stycznia do grudnia 2018 roku w Dziennym Domu „Senior+” realizowany był projekt pn.: „Sprawny Senior II” współfinansowany ze środków Wojewody Podkarpackiego w ramach Programu Wieloletniego „Senior+” na lata 2015-2020. Adresatami projektu było 30 uczestników Dziennego Domu Senior + w przedziale wiekowym 60+, którzy ze względu na samotność, schorzenia somatyczne wymagali pomocy i opieki w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych. Zaplanowano dla nich działania w następujących obszarach aktywności: rekreacyjnej, leczniczo-rehabilitacyjnej, kulturalnej, psychospołecznej, tanecznej, edukacyjnej, kulinarnej, rękodzielniczej, krawieckiej i cyfrowej. Projekt realizowany był przez pracowników Dziennego Domu Senior+ oraz specjalistów zatrudnionych w ramach umów cywilnoprawnych działających w poszczególnych obszarach tematycznych, posiadających doświadczenie w pracy z osobami starszymi. Niniejszy projekt służył zapobieganiu marginalizacji osób starszych, nabywaniu przez nie nowych kompetencji oraz profilaktyce zdrowotnej. Dał seniorom możliwość aktywnego spędzania czasu, podzielenia się swoimi doświadczeniami życiowymi oraz wiedzą, przyczynił się do podniesienia standardu usług świadczonych osobom starszym z terenu miasta Dębicy. Stanowił kontynuację dotychczasowych zadań z zakresu aktywizacji i integracji osób starszych, podejmowanych przez Miasto. Był odpowiedzią na potrzeby i zainteresowania seniorów uczęszczających na zajęcia organizowane w Dziennym Domu Senior+ w Dębicy. Ponadto dzięki programowi, uczestnicy mieli możliwość zdobycia nowych kompetencji, rozszerzenia swoich zainteresowań, zagospodarowali swój czas wolny poprzez udział w spersonalizowanych i dedykowanych dla nich działaniach, nastąpił wzrost zaangażowania seniorów w życie społeczności lokalnej, poprawa ich kondycji fizycznej, psychicznej i intelektualnej.</p>	
2019	7	<p>Sprawny senior III Projekt współfinansowany ze środków Wojewody Podkarpackiego w ramach Programu Wieloletniego „Senior+” na lata 2015-2020, edycja 2019 r. - Moduł II - zapewnienie funkcjonowania już istniejących placówek. Całkowity koszt projektu – 336 496,00 zł, Kwota dofinansowania – 126 000,00 zł. W rezultacie zrealizowanego działania w roku 2019 dostępnych było 35 miejsc opieki w Dziennym Domu Senior + , a wsparciem objęto 45 seniorów w następujących obszarach aktywności: aktywność rekreacyjna, leczniczo – rehabilitacyjna, rodzinna, aktywność kulturalna, psycho-społeczna, taneczna, edukacyjna, kulinarna, rękodzielnicza, krawiecka, cyfrowa.</p>	
2020	8	Sprawny senior IV	

		Projekt realizowany w Dziennym Domu „Senior+” współfinansowany ze środków Wojewody Podkarpackiego w ramach Programu Wieloletniego „Senior+” na lata 2015-2020, edycja 2020 r. - Moduł II - zapewnienie funkcjonowania już istniejących placówek. Całkowity koszt projektu – 370 100,00 zł. Kwota dofinansowania – 147 600,00 zł. W rezultacie zrealizowanego działania w roku 2020 dostępnych było 41 miejsc opieki w Dziennym Domu Senior + , a wsparciem objęto 42 seniorów w następujących obszarach aktywności: aktywność rekreacyjna, leczniczo – rehabilitacyjna, rodzinna, aktywność kulturalna, psychospołeczna, taneczna, edukacyjna, kulinarna, rękodzielnicza, krawiecka, cyfrowa.	
PROGRAMY			
Program Opieka 75+			Kwota dofinansowania
2019	9	Program realizowany od stycznia do grudnia 2019r. i był adresowany do gmin: miejskich, wiejskich, miejsko – wiejskich do 60 tys. mieszkańców, które realizują usługi opiekuńcze samodzielnie. Strategicznym celem programu była poprawa dostępności do usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych, dla osób w wieku 75 lat i więcej. Gminy, które przystąpiły do realizacji programu uzyskały finansowe wsparcie w realizacji usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych, dla osób w wieku 75 lat i więcej, do 50% przewidywanych kosztów realizacji zadania. Z tej formy pomocy w 2019 roku skorzystało 21 osób.	18 869,50 zł.
2020	10	Program realizowany od stycznia do grudnia 2020r. i był adresowany do gmin: miejskich, wiejskich, miejsko – wiejskich do 60 tys. mieszkańców, które realizują usługi opiekuńcze samodzielnie. Strategicznym celem programu była poprawa dostępności do usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych, dla osób w wieku 75 lat i więcej. Gminy, które przystąpiły do realizacji programu uzyskały finansowe wsparcie w realizacji usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych, dla osób w wieku 75 lat i więcej, do 50% przewidywanych kosztów realizacji zadania. Z tej formy pomocy w 2020 r. skorzystało 39 osób.	42 785,75 zł.
Program Usługi opiekuńcze dla osób niepełnosprawnych			
2019	11	Program pn. Usługi opiekuńcze dla osób niepełnosprawnych – edycja 2019 realizowany był w ramach Solidarnościowego Funduszu Wsparcia Osób Niepełnosprawnych. Program miał na celu zwiększenie dostępności do usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób niepełnosprawnych ze znacznym stopniem niepełnosprawności w wieku do 75 lat, a także dla dzieci do 16 roku życia z orzeczeniem o niepełnosprawności ze wskazaniem. Dla gmin przewidywał dofinansowanie do 50% kosztów przeznaczonych na organizację usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych, co umożliwiło gminom zwiększenie godzin usług opiekuńczych. W ramach tego programu w 2019 r. 15 osób skorzystało w usług opiekuńczych.	13 377,00 zł
2020	12	Program realizowany był w ramach Solidarnościowego Funduszu Wsparcia Osób Niepełnosprawnych. Program miał na celu zwiększenie dostępności do usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób niepełnosprawnych ze znacznym stopniem niepełnosprawności w wieku do 75 lat, a także dla dzieci do 16 roku życia z orzeczeniem o niepełnosprawności ze wskazaniem. W ramach tego programu w 2020 roku 8 osób skorzystało w usług opiekuńczych, a Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	16 065,50 zł

		Dębicy otrzymał kwotę dofinansowania.	
2020	13	<p>Program Wspieraj seniora W okresie od 20 października do 31 grudnia 2020 roku w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Dębicy ruszył program <i>Wspieraj seniora</i> w ramach Solidarnościowego Korpusu Wsparcia Seniorów. W ramach jego funkcjonowania powstała infolinia dla Seniorów (nr tel. 22 505 11 11). Program był skierowany dla osób powyżej 70 roku życia, które zdecydowały się na pozostanie w domu, dla własnego bezpieczeństwa w czasie pandemii z powodu COVID-19. W szczególnych przypadkach, pomoc mogła być udzielona osobie poniżej 70 roku życia. Szczególne sytuacje oznaczały brak możliwości zapewnienia niezbędnych potrzeb wynikających ze stanu zdrowia oraz sytuacji rodzinnej i społecznej osoby. Ocena takiego stanu sytuacji i decyzja o udzieleniu wsparcia należała do realizatora programu, czyli od decyzji ośrodka pomocy społecznej. Z programu nie mogły korzystać osoby, które już otrzymały wsparcie w ramach usług opiekuńczych, czy specjalistycznych usług opiekuńczych. Udzielenie pomocy w ramach programu nie zależało od kryterium dochodowego. Koszty zakupów pokrywał senior. Senior przekazywał pieniądze przed dokonaniem zakupów. Zasady i sposób rozliczania ustalał indywidualnie ośrodek pomocy społecznej, podczas pierwszego kontaktu z seniorem. Pomoc w postaci usług, np. pomoc np. w sprawach urzędowych, wyprowadzenia psa, były nieodpłatne. Infolinia działała od poniedziałku do niedzieli w godzinach 08:00-21:00. MOPS w Dębicy realizował program na terenie miasta Dębica. Zakupy czy usługi realizowane były poprzez pracowników ośrodka (pracowników socjalnych, asystentów rodziny, pracowników administracyjnych i innych). Usługa mogła być świadczona raz w tygodniu, bądź kilka razy w czasie trwania programu, ale było to uzależnione od organizacji działań przez MOPS i potrzeb osoby starszej w wieku 70 lat i więcej. Ogólna liczba zgłoszeń zarejestrowanych przez Ośrodek wyniosła 221 w ramach których objęto wsparciem 121 osób. Wsparcie dla seniorów zaoferowała młodzież z Parafii Miłosierdzia Bożego w Dębicy. 18 wolontariuszy w dwu osobowych zespołach zostało przydzielonych do seniorów udzielając im wsparcia w robieniu zakupów oraz dostarczaniu ciepłego posiłku.</p>	64 751,27

Źródło: opracowanie własne MOPS.

10. Organizacje pozarządowe i kluby sportowe

Organizacje pozarządowe stanowią istotny element społeczeństwa obywatelskiego. Pełnią w nim istotne funkcje: społeczne, polityczne, a także ekonomiczne. Organizacje pozarządowe są przejawem społecznej aktywności, zazwyczaj stanowią wyraz oddolnych inicjatyw obywateli. Zwracają uwagę na problemy społeczne, wykonują niezastąpioną pracę wspierając osoby marginalizowane i w trudnych sytuacjach życiowych.

Współpraca samorządu lokalnego z podmiotami należącymi do sektora pozarządowego nie tylko pozwala skuteczniej i efektywniej działać na rzecz rozwoju oraz poprawy warunków i jakości życia mieszkańców, lecz również umożliwia istotne odciążenie sektora publicznego w realizacji zadań.

W mieście Dębica funkcjonuje 37 organizacji pozarządowych i klubów sportowych. Gmina Miasto Dębica posiada uchwalony corocznie program współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, w oparciu o który ma możliwość podejmowania z nimi współpracy. Jej głównym celem jest pełniejsze zaspokajanie potrzeb społecznych mieszkańców oraz efektywne wykorzystanie potencjału tkwiącego w organizacjach społecznych.

Do priorytetowych działań publicznych miasta Dębica w 2020 roku należały m.in. pomoc społeczna, w tym pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywania szans tych rodzin i osób, szczególnie poprzez pomoc w formie rzeczowej w postaci produktów żywnościowych, wspieranie rodziny i systemu pieczy zastępczej, kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego, wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej i sportu, działalności na rzecz dzieci i młodzieży, w tym wypoczynku dzieci i młodzieży, nauki, szkolnictwa wyższego, edukacji, oświaty i wychowania, działalności na rzecz osób w wieku emerytalnym, szczególnie poprzez rozwój oferty integracyjnej, edukacyjnej i kulturalnej skierowanej do seniorów, ekologii i ochrony zwierząt oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego, promocji i organizacji wolontariatu, szczególnie poprzez wspieranie: spotkań, szkoleń, konferencji, działań promocyjnych, na rzecz promocji i organizacji wolontariatu w mieście Dębicy, innych sferach zadań publicznych wymienionych w art. 4 ust. 1 ustawy pod warunkiem zapewnienia środków finansowych w budżecie miasta.

Poniżej wymieniono podmioty sektora pozarządowego oraz działające w Dębicy kluby sportowe, które realizują zadania publiczne powierzone przez Burmistrza Miasta Dębicy:

1. Stowarzyszenie im. Edmunda Bojanowskiego „Dobroć” w Dębicy;
2. Podkarpackie Stowarzyszenie Pomocy Osobom Uzależnionym i ich Rodzinom Jutrzenka w Dębicy;
3. Parafia Rzymsko-Katolicka pw. św. Jadwigi w Dębicy;
4. Katolickie Centrum Edukacji Kana w Dębicy;
5. Ochotnicza Straż Pożarna Dębica – Kędzierz;
6. Uczniowski Klub Sportowy Kępa w Dębicy;
7. Uczniowski Klub Pływacki Gryf w Dębicy;
8. Stowarzyszenie Dziesiątka w Dębicy;
9. Klub Sportowy Wisłoka w Dębicy;
10. Dziecięca Akademia Piłkarska w Dębicy;
11. Dębicki Klub Biegacza Maratończyk w Dębicy;

12. Uczniowski Klub Sportowy Kung Fu Vo Thaut Thanh Uyen w Dębicy;
13. Uczniowski Klub Sportowy Olimp w Dębicy;
14. Ludowy Klub Sportowy Igloopol w Dębicy;
15. Klub Hokejowy w Dębicy;
16. Dębicka Akademia Karate Tradycyjnego w Dębicy;
17. Uczniowski Klub Sportowy Feniks Dębica;
18. Uczniowski Klub Sportowy Mors Dębica;
19. Międzyszkolny Uczniowski Klub Lekkiej Atletyki MUKLA w Dębicy;
20. Hufiec ZHP Dębica;
21. Stowarzyszenie Rodziców i Przyjaciół Osób Niepełnosprawnych Radość w Dębicy;
22. Miejski Klub Szachowy Gryf Dębica;
23. Parafia pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa w Dębicy;
24. Dębickie Towarzystwo Muzyczno-Śpiewacze w Dębicy;
25. Spółdzielnia Mieszkaniowa Dębica;
26. Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów w Dębicy;
27. Stowarzyszenie Pomocy Społecznej „Ad Astram” w Dębicy;
28. Stowarzyszenie Ogrodowe PZD ROD Kolejarz w Dębicy;
29. Stowarzyszenie Absolwentów i Przyjaciół Zespołu Szkół Zawodowych Nr 1 w Dębicy „Szansa”;
30. Fundacja PRO EUROPAE BONO w Dębicy;
31. Towarzystwo Przyjaźni i Współpracy Polsko-Belgijskiej Dębica – Puurs „Sercem Za Serce”;
32. Stowarzyszenie na Rzecz Wspierania Młodych Talentów w Dębicy;
33. Sportowy Klub Bilardowy PINO w Dębicy;
34. Uczniowski Klub Sportowy WOLICA w Dębicy;
35. Uczniowski Klub Sportowy Jedenastka w Dębicy;
36. Uczniowski Klub Sportowy TIM w Dębicy;
37. Stowarzyszenie Uwierz w Siebie w Dębicy.

11. Diagnoza problemów społecznych w ujęciu badań sondażowych

W ramach diagnozy na rzecz niniejszej Strategii, przeprowadzono pogłębione badania sondażowe. Szeroki zasięg badań, obejmujących zarówno mieszkańców, jak i specjalistów oraz przedstawicieli instytucji publicznych, umożliwił zebranie rzetelnego materiału empirycznego. Zakres, obszary badawcze oraz założenia metodologiczne, zostały opracowane na podstawie dotychczasowych doświadczeń Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dębicy we współpracy z Miejskim Zespołem Interdyscyplinarnym do spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie powołanym Zarządzeniem Burmistrza Nr 102/2011 z dnia 09.06.2011 r. Problematyka badawcza była determinowana założeniami i celami Strategii, wynikającymi z zapisów ustawowych i statutowych dębickiego MOPS-u, a badania ankietowe stanowiły jeden z elementów szerszego działania.

Głównymi celami badania było uzyskanie opinii respondentów na temat m.in. jakości życia w Dębicy, dostępu do usług medycznych, przyczyn występowania niekorzystnych zjawisk społecznych oraz wpływu pandemii COVID 19 na relacje międzyludzkie (przede

wszystkim dzieci i młodzieży) i poczucie bezpieczeństwa. Wyniki sondażu umożliwią określenie tendencji niekorzystnych zjawisk społecznych, a uzyskane w trakcie badań odpowiedzi przysłużą się do opracowania katalogu interwencji niezbędnych do skutecznego działania podmiotów działających na rzecz szeroko rozumianej pomocy społecznej. Refleksja na temat przyczyn, przejawów i skutków negatywnych zjawisk oraz zdobycie podstawowej wiedzy w zakresie prawidłowego „odczytywania” ich symptomów, może w przyszłości przyczynić się do wypracowania skutecznych narzędzi i form przeciwdziałania patologiom społecznym.

Ze względu na charakter projektu i przyjętą problematykę, w badaniu zastosowano metodę badań socjologicznych (metodę sondażową), w której do zebrania materiału empirycznego wykorzystano technikę ankiety bezpośredniej (indywidualnej), internetowej (zamieszczając kwestionariusz ankiety na stronach Urzędu Miejskiego w Dębicy i Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dębicy) oraz e-mailowej. W procesie badawczym zastosowano, w zależności od badanych grup, dobór celowy i losowy. W przypadku kwestionariusza zamieszczonego na stronach internetowych, kierowanego do mieszkańców, dostęp był powszechny, tzn. każdy, bez względu na cechy społeczne mógł wziąć udział w sondażu, natomiast w przypadku specjalistów i przedstawicieli instytucji publicznych zastosowano dobór celowy. W wersji papierowej, kwestionariusze były dostępne w siedzibie Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dębicy.

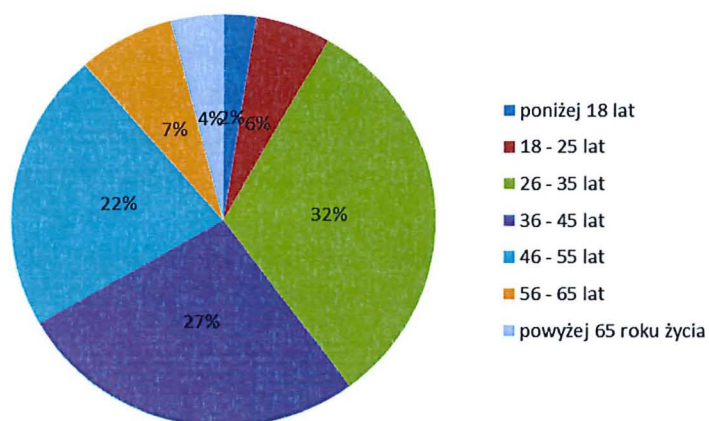
Narzędziem badawczym był autorski kwestionariusz do samodzielnego wypełniania przez respondentów zbudowany z pytań zamkniętych, półotwartych i otwartych. Część pytań umożliwiała respondentom „wielokrotny wybór” tj. wybranie więcej niż jednej odpowiedzi. Cały kwestionariusz obejmował 10 bloków tematycznych, odpowiadających przyjętej problematyce badań i planowanej diagnozy.

Badania empiryczne zostały przeprowadzone w okresie od sierpnia do września 2021 roku i objęły 209 respondentów (mieszkańców Dębicy, osób z nią związanych, np. poprzez miejsce pracy, a także osób zainteresowanych podzieleniem się opinią na tematy poruszone w ankiecie). Z ogólnej liczby, do analizy statystycznej zakwalifikowano 123 kwestionariusze, które były kompletne i prawidłowo uzupełnione. Dzięki tak licznej próbie, uzyskano grupę respondentów o równomiernym rozproszeniu ze względu na cechy demograficzne, społeczne i osobowe.

Liczną grupę respondentów stanowili również specjaliści, tj. pracownicy socjalni, pedagodzy, psychologowie, policjanci, kuratorzy sądowi, pracownicy samorządowi, którzy zajmują się szeroko rozumianą problematyką społeczną i w pracy zawodowej podejmują działania zmierzające do ograniczenia niekorzystnych zjawisk i patologii.

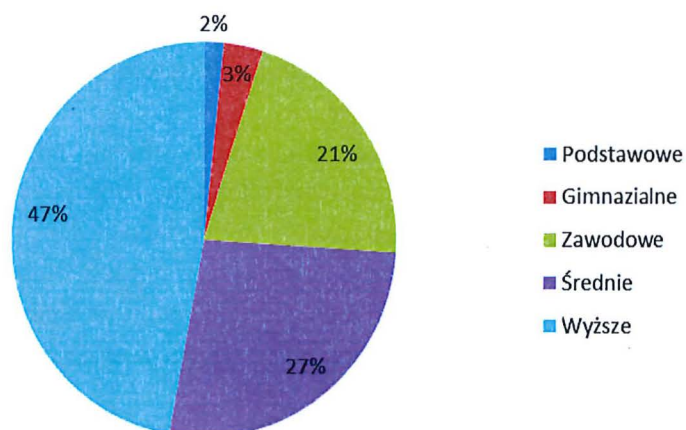
Spośród badanych większość stanowiły kobiety (59%). Najliczniej reprezentowaną grupą wiekową były osoby w przedziale od 26 do 35 lat (31%), natomiast najmniej liczną badani w wieku poniżej 18 lat (2,5%). Szczegółową strukturę wiekową respondentów przedstawia poniższy wykres.

Wiek respondentów

Wśród ogólnej liczby badanych, dominowały osoby z wyższym wykształceniem (47%), mniej licznie reprezentowani byli respondenci z wykształceniem średnim (27%) i zawodowym (21%). Jak wynika z poniższego diagramu, najmniejszą grupę wśród badanych stanowiły osoby z wykształceniem podstawowym i gimnazjalnym (w obu przypadkach po kilka osób).

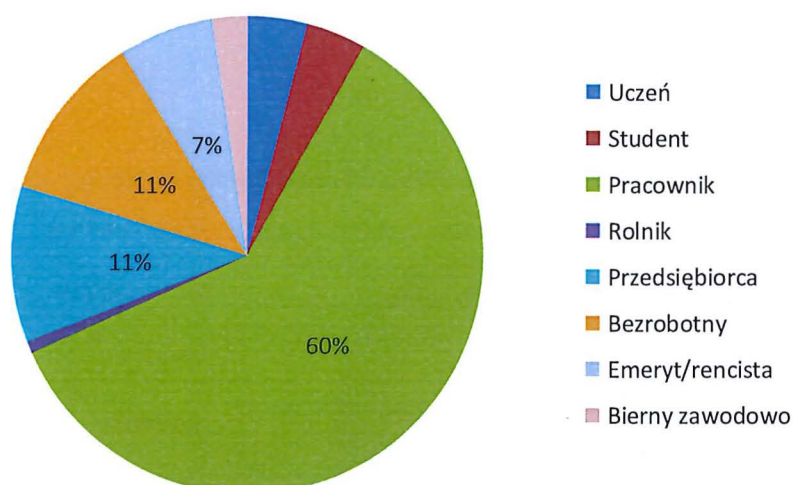
Wykształcenie respondentów

Charakterystykę osób objętych sondażem, ze względu na ich status zawodowy, przedstawia poniższy wykres.

Status zawodowy respondentów

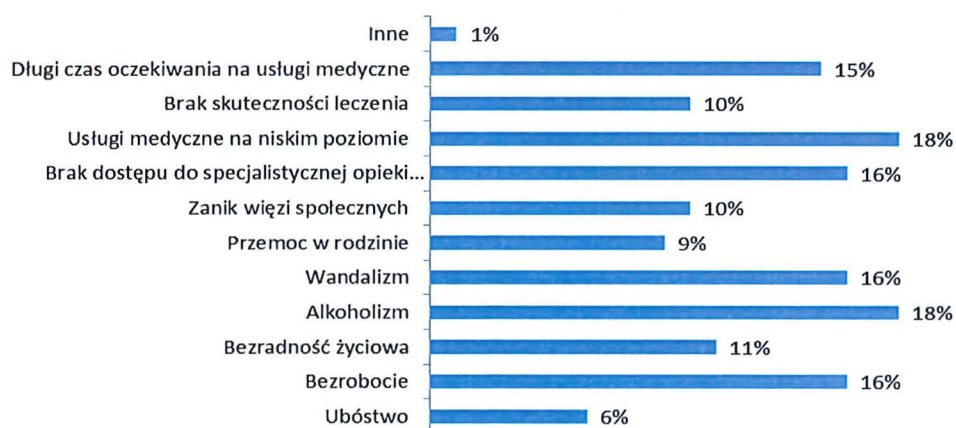
Zdecydowanie najliczniejszą grupę, w tym kontekście, stanowiły osoby zatrudnione – pracownicy (60%), znacznie rzadziej reprezentowani byli przedsiębiorcy i bezrobotni (odpowiednio po 11% ogółu badanych) oraz uczniowie.

Poniżej zostaną zaprezentowane wyniki badań ankietowych w odniesieniu do wybranych zagadnień z poszczególnych obszarów problemowych, priorytetowych dla Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Dębicy na lata 2022-2027.

1. POLITYKA SPOŁECZNA

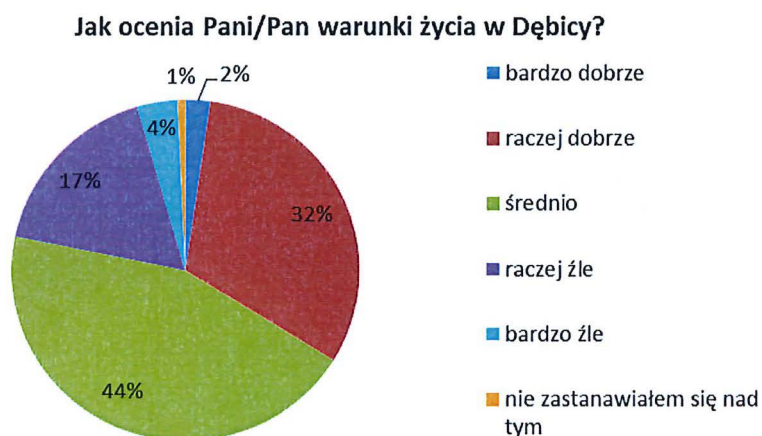
Jak wynika z przeprowadzonych badań, według respondentów do najistotniejszych problemów mieszkańców Dębicy należy zaliczyć: niski poziom usług medycznych w mieście oraz brak dostępu do specjalistycznej opieki zdrowotnej (odpowiednio 18% i 16%). Istotnymi problemami są również, według badanych, alkoholizm (18%), bezrobocie, wandalizm i zanik więzi społecznych. Szczegółowe dane w omawianym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Niekorzystne zjawiska występujące w Dębicy

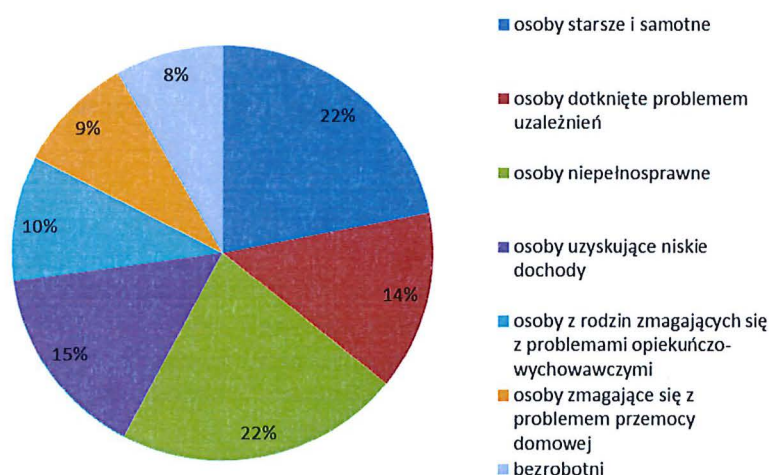
Według dużej liczby respondentów, bo aż 44% badanych, warunki życia w Dębicy są raczej średnie. Co trzeci badany uważa, że są raczej dobre, a według 17% ankietowanych raczej złe.

Warunki życia w Dębicy w opinii respondentów

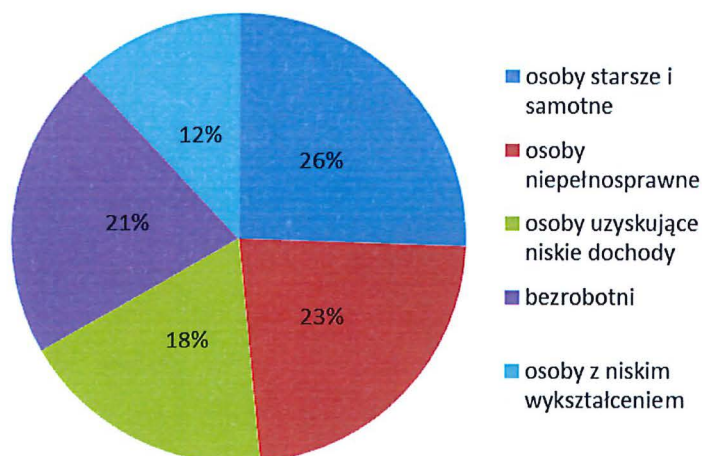
W opinii respondentów, wykluczeniem społecznym w największym stopniu są zagrożone osoby starsze i osoby nie w pełni sprawni – uważa tak co piąty badany. W niekorzystnej sytuacji są również osoby osiągające niskie zarobki i osoby dotknięte uzależnieniami. Szczegółowy rozkład opinii badanych, w omawianym zakresie, przedstawia poniższy wykres.

Grupy zagrożone wykluczeniem społecznym

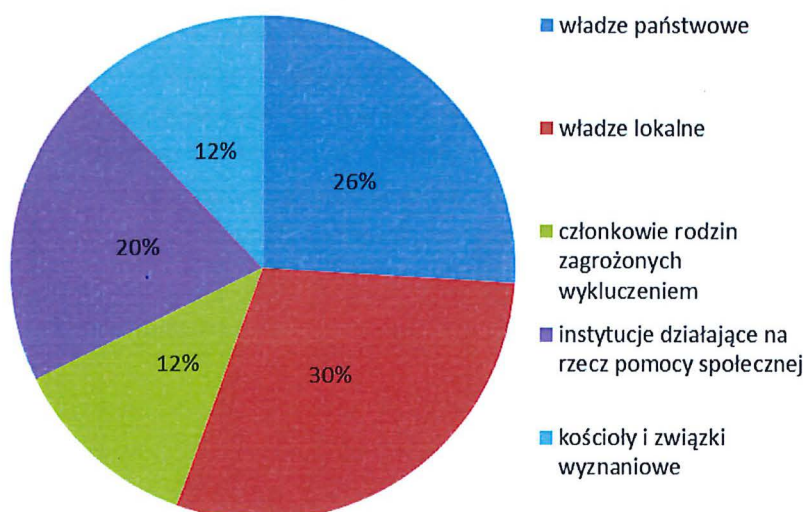
Jak wynika z zebranych opinii, aż 42% badanych uważa, że osoby i grupy społeczne zagrożone wykluczeniem społecznym nie mają łatwego dostępu do usług instytucji odpowiedzialnych za integrację społeczną. Nieco ponad połowa respondentów (53%) jest przekonana, że funkcjonujące na terenie miasta instytucje stwarzają taką możliwość, a dostęp do oferowanych działań wspierających jest bezproblemowy.

Według ankietowanych, na najbardziej kompleksowe i skuteczne wsparcie mogą liczyć seniorzy (uważa tak 26% badanych) oraz osoby nie w pełni sprawne i bezrobotni. Rozkład odpowiedzi na zadane w kwestionariuszu pytanie: *Które z niżej wymienionych grup mogą, według Pani/Pana, liczyć na najbardziej skuteczne wsparcie ze strony instytucji pomocy społecznej?* Przedstawia się następująco:

Jak wynika z przeprowadzonego sondażu, zdecydowana większość badanych jest przekonana, że za działania w zakresie przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu są odpowiedzialne przede wszystkim podmioty publiczne, tj. władze lokalne (30%) i władze państwowe (26%). W mniejszym stopniu kościoły i związki wyznaniowe oraz rodziny osób zagrożonych wykluczeniem. Opinie respondentów w omawianym zakresie obrazuje poniższy diagram.

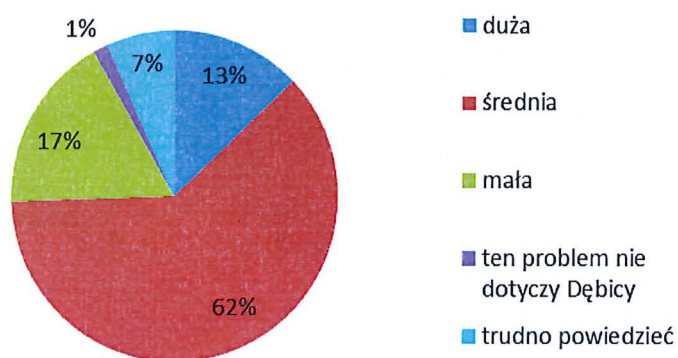
Podmioty odpowiedzialne za przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu

Podczas przeprowadzonych badań ankietowych, respondenci wypowiedzieli się również na temat występowania (skali, nasilenia) na terenie Dębicy problemów społecznych, takich jak: ubóstwo, bezrobocie, sytuacja osób starszych i osób nie w pełni sprawnych, przemocy w rodzinie i zjawiska uzależnień oraz bezradności rodziców w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.

Jak wynika z przeprowadzonych badań, według większości ankietowanych, ubóstwo stanowi umiarkowany problem w Dębicy (uważa tak 62% badanych). Dla 13% respondentów skala ubóstwa w mieście jest duża.

Skala ubóstwa na terenie Dębicy w opinii badanych

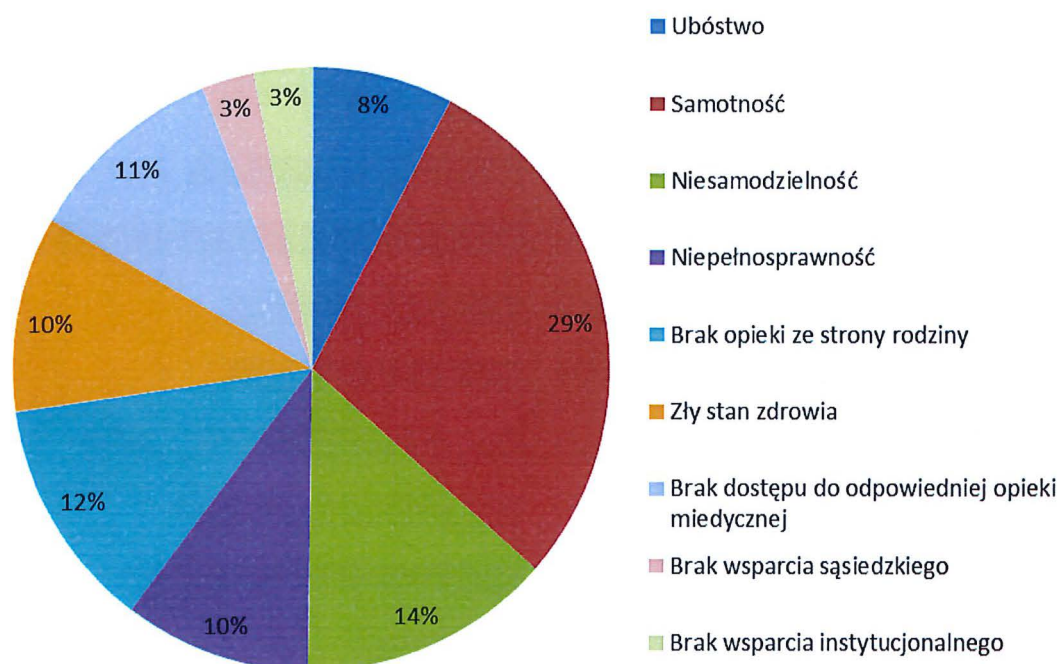
W opinii 53% badanych, działania podejmowane przez instytucje w zakresie ograniczania występowania zjawiska ubóstwa są dostateczne. Źle ocenia ten obszar interwencji 14% ankietowanych, natomiast dobrze co 10 badany.

Niestety, prawie 80% respondentów jest przekonana, że znalezienie pracy w Dębicy stanowi poważny problem. Jak wynika z badań, dotyczy to w największym stopniu osób starszych (34%) i młodych – wchodzących na rynek pracy (33%). Mniejszy wpływ, według badanych, mają takie cechy poszukujących pracy, jak: brak kwalifikacji i niepełnosprawność.

Z uzyskanych od respondentów odpowiedzi wynika, że czynnikami w największym stopniu ograniczającymi możliwość wejścia na rynek pracy osobom bezrobotnym, są oferty zatrudnienia na umowy „śmieciowe” (25%) oraz niskie zarobki (21%). Duże znaczenie mają też: niewystarczająca ilość atrakcyjnych ofert pracy i niechęć do podjęcia zatrudnienia.

Jak wynika z przeprowadzonych badań oraz praktyki instytucji pomocowych, grupą szczególnie narażoną na ryzyko wykluczenia społecznego, są seniorzy. Opinie respondentów na temat problemów, z jakimi muszą się mierzyć dębiccy seniorzy przedstawia poniższy wykres.

Jakie problemy, Pani/Pana zdaniem, najczęściej dotyczą seniorów mieszkających w Dębicy?

W świetle uzyskanych wyników, należy stwierdzić, że największym problemem osób starszych jest samotność (uważa tak co trzeci badany) i brak wsparcia ze strony rodziny. Istotne są również ograniczenia wynikające ze złego stanu zdrowia i niepełnosprawności oraz wynikającej z nich niesamodzielności. Niestety, w opinii respondentów, sytuacji seniorów nie poprawia oferta instytucjonalna, obejmująca opiekę medyczną oraz pomoc finansową i rzeczową. 36% badanych uważa, że działalność instytucji w ww. zakresach jest niewystarczająca, co trzeci ankietowany pozytywnie ocenia aktywność instytucji w tym obszarze. Duża liczba badanych nie ma zdania na ten temat.

Zdecydowanie korzystniej, w opinii respondentów, przedstawia się sytuacja w zakresie oferty wsparcia dla osób nie w pełni sprawnych. Na zadane pytanie: *czy w ramach szeroko rozumianej pomocy społecznej, oferowanej na terenie Dębicy, uwzględnia się potrzeby osób niepełnosprawnych?* większość badanych odpowiedziała twierdząco (68% raczej tak, a 7% zdecydowanie tak). Brak odpowiedniego wsparcia dla osób dotkniętych niepełnosprawnością zauważa co piąty ankietowany.

Według badanych, problemami z którymi osoby nie w pełni sprawne borykają się najczęściej, to izolacja społeczna, bariery architektoniczne, utrudniony dostęp do placówek rehabilitacyjnych oraz brak akceptacji w najbliższym otoczeniu.

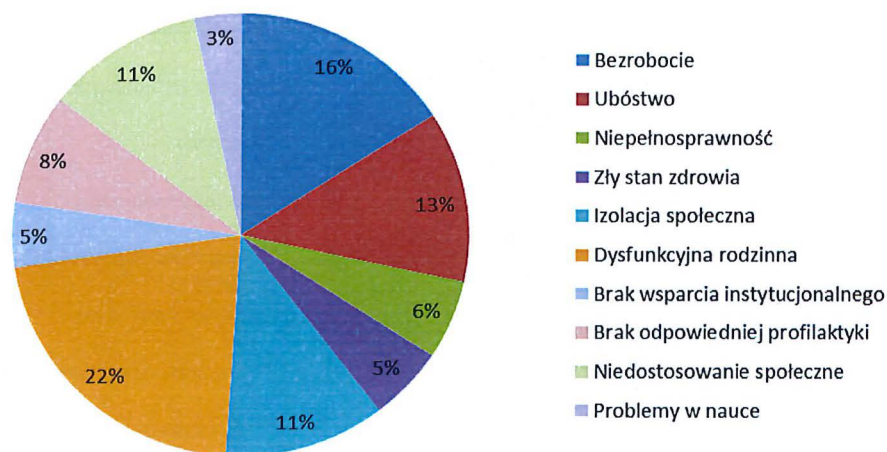
Najczęściej występujące problemy osób z niepełnosprawnością

W świetle przeprowadzonych badań, należy stwierdzić, że uzależnienia stanowią dla mieszkańców Dębicy poważny problem. Opinię taką wyraziło 67% respondentów. Według badanych najistotniejszymi przyczynami uzależnień są dysfunkcyjna rodzina (22%) i bezrobocie oraz ubóstwo. Wyniki sondażu w tym zakresie przedstawia poniższy diagram.

Przyczyny występowania uzależnień w opinii respondentów

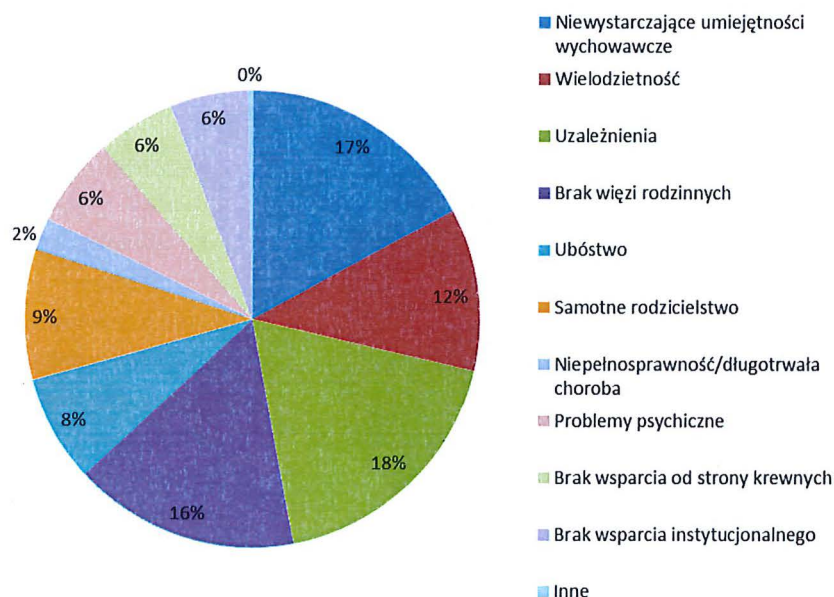
Jak Pani/Pan sądzi, jakie są najistotniejsze przyczyny występowania uzależnień w naszym mieście?

Jak wynika z badań, jedną z podstawowych przyczyn występowania niekorzystnych zjawisk wśród dzieci i młodzieży jest dysfunkcyjna rodzina, dotknięta patologiami i borykająca się z problemami ubóstwa i uzależnień.

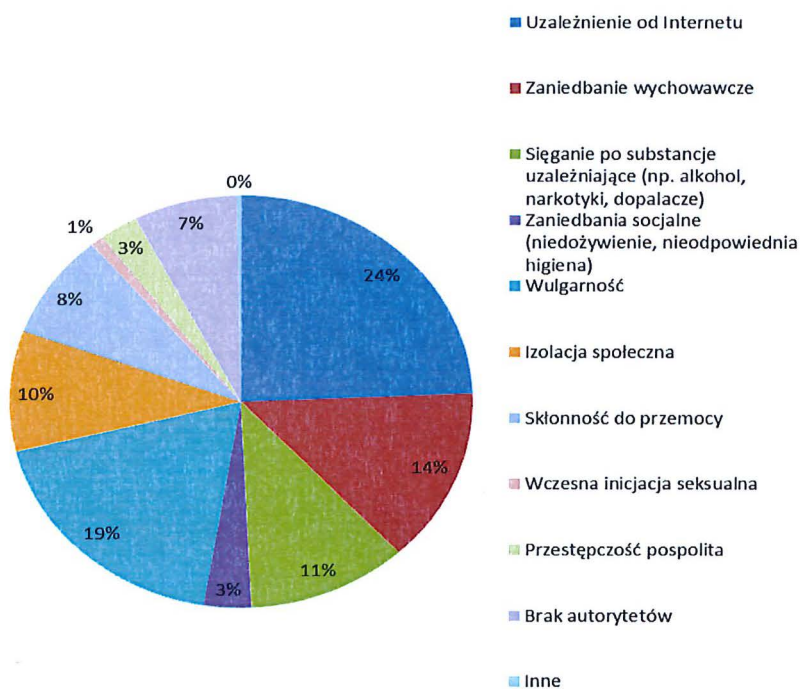
Według respondentów, do głównych przyczyn bezradności rodziców w sprawach opiekuńczo – wychowawczych, należy zaliczyć uzależnienia (18%), niewystarczające umiejętności wychowawcze (17%) i brak więzi rodzinnych (16%). Szczegółowy rozkład uzyskanych opinii w omawianym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Przyczyny bezradności rodziców w sprawach opiekuńczo – wychowawczych

Problemy, które według badanych najczęściej dotyczą dębicką młodzież, to uzależnienia od Internetu (opinię taką wyraził prawie co czwarty ankietowany) oraz wulgarność i zaniedbanie wychowawcze. Poniższy wykres obrazuje uzyskane opinie.

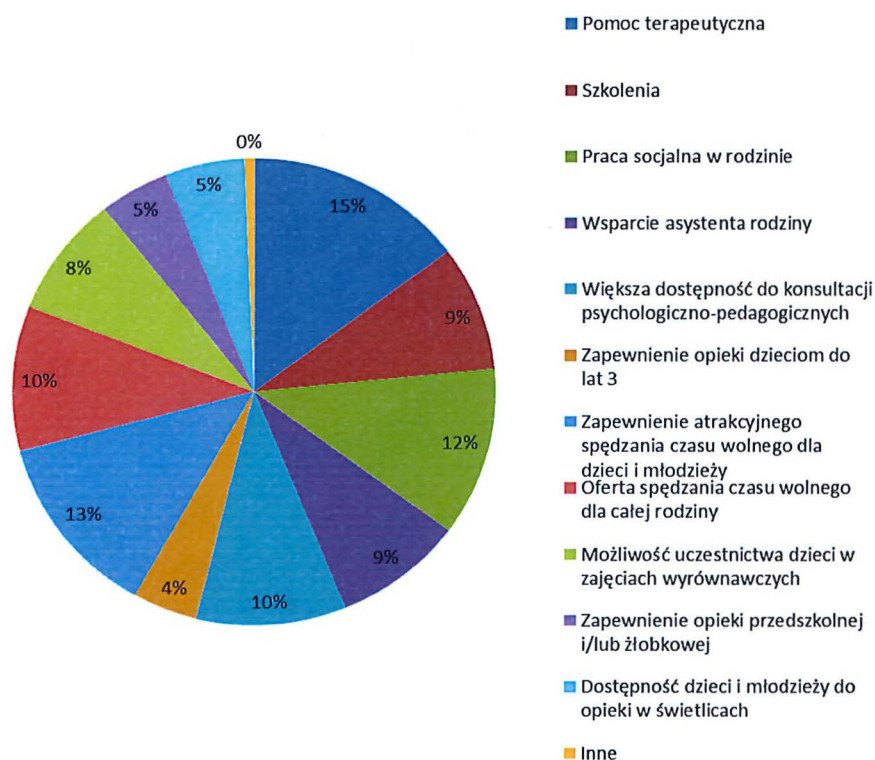
Najistotniejsze, według respondentów, problemy dębickiej młodzieży

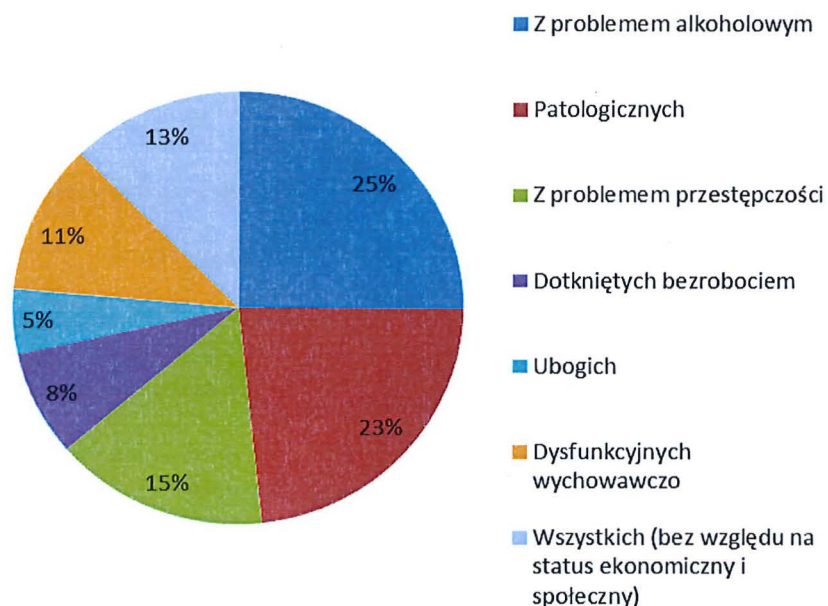
W świetle obserwacji niekorzystnych zjawisk wśród współczesnej młodzieży oraz uzyskanych podczas badań opinii, podjęcie intensywnych działań w zakresie poprawy funkcjonowania rodzin niewydolnych wychowawczo wydaje się oczywiste. Do najbardziej oczekiwanych przez respondentów działań w tym zakresie, należą: pomoc terapeutyczna, większa dostępność do konsultacji psychologicznych oraz zapewnienie atrakcyjnego spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży. Wykaz proponowanych działań przedstawia poniższy wykres.

Proponowane działania konieczne do podjęcia w celu poprawy sytuacji młodzieży

Jak wynika z badań, istotnym problemem wśród mieszkańców Dębicy jest zjawisko przemocy domowej. Opinię tę podziela 57% respondentów, natomiast dla 20% badanych przemoc domowa jest zjawiskiem marginalnym. Według ankietowanych, do aktów przemocy, najczęściej dochodzi w rodzinach patologicznych, dotkniętych problemem uzależnień i przestępczością. Pozostałe czynniki korelujące z występowaniem zjawiska przemocy w rodzinie, przedstawia poniższy diagram.

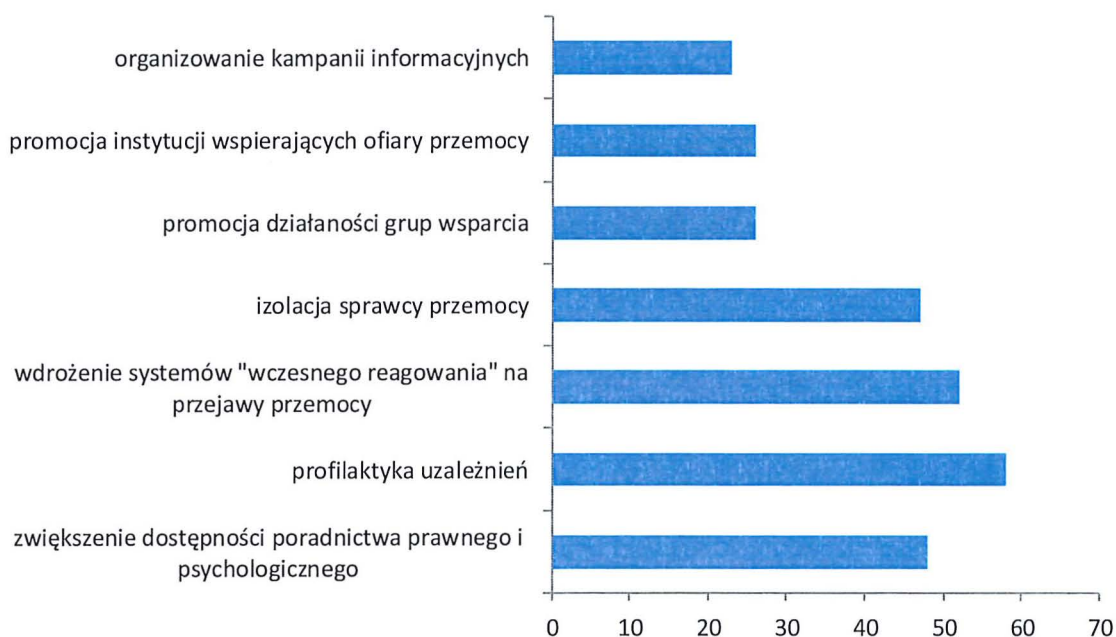
W jakich rodzinach, Pani/Pana zdaniem, najczęściej dochodzi do przejawów agresji/przemocy?

Głównymi przyczynami przemocy domowej są w opinii badanych: uzależnienia (32%), zła sytuacja materialna (18%) i poczucie bezkarności wśród sprawców (15%).

Jako najskuteczniejsze formy wsparcia ofiar przemocy w rodzinie ankietowani wskazali: profilaktykę uzależnień oraz wdrażanie systemów „wczesnego reagowania” na przejawy przemocy. Uzyskane wyniki prezentuje niżej zamieszczony wykres.

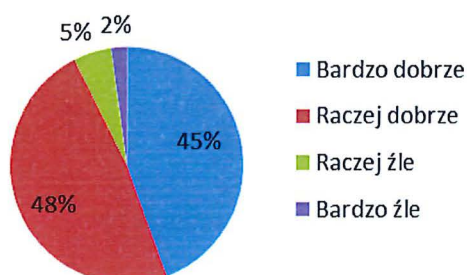
Najskuteczniejsze formy wsparcia ofiar przemocy domowej

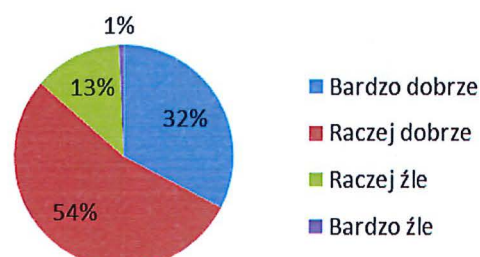
2. EDUKACJA

Kolejnym obszarem, diagnozowanym w ramach Strategii, był system edukacji w mieście, obejmujący trzy poziomy, tj. przedszkolny, podstawowy i średni. W opinii ankietowanych zarówno edukacja przedszkolna, na poziomie szkół podstawowych, jak i w przypadku szkół średnich funkcjonuje dobrze. Rozkład udzielonych odpowiedzi, wraz z pytaniami skierowanymi do respondentów, przedstawiają poniższe wykresy.

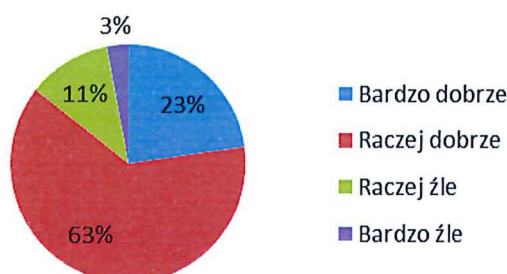
Jak ocenia Pani/Pan poziom edukacji w dębickich placówkach oświatowych? /PRZEDSZKOLA/

Jak ocenia Pani/Pan poziom edukacji w dębickich placówkach oświatowych? /SZKOŁY PODSTAWOWE/

Jak ocenia Pani/Pan poziom edukacji w dębickich placówkach oświatowych? /SZKOŁY ŚREDNIE/

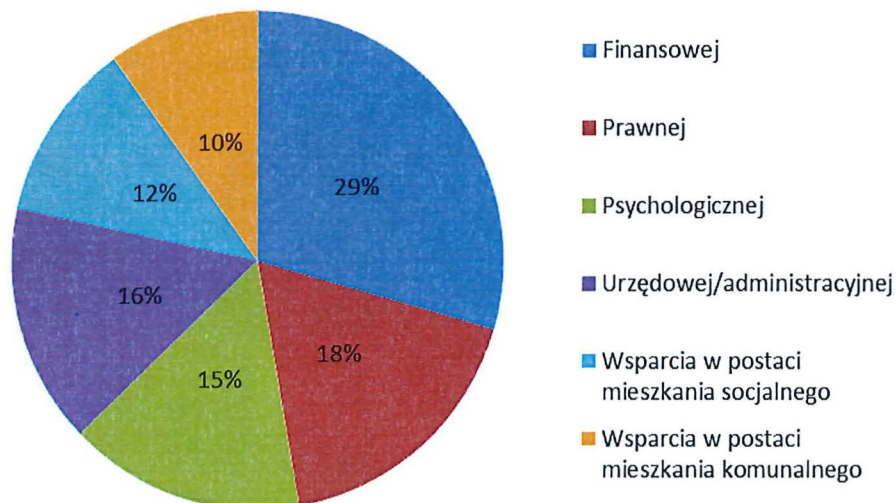

Według ankietowanych, problemy, które w największym stopniu dotyczą szeroko rozumianego systemu oświaty na terenie Dębicy, to brak wykorzystania bazy szkolnej w czasie wolnym od nauki (34%) oraz zbyt mała liczba żłobków (30%). Rzadziej wskazywano niewystarczającą liczbę przedszkoli.

3. MIESZKALNICTWO

Według połowy badanych, warunki mieszkaniowe (szeroko rozumiany rynek nieruchomości) w Dębicy są raczej dobre. Ponad 40% respondentów ocenia sytuację w tym obszarze negatywnie (35% raczej negatywnie, 7% zdecydowanie negatywnie). Najbardziej oczekiwane, według respondentów, przez osoby i rodziny żyjące w trudnych warunkach mieszkaniowych, formy wsparcia przedstawia niżej zamieszczony wykres.

Oczekiwane formy pomocy osobom i rodzinom żyjącym w trudnych warunkach mieszkaniowych

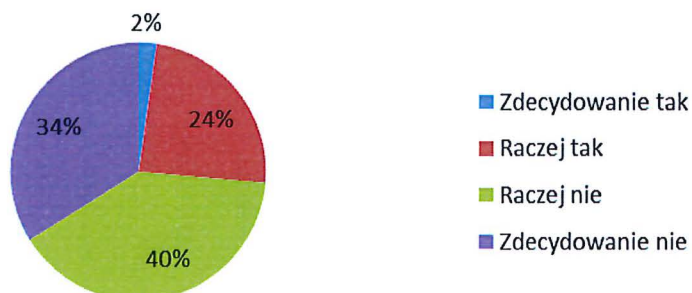
Jak wynika z badań, dla 25% ankietowanych, barierą uniemożliwiającą poprawę swoich warunków mieszkaniowych są niedostatki finansowe, i taka forma pomocy jest najbardziej oczekiwana. Nieco mniej istotne, w omawianym kontekście są: pomoc prawna, psychologiczna i wsparcie urzędnicze.

4. ZDROWIE PUBLICZNE

Zdrowie to jeden z najważniejszych czynników wpływających na jakość życia człowieka. Podczas przeprowadzonych badań sondażowych, opinie na temat opieki zdrowotnej i funkcjonowania ochrony zdrowia, zwłaszcza w czasie sytuacji epidemiologicznej, były dla osób opracowujących Strategię szczególnie istotne.

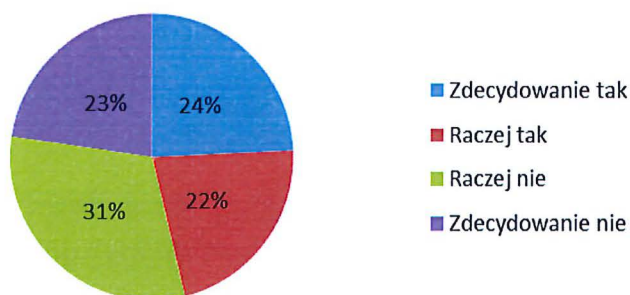
W opinii ponad 70% respondentów, ochrona zdrowia w Dębicy nie funkcjonuje prawidłowo (źle – 44% lub bardzo źle – 27%). Pozytywnie oceniło ją ok. 30% badanych. Równie negatywnie oceniono działalność dębickiej ochrony zdrowia w trakcie panującej pandemii COVID-19, co obrazuje poniższy wykres.

Czy według Pani/Pana, w trakcie trwania pandemii COVID-19 dębicka służba zdrowia skutecznie wywiązuje się ze swojej roli?

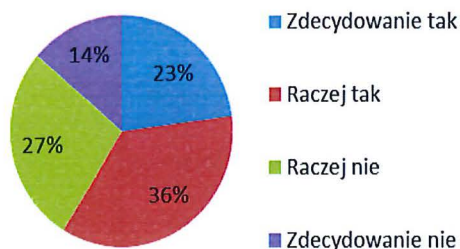

W trakcie analizy przedmiotowego obszaru, starano się uzyskać opinię mieszkańców na temat wpływu pandemii COVID-19 na ich życie rodzinne, zawodowe i społeczne. Jak wynika z uzyskanych odpowiedzi, największy wpływ pandemia wywarła na życie zawodowe (36%), następnie społeczne (31%) i w najmniejszym stopniu na życie rodzinne. Szczegółowy rozkład odpowiedzi, w odniesieniu do poszczególnych obszarów, przedstawiają poniższe wykresy.

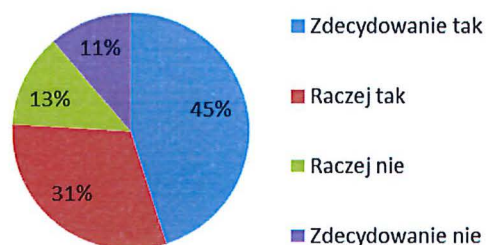
Czy pandemia COVID-19 ma negatywny wpływ na Pani/Pana życie? /RODZINNE/

Czy pandemia COVID-19 ma negatywny wpływ na Pani/Pana życie? /ZAWODOWE/

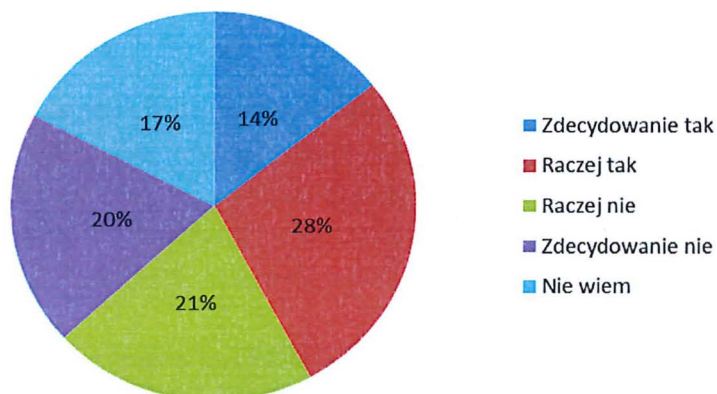
Czy pandemia COVID-19 ma negatywny wpływ na Pani/Pana życie? /SPOŁECZNE/

W opinii ekspertów, pandemia COVID-19 wywarła negatywny wpływ na kondycję psychiczną, poczucie bezpieczeństwa oraz umiejętność budowania/podtrzymywania relacji społecznych, zwłaszcza dzieci i młodzieży szkolnej.

Na pytanie, czy *dębickie placówki oświatowe zapewniają swoim wychowankom specjalistyczne wsparcie (psychologów/pedagogów) ograniczające ww. skutki pandemii?*, respondenci odpowiedzieli w następujący sposób:

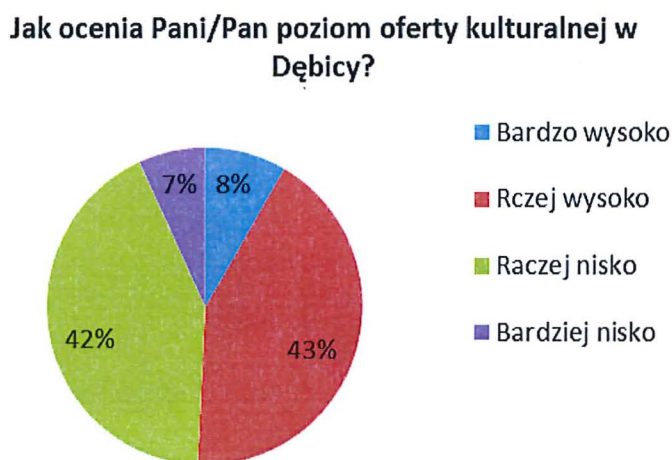
Osobowe i społeczne skutki pandemii COVID 19

5. KULTURA, SPORT I REKREACJA

Jak wynika z badań, opinie na temat poziomu oferty kulturalnej są praktycznie w równym stopniu podzielone pomiędzy tych, którzy oceniają ją pozytywnie (51%) i negatywnie (49%).

Oferta kulturalna w Dębicy w opinii respondentów

W opinii badanych, największymi atutami oferty kulturalnej w Dębicy są nowoczesne obiekty kulturalne, jakość wydarzeń kulturalnych, ale także zróżnicowanie oferty i koszt imprez kulturalnych.

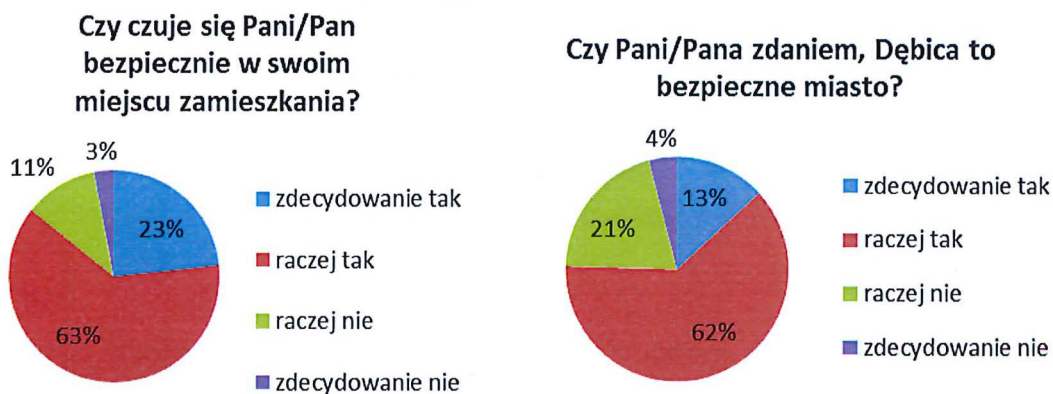
Atuty oferty kulturalnej w Dębicy wskazane przez respondentów

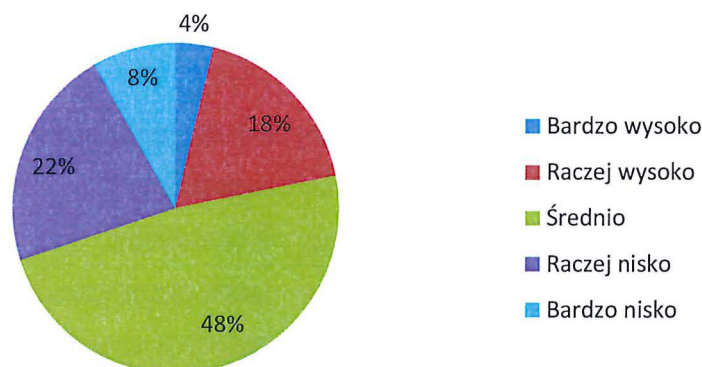
Mankamentami wydarzeń kulturalnych są, w opinii osób biorących udział w sondażu, ilość wydarzeń kulturalnych oraz osoby korzystające z obiektów kultury. Większość respondentów pozytywnie ocenia również jakość i dostępność obiektów sportowo-rekreacyjnych na terenie Dębicy.

6. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Jak wynika z przeprowadzonego sondażu, zdecydowana większość respondentów uznała, że Dębica jest bezpiecznym miastem. Odpowiedzi na pytania dotyczące bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania, mieście oraz skuteczności działania służb porządkowych, przedstawiają poniższe diagramy.

Jak ocenia Pani/Pan skuteczność działań służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo mieszkańców Dębicy?

Respondenci ocenili skuteczność działania służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo w mieście raczej średnio (48% badanych). Co trzeci ankietowany negatywnie ocenia te działania, natomiast wysoką ocenę tym instytucjom wystawiło 22% respondentów.

W opinii badanych, najczęściej występującymi sytuacjami w ich miejscu zamieszkania (naruszającymi poczucie bezpieczeństwa), są niszczenie mienia przez wandalów, „piraci” drogowi, niekulturalnie zachowujące się osoby oraz bójki i agresja ze strony młodzieży. Na pytanie, które z wymienionych sytuacji dotyczą Pani/Pana miejsca zamieszkania, respondenci odpowiadali następująco:

Które z wymienionych sytuacji dotyczą Pani/Pana miejsca zamieszkania?

Działania, które w opinii ankietowanych, są najbardziej skuteczne w zapewnieniu bezpieczeństwa publicznego w Dębicy, to patrole służb porządkowych (44%) i monitoring miejski (33%). Mniejsze znaczenie w tym zakresie mają, według badanych, programy edukacyjne, kontrola społeczna i akcje profilaktyczne.

Podsumowaniem kwestionariusza jest blok pytań dotyczący proponowanych kierunków działań zmierzających do poprawy warunków życia w poszczególnych, wyżej opisanych, obszarach. Jak wynika z uzyskanych odpowiedzi, najbardziej oczekiwana przez respondentów jest poprawa sytuacji w obszarze opieki zdrowotnej, rynku pracy i zwalczaniu patologii społecznych. Duże znaczenie dla badanych mają również kwestie mieszkaniowe, w tym rozwój budownictwa socjalnego, komunalnego i chronionego oraz polityka rodzinna i bezpieczeństwo.

Obszary, w których w opinii respondentów powinno się podjąć bardziej skuteczne działania w celu poprawy warunków życia mieszkańców Dębicy

12. Analiza SWOT

Zaprezentowana analiza SWOT została opracowana w oparciu o ocenę danych społecznych i statystycznych pozyskanych na potrzeby diagnozy. Analiza opiera się na następującym rozumieniu poszczególnych pól:

1. **Mocne strony** – to atrybuty i czynniki, które w sposób pozytywny eksponują nasze miasto wobec innych oraz wspierają rozwój społeczno – gospodarczy a przede wszystkim osłabiają istniejące w środowisku zagrożenia. Atrybuty te należy szczególnie pielęgnować i wzmacniać.
2. **Słabe strony** – to braki i ograniczenia, które utrudniają bądź uniemożliwiają realizację celów strategicznych. Analiza tych czynników umożliwia podjęcie konkretnych działań, które mają na celu ich skuteczne wyeliminowanie lub zminimalizowanie.
3. **Szanse** – czynniki niezależne od lokalnych aktorów instytucjonalnych, które mogą wystąpić w sferze politycznej, gospodarczej, społecznej, infrastrukturalnej lub instytucjonalnej i pomóc w przewyżczeniu słabych stron (lub zagrożeń) oraz skutecznym wykorzystaniu mocnych stron
4. **Zagrożenia** - czynniki niezależne od lokalnych aktorów instytucjonalnych, które mogą wystąpić w sferze politycznej, gospodarczej, społecznej, infrastrukturalnej lub instytucjonalnej i utrudnić przewyżczanie słabych stron oraz skuteczne wykorzystanie mocnych stron (lub szans).

Analiza SWOT bierze pod uwagę aktualne tendencje na dębickim rynku pracy, a także sytuację demograficzną miasta i okolic. Odwołuje się także do przemian, jakie w ostatnich latach były zauważalne w sferze edukacyjnej, gospodarczej i społecznej. Uwzględnia także jakość i kondycję dostępnych zasobów infrastrukturalnych, finansowych i kadrowych, a także możliwe zmiany w tym zakresie.

Analiza SWOT	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> — skutecznie działający i rozwijający się system pomocy społecznej zapewniający wsparcie osobom i rodzinom pozostającym w trudnej sytuacji życiowej, — pozyskiwanie funduszy zewnętrznych, w tym unijnych na realizację z zakresu polityki społecznej — dobra baza oświatowa, sieć szkół, przedszkoli — zapewnienie dostępu do kształcenia integracyjnego — możliwość kontynuowania w mieście nauki na poziomie ponadpodstawowym — stworzenie mieszkańcom możliwości	<ul style="list-style-type: none"> — niż demograficzny, — niewystarczająca liczba miejsc pracy w mieście, — zbyt mała skuteczność działań na rzecz ograniczenia bezrobocia, — usługi medyczne na niskim poziomie, — nie wystarczające środki finansowe na realizację zadań z zakresu polityki społecznej, — niewystarczająca liczba miejsc w placówkach całodobowej opieki (DPS) lub brak domu pomocy społecznej na terenie miasta, — brak w mieście klubów seniora,

<p>zaspokojenia potrzeb w zakresie kultury, sportu i rekreacji,</p> <ul style="list-style-type: none"> — rozwijająca się przedsiębiorczość, — współpraca z instytucjami, organizacjami pozarządowymi, stowarzyszeniami, spółdzielniami mieszkaniowymi, przedstawicielami kościoła w obszarze polityki społecznej — wyspecjalizowana kadra instytucji funkcjonujących w obszarze polityki społecznej — odpowiednia jakość obsługi klienta pomocy społecznej — skuteczna polityka miasta na rzecz osób starszych, — funkcjonowanie ośrodków wsparcia dziennego dla osób starszych, (Dom Dziennego Pobytu „Dom Seniora”, Dzienny Dom „Senior+”), — funkcjonowanie dziennego domu pomocy „Dom Symeona i Anny, — funkcjonowanie Środowiskowego Domu Samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi, — funkcjonowanie Uniwersytetu III Wieku, — świadczenie usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych, w tym dla osób z zaburzeniami psychicznymi, — dostęp do wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego i urządzeń pomocniczych, — możliwość korzystania z Dębickiej Karty Seniora i Ogólnopolskiej Karty Seniora, — realizowanie programów i projektów na rzecz osób starszych i osób nie w pełni sprawnych, — działalność organizacji pozarządowych, stowarzyszeń, fundacji, hospicjum ukierunkowanych na pomoc osobom starszym, chorym i nie w pełni sprawnym, — zasoby ludzkie – wykwalifikowana kadra specjalistów pracujących z osobami nie w pełni sprawnymi i seniorami, — organizacja wydarzeń integracyjnych dla seniorów, osób nie w pełni sprawnych, 	<ul style="list-style-type: none"> — brak w mieście mieszkań chronionych, — niski poziom wolontariatu w mieście, w tym wolontariuszy mogących wspierać osoby starsze, chore i nie w pełni sprawne, — bariery architektoniczne i społeczne uniemożliwiające osobom nie w pełni sprawnym udział w życiu społecznym, — brak programów promujących zdrowie psychiczne, — brak upowszechniania wiedzy o wczesnych objawach depresji, możliwościach jej leczenia, — słabe wsparcie/brak wsparcia dla rodziców dzieci z problemami psychicznymi, — dysfunkcje w rodzinach wynikające w szczególności z problemów opiekuńczo-wychowawczych, — niewystarczające działania profilaktyczne, informacyjne i edukacyjne w zakresie uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie — niedobór w mieście podmiotów ekonomii społecznej działających w zakresie polityki społecznej,
---	--

<ul style="list-style-type: none"> — działania inicjujące wolontariat na rzecz osób starszych i osób nie w pełni sprawnych, — funkcjonowanie w mieście placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży — realizacja na terenie miasta Gminnego Programu Wspierania Rodziny, — efektywna praca socjalna — wspieranie rodzin ze strony asystentów rodzin — polityka prorodzinna miasta m.in. poprzez realizację programu Dębicka Karta Rodziny Trzy Plus oraz Ogólnopolska Karta Dużej Rodziny, — rozwijanie i poszerzanie oferty spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży, — prowadzenie działań zapobiegających dysfunkcjom rodziny poprzez działania profilaktyczne i edukacyjne, — funkcjonowanie w mieście Miejskiego Zespołu Interdyscyplinarnego i realizacja procedury Niebieskiej Karty, — realizacja na terenie miasta Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie, — prowadzenie poradnictwa i podejmowanie interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie i zjawiska uzależnień, — funkcjonowanie w mieście Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, — zapewnienie schronienia osobom bezdomnym, — zapewnianie wsparcia dla osób zagrożonych bezdomnością i wychodzących z bezdomności oraz wsparcie dla osób opuszczających zakład karny, — działalność w mieście Centrum Integracji Społecznej oraz Klubu Integracji Społecznej — aktywizacja społeczna i zawodowa osób długotrwale bezrobotnych i pozostających bez pracy poprzez realizację programów i projektów 	
--	--

dedykowanym tym osobom	
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> — możliwość pozyskania dodatkowych środków, w tym współfinansowanych z EFS ukierunkowane na politykę społeczną, — tworzenie i realizacja programów aktywizujących społeczność lokalną, — wspieranie zatrudnienia osób bezrobotnych (roboty publiczne, prace interwencyjne, prace społecznie użyteczne), — zwiększająca się świadomość społeczna na temat problemów uzależnień i przemocy w rodzinie, — rozwijanie nowych form aktywizacji seniorów i osób nie w pełni sprawnych, — utworzenie mieszkań chronionych, — utworzenie klubów seniora, — rozwój sektora ekonomii społecznej, — promowanie idei wolontariatu, — rozwój dialogu i partnerstwa społecznego na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, — poradnictwo specjalistyczne w zakresie pomocy w rozwiązywaniu konfliktów i kryzysów w rodzinie, — odpowiedni wzrost gospodarczy, pozwalający na tworzenie nowych miejsc pracy, 	<ul style="list-style-type: none"> — starzejące się społeczeństwo, — migracja mieszkańców poza granice miasta, kraju, — niski poziom aktywności osób długotrwale bezrobotnych w poszukiwaniu pracy, — eurosieroctwo, — wzrost poziomu bezrobocia i spadek dynamiki w gospodarce spowodowany pandemią (Covid-19) — brak wystarczających środków finansowych na pokrycie wzrastających potrzeb społecznych mieszkańców — obciążenie gminy nowymi zadaniami, bez zabezpieczenia środków na ich realizację — duży wzrost wydatków gminy na zapewnienie całodobowej opieki dla osób przebywających w DPS — zrzucanie odpowiedzialności za opiekę nad osobą starszą, osobą nie w pełni sprawną na instytucje, — niski poziom akceptacji społecznej osób nie w pełni sprawnych, — zanikanie modelu rodziny wielopokoleniowych, — występowanie zagrożeń funkcjonowania rodziny: uzależnienia, bezrobocia, przemoc w rodzinie — zaburzona komunikacja w relacjach wzajemnych w rodzinie — zaniedbania wychowawcze, — negatywne wzorce zachowań (wulgarność), — wzrost zachowań depresyjnych, — pogłębiające się zjawisko uzależnienia od Internetu w czasie nauki zdalnej, — występowanie zagrożeń związanych z uzależnieniami, zwłaszcza od alkoholu — niewystarczający dostęp do opieki medycznej mieszkańców miasta — napływ osób z gmin ościennych do naszego miasta korzystających z infrastruktury, — trudności w integracji przebywających na terenie miasta cudzoziemców, — zbyt długi okres oczekiwania na bezpłatne wizyty u specjalistów /usługi medyczne

Rozdział III – Część programowa

1. Misja rozwiązywania problemów społecznych

Misja rozwiązywania problemów społecznych dla Miasta Dębica została opracowana w oparciu o analizę sytuacji społecznej oraz identyfikację obszarów problemowych.

Misją Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Dębicy jest uświadomienie aktualnej sytuacji społecznej oraz wytyczenie kierunków zmian do budowania Miasta wspierającego i właściwie wykorzystującego aktywność oraz potencjał społeczności lokalnej.

Misja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

„Zapewnienie mieszkańcom Gminy Miasta Dębica jak najlepszej jakości życia”

2. Obszary priorytetowe, cele oraz działania

W wyniku przeprowadzonych analiz przyjęto następujące cele strategiczne:

OBSZAR PRIORYTETOWY I

OSOBY STARSZE,
DLUGOTRWALE CHORE
I OSOBY NIE W PEŁNI
SPRAWNE

OBSZAR PRIORYTETOWY II

RODZINA

OBSZAR PRIORYTETOWY III

PRZECIWDZIAŁANIE
WYKLUCZENIU
SPOŁECZNYMU

OBSZAR PRIORYTETOWY IV

PROBLEM PRZEMOCY
W RODZINIE

CEL STRATEGICZNY 1:

BUDOWANIE
ZINTEGROWANEGO SYSTEMU
WSPARCIA SENIORÓW, OSÓB
DLUGOTRWALE CHORYCH
I OSÓB NIE W PEŁNI
SPRAWNYCH

CEL STRATEGICZNY 2:

ZINTEGROWANY
SYSTEM WSPARCIA I
OPIEKI NAD
DZIECKIEM I RODZINĄ

CEL STRATEGICZNY 3:

WSPIERANIE OSÓB I
RODZIN ZAGROŻONYCH
WYKLUCZENIEM
SPOŁECZNYM

CEL STRATEGICZNY 4:

ZWIĘKSZENIE
SKUTECZNOŚCI DZIAŁAŃ NA
RZECZ PRZECIWDZIAŁANIA
PRZEMOCY W RODZINIE
I ZJAWISKA UZALEŻNIEŃ

CELE OPERACYJNE

1.1. Przeciwdziałanie izolacji i wykluczeniu osób starszych, długotrwale chorych i osób nie w pełni sprawnych

2.1. Skuteczne wspieranie rodzin w prawidłowym wypełnianiu funkcji rodzicielskiej

3.1. Podejmowanie działań zabezpieczająco-pomocowych na rzecz osób w trudnej sytuacji materialno-zyciowej i ich rodzin

4.1. Prowadzenie zintegrowanej pomocy członkom rodzin, w których występuje problem przemocy w rodzinie

1.2. Poprawa jakości życia osób starszych i osób nie w pełni sprawnych

2.2. Wzmacnianie systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej

3.2. Prowadzenie aktywizacji zawodowej i społecznej osób długotrwale bezrobotnych

4.2. Podniesienie świadomości i wrażliwości społecznej na problemy związane z przemocą w rodzinie

3.3. Opracowanie polityki działań ukierunkowanej na wsparcie cudzoziemców

CEL STRATEGICZNY NR 1 : Budowanie zintegrowanego systemu wsparcia seniorów, osób długotrwale chorych i osób nie w pełni sprawnych

Grupa docelowa: osoby starsze i osoby nie w pełni sprawne, które:

- mają problemy z długotrwałą i przewlekłą chorobą,
- mają problemy z zagospodarowaniem czasu wolnego,
- znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej i materialnej,
- rodziny osób starszych i osób nie w pełni sprawnych sprawujące opiekę.

Cel operacyjny nr 1: Przeciwdziałanie izolacji i wykluczeniu osób starszych, długotrwale chorych i nie w pełni sprawnych

Kierunki działań do celu operacyjnego nr 1	Czas realizacji	Realizatorzy	Wskaźniki
1. Stworzenie osobom starszym, długotrwale chorym i nie w pełni sprawnym warunków do aktywnego uczestnictwa w życiu społeczności lokalnej 2. Zapewnienie dostępu do usług opiekuńczych świadczonych w miejscu zamieszkania oraz kontaktu z otoczeniem 3. Tworzenie nowych miejsc całodobowej opieki dla osób niesamodzielnych 4. Rozwijanie oferty spędzania czasu wolnego kierowanej do osób starszych, długotrwale chorych i nie w pełni sprawnych 5. Udzielenie seniorom wsparcia w postaci pracy socjalnej oraz pomocy finansowej i rzeczowej 6. Wykorzystanie narzędzi ekonomii społecznej w procesie aktywizacji osób nie	2022 – 2027, praca ciągła w zależności od potrzeb	Urząd Miejski, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, organizacje pozarządowe i stowarzyszenia, Środowiskowy Dom Samopomocy, Centrum Integracji Społecznej	— liczba rodzin, w których funkcjonują osoby starsze, osoby nie w pełni sprawne i długotrwale chore wspierane przez system pomocy społecznej — liczba osób korzystających z usług opiekuńczych; — liczba osób korzystających z całodobowej opieki w domach pomocy społecznej; — liczba uczestników ośrodków wsparcia dziennego dla seniorów; — liczba zrealizowanych programów/projektów skierowanych do seniorów

w pełni sprawnych oraz seniorów			
7. Prowadzenie ośrodków wsparcia dziennego dla seniorów			

Cel operacyjny nr 2: Poprawa jakości życia osób starszych i osób nie w pełni sprawnych

Kierunki działań do celu operacyjnego nr 2	Czas realizacji	Realizatorzy	Wskaźniki
1. Kreowanie świadomości społecznej w zakresie niepełnosprawności i starości poprzez kampanie informacyjne, dni otwarte, imprezy integracyjne dedykowane osobom starszym i osobom nie w pełni sprawnym 2. Utworzenie systemu wsparcia psychologicznego i psychiatrycznego dla osób starszych i osób nie w pełni sprawnych 3. Rozwój klubów seniora 4. Uzupełnienie infrastruktury socjalnej miasta, m.in. utworzenie mieszkań chronionych 5. Rozwijanie wsparcia poprzez zwiększenie liczby dotowanych miejsc w Środowiskowym Domu Samopomocy.	2022 – 2027, praca ciągła w zależności od potrzeb	Urząd Miejski, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Środowiskowy Dom Samopomocy, organizacje pozarządowe,	— liczba przeprowadzonych kampanii informacyjnych, dni otwartych, imprez dedykowanych osobom starszym i osobom nie w pełni sprawnym; — liczba osób, które skorzystały z wsparcia psychologicznego i psychiatrycznego — liczba utworzonych klubów seniora — liczba uczestników Środowiskowego Domu Samopomocy; — liczba osób w mieszkaniach chronionych;

CEL STRATEGICZNY NR 2: Zintegrowany system wsparcia i opieki nad dzieckiem i rodziną

Grupa docelowa: rodziny, w tym dzieci i młodzież, które:
— mają trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych
— znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej i materialnej

Cel operacyjny nr 1: Skuteczne wspieranie rodzin w prawidłowym wypełnianiu funkcji rodzicielskiej

Kierunki działań do celu operacyjnego nr 1	Czas realizacji	Realizatorzy	Wskaźniki
1. Przeciwdziałanie problemom opiekuńczo – wychowawczym dzieci i młodzieży 2. Zwiększenie dostępności poradnictwa specjalistycznego dla osób i członków ich rodzin 3. Prowadzenie placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży 4. Prowadzenie akcji, programów profilaktycznych, kampanii, spotkań, prelekcji, konferencji dotyczących różnorodnych zagrożeń społecznych m.in.: alkohol, narkotyki, depresja, cyberprzemoc, handel ludźmi, sponsoring i inne	2022 – 2027, praca ciągła w zależności od potrzeb	Urząd Miejski, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, organizacje pozarządowe, Policja, Sąd Rejonowy, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	— liczba osób/rodzin objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych; — liczba osób/rodzin korzystających z systemu pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych; — liczba wydanych kart dużej rodziny; — liczba programów/projektów na rzecz osób zagrożonych i dotkniętych marginalizacją i wykluczeniem społecznym — liczba placówek oraz liczba dzieci uczęszczających do placówek wsparcia dziennego

Cel operacyjny nr 2: Wzmacnianie systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej

Kierunki działań do celu operacyjnego nr 2	Czas realizacji	Realizatorzy	Wskaźniki
1. Zapewnienie opieki asystenta rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, zwiększenie liczby asystentów rodzin 2. Prowadzenie wśród rodzin edukacji w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich, m.in. poprzez pracowników MOPS, placówki oświatowe, asystentów rodzin 3. Podejmowanie działań na rzecz dziecka i rodziny, w tym dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej poprzez współpracę różnych podmiotów instytucjonalnych, organizacji pozarządowych, spółdzielni mieszkaniowych 4. Prowadzenie grup wsparcia dla rodzin z trudnościami opiekuńczo – wychowawczymi	2022 – 2027, praca ciągła w zależności od potrzeb	Urząd Miejski, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Policja, Sąd Rejonowy, organizacje pozarządowe, placówki oświatowe, spółdzielnie mieszkaniowe	— liczba rodzin i dzieci objętych asystenturą rodzinną, — liczba asystentów rodziny, — liczba rodzin korzystających z porad; — liczba przeprowadzonych spotkań w grupach wsparcia.

CEL STRATEGICZNY NR 3: Wspieranie osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym

Grupa docelowa: osoby zagrożone wykluczeniem społecznym, w tym:

- osoby bezrobotne i rodziny osób bezrobotnych;
- rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji materialnej i życiowej;
- osoby opuszczające zakłady karne;
- osoby bezdomne
- cudzoziemcy.

Cel operacyjny nr 1: Podejmowanie działań zabezpieczająco-pomocowych na rzecz osób w trudnej sytuacji materialno-życiowej i ich rodzin

Kierunki działań do celu operacyjnego nr 1	Czas realizacji	Realizatorzy	Wskaźniki
1. Wsparcie pracą socjalną osób/rodzin w trudnej sytuacji materialno-życiowej. 2. Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej (w tym w postaci posiłku/ dożywiania) osobom znajdującym się w trudnej sytuacji materialno-życiowej 3. Zapobieganie i ograniczanie zjawiska bezdomności 4. Ułatwianie społecznej readaptacji w procesie pomocy postpenitencjarnej 5. Promocja idei wolontariatu na rzecz osób w trudnej sytuacji materialno – życiowej i ich rodzin	2022 – 2027, praca ciągła w zależności od potrzeb	Urząd Miejski, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Centrum Integracji Społecznej, organizacje pozarządowe,	— liczba osób/rodzin korzystających z systemu pomocy społecznej; — liczba osób/rodzin korzystających z pomocy społecznej w powodu ubóstwa; — liczba osób objętych programem dożywiania; — liczba osób bezdomnych w tym liczba osób korzystających z schronienia dla osób bezdomnych; — liczba podmiotów z którymi podpisano porozumienie/ lub list intencyjny o współpracy — liczba wolontariuszy

Cel operacyjny nr 2: Prowadzenie aktywizacji zawodowej i społecznej osób długotrwale bezrobotnych

Kierunki działań do celu operacyjnego nr 2	Czas realizacji	Realizatorzy	Wskaźniki
1. Reintegracja społeczna i zawodowa osób bezrobotnych i ich otoczenia 2. Reintegracja społeczna w Klubie Integracji Społecznej 3. Opracowanie i realizacja projektów, programów ukierunkowanych na przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu wśród osób bezrobotnych, nieaktywnych zawodowo. 4. Promowanie działalności ekonomii społecznej	2022 – 2027, praca ciągła w zależności od potrzeb	Urząd Miejski, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Centrum Integracji Społecznej, Powiatowy Urząd Pracy	— liczba osób bezrobotnych w mieście; — liczba osób bezrobotnych korzystających z pomocy społecznej; — liczba osób korzystających z KIS; — liczba osób korzystających z form aktywizacji zawodowej oferowanych z PUP; — liczba zrealizowanych programów/projektów oraz liczba osób nimi objętych

Cel operacyjny nr 3: Opracowanie polityki działań ukierunkowanej na wsparcie cudzoziemców

Kierunki działań do celu operacyjnego nr 3	Czas realizacji	Realizatorzy	Wskaźniki
1. Wsparcie i pomoc cudzoziemcom i ich rodzinom	2022 – 2027, praca ciągła w zależności od potrzeb	Urząd Miejski, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Miejski Zespół Interdyscyplinarny, Ośrodek Interwencji Kryzysowej Policja, Sąd Rejonowy, organizacje pozarządowe	— liczba cudzoziemców objętych pomocą społeczną;

CEL STRATEGICZNY NR 4: Zwiększenie skuteczności działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Grupa docelowa:

- osoby/rodziny, w tym dzieci i młodzież, które zostały dotknięte przemocą;
- osoby uzależnione i rodziny osób uzależnionych.

Cel operacyjny nr 1: Prowadzenie zintegrowanej pomocy członkom rodzin, w których występuje problem przemocy w rodzinie

Kierunki działań do celu operacyjnego nr 1	Czas realizacji	Realizatorzy	Wskaźniki
1. Realizacja działań edukacyjnych, profilaktycznych i prewencyjnych i interwencyjnych zmierzających do ograniczenia występowania zjawiska przemocy w rodzinie 2. Kompleksowa pomoc dla ofiar przemocy w rodzinie, w tym realizacja procedury „Niebieska Karta”, wsparcie specjalistyczne indywidualne i grupowe, jak i zapewnienie miejsc pobytu dla ofiar przemocy	2022 – 2027, praca ciągła w zależności od potrzeb	Urząd Miejski, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Policja, Straż Miejska, Sąd Rejonowy, placówki oświatowe, Ośrodek Interwencji Kryzysowej, Prokuratura, organizacje pozarządowe	— liczba rodzin, w których występuje zjawisko przemocy w rodzinie; — liczba wszczętych procedur niebieskiej karty; — liczba osób objętych wsparciem specjalistycznym; — liczba osób skierowanych do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych; — liczba osób skierowanych na leczenie odwykowe

Cel operacyjny nr 2: Podniesienie świadomości i wrażliwości społecznej na problemy związane z przemocą w rodzinie

Kierunki działań do celu operacyjnego nr 2	Czas realizacji	Realizatorzy	Wskaźniki
1. Zwiększenie wiedzy i świadomości społecznej na temat przemocy w rodzinie 2. Zwiększenie liczby działań profilaktyczno-informacyjnych na temat zjawiska uzależnień od Internetu, substancji psychoaktywnych, itp. 3. Wsparcie i pomoc osobom uzależnionym i ich rodzinom	2022 – 2027, praca ciągła w zależności od potrzeb	Urząd Miejski, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Miejski Zespół Interdyscyplinarny, Ośrodek Interwencji Kryzysowej, Prokuratura, organizacje pozarządowe	— liczba przeprowadzonych działań/akcji profilaktyczno-informacyjnych na temat danego zjawiska uzależnień — liczba zrealizowanych programów/projektów — liczba spotkań informacyjnych przeprowadzonych przez Policję — liczba osób uzależnionych z którymi pracowała komisja

3. Ramy finansowe strategii/źródła finansowania

Ustawa o pomocy społecznej (art. 16b ust. 2 pkt 3 lit. c) nakłada obligatoryjny wymóg określenia ram finansowych strategii. Ramy finansowe Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Miasta Dębica na lata 2022-2027 z dużym prawdopodobieństwem będą kształtować się na poziomie wysokości budżetu MOPS-u, który w roku 2020 kształtował się na poziomie 76 180 875,15 zł.

Są to założenia wynikające z wielu czynników, sytuacji przewidywalnych i trudnych do przewidzenia. Wpływ na ramy finansowe strategii mogą mieć też ewentualne nowe programy rządowe, których wprowadzenie wiązać się będzie ze zwiększeniem budżetu Gminy Miasta Dębica oraz Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dębicy.

Ponadto przewiduje się możliwość pozyskanych środków zewnętrznych np. funduszy krajowych, Unii Europejskiej, przy czym możliwość zewnętrznego wsparcia zależeć będzie od wielkości środków przeznaczonych przez Unię Europejską na wsparcie rozwoju społecznego w Polsce, zasad podziału środków pomiędzy poszczególne województwa, zdolność przygotowania i realizacji konkretnych projektów dla Miasta Dębica w sferze społecznej.

4. Wdrożenie, monitoring i ewaluacja strategii

Koordynatorem realizacji działań określonych w dokumencie Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Mieście Dębica na lata 2022-2027, zgodnie z art. 110 ust. 4 powołanej ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, będzie Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Dębicy. Zespół ds. Monitorowania, w skład którego wejdą przedstawiciele podmiotów realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji, w tym pracownicy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dębicy, będzie oceniał poziom wdrożenia zapisów strategicznych oraz przedstawiał ocenę skuteczności prowadzonej polityki społecznej.

Zespół ds. Monitorowania zostanie powołany Zarządzeniem Burmistrza Miasta, w ciągu trzech miesięcy od dnia przyjęcia Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Dębica na lata 2022-2027. Znaczenie Strategii dla rozwoju społeczności lokalnej i poprawy jakości życia narzuca konieczność monitorowania realizacji zamierzeń strategicznych, a także metod ich osiągania. Proces monitorowania będzie polegał na systematycznym obserwowaniu zachodzących zmian oraz gromadzeniu i opracowywaniu informacji i danych zebranych od wszystkich podmiotów zaangażowanych w realizację działań strategicznych.

Podstawowym dokumentem monitoringu będzie roczny raport z realizacji zadań, opracowywany przez Zespół ds. Monitorowania i przekazywany Burmistrzowi Miasta oraz Radzie Miejskiej do końca czerwca roku następującego po roku sprawozdawczym, którego dany raport dotyczy. Zostanie on przygotowany w oparciu o sprawozdania (raporty cząstkowe) jednostek organizacyjnych gminy z realizacji wyznaczonych dla nich zadań oraz w oparciu o wszelkie dane uzyskane od podmiotów publicznych oraz prywatnych, zaangażowanych w politykę społeczną, w tym w szczególności od instytucji, organizacji pozarządowych i kościelnych, działających w sferze pożytku publicznego.

Do oceny stopnia wdrożenia wyznaczonych działań i zaplanowanych celów posłużą określone w dokumencie wskaźniki monitoringowe. Gromadzone dane i informacje w ramach monitoringu odpowiedzą na pytania czy i do jakiego stopnia cele strategii są odpowiednie do zmieniających się potrzeb i priorytetów na poziomie miasta Dębica.

Posłużą one ewaluacji, której głównym celem jest podwyższenie stopnia adekwatności, efektywności interwencji, rozumiane nie tylko jako pozytywne efekty społeczne lub gospodarcze związane bezpośrednio ze strategią, lecz także jako zwiększenie przejrzystości i promowania działań podejmowanych przez władze lokalne.

5. Harmonogram realizacji Strategii

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Dębica na lata 2022-2027 obejmuje zasięgiem czasowym okres sześciu najbliższych lat i zakłada ciągłość w realizacji wytyczonych kierunków działań. Cele strategiczne wyznaczone w niniejszym opracowaniu dotyczą najistotniejszych problemów występujących na terenie Miasta Dębica takich jak: problematyki osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, problemów opiekuńczo – wychowawczych, osób starszych, długotrwale chorych i osób nie w pełni sprawnych, problemów związanych z przemocą w rodzinie. Rozwijanie i utrzymywanie systemu pomocy wymaga zintegrowanych działań wszelkich instytucji oraz organizacji pozarządowych, wolontariuszy, jak i samych zainteresowanych rodzin.

Harmonogram wdrażania niniejszej Strategii obejmuje:

ETAP I

Podjęcie uchwały przez Radę Miejską w Dębicy o przyjęciu do realizacji Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Dębica na lata 2022-2027

- Termin realizacji: styczeń 2021 r.

ETAP II

Koordinacja realizacji działań objętych Strategią

- Termin realizacji: 2022 r. –2027 r.

ETAP III

Monitoring Strategii

- Termin realizacji: na koniec II kwartału 2023 r. (za 2022 r.), na koniec II kwartału 2024 r. (za 2023 r.), na koniec II kwartału 2025 r. (za 2024 r.), na koniec II kwartału 2026 r. (za 2025 r.) i na koniec II kwartału 2027 r. (za 2026 r.)

ETAP IV

Końcowa ewaluacja Strategii - Termin realizacji: II kwartał 2028 r.

6. Zakładane rezultaty strategii

Rozwiązywanie problemów społecznych państwo pozostawiło w dużej mierze samorządom – można tu wymienić: politykę senioralną, politykę rodzinną, nowe programy dla rodzin w pieczy zastępczej czy przemocy. Przy wydłużającym się życiu pojawią się problemy braku osób do opieki nad seniorami, nie tylko w ich własnych domach, ale również w zakresie zapewnienia opieki pielęgniarstwa jak i specjalistycznej opieki lekarskiej.

Realizacja Strategii, poprzez wdrażanie celów i zadań zaowocuje minimalizacją zdiagnozowanych negatywnych zjawisk społecznych oraz poprawą jakości życia mieszkańców naszego miasta. Zakłada się, że realizacja Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Dębica na lata 2022 – 2027 przyniesie:

- pełną diagnozę problemów społecznych i ocenę stopnia zaspokojenia zdiagnozowanych potrzeb wraz z ich monitoringiem;
- wzrost aktywności na rzecz rozwiązywania problemów społecznych innych podmiotów niż jednostki pomocy społecznej oraz poprawę przepływu informacji między tymi podmiotami;
- poprawę jakości życia osób starszych, długotrwale chorych i osób nie w pełni sprawnych;
- rozszerzenie zakresu usług dla seniorów, poprawę dostępności usług dedykowanych seniorom oraz rozwój polityki senioralnej;
- zapewnienie dostępu do usług pielęgnacyjnych i opiekuńczych w miejscu zamieszkania;
- wzmocnienie roli i pozycji osób starszych i nie w pełni sprawnych w społeczności lokalnej;
- wzmocnienie pozycji rodziny w społeczności lokalnej oraz zmniejszenie zjawiska przemocy w rodzinie;
- stworzenie sprawnie funkcjonującego systemu wsparcia rodzin, zapewniającego różnorodne formy pomocy;
- podniesienie poziomu wiedzy w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich;
- zwiększenie poziomu świadomości mieszkańców w zakresie profilaktyki uzależnień;
- stworzenie dogodnych warunków rozwoju dla dzieci i młodzieży;
- zwiększenie udziału mieszkańców i organizacji pozarządowych w tworzeniu lokalnych rozwiązań poprawiających jakość życia;
- wzrost liczby osób objętych instrumentami aktywizacji zawodowej;
- poszerzenie wiedzy mieszkańców w zakresie profilaktyki zdrowotnej i zdrowego trybu życia;
- zwiększenie poczucia bezpieczeństwa w społeczności lokalnej, w tym bezpieczeństwa uczniów.

Osiągnięcie prognozowanych zmian będzie możliwe jedynie przy pełnym zaangażowaniu wszystkich instytucji, podmiotów społecznych i gospodarczych oraz społeczności lokalnej miasta Dębicy.

7. Analiza ryzyka

Wobec potencjalnych zmian zarówno w wymiarze ogólnokrajowym, regionalnym i lokalnym, spowodowanych czynnikami zewnętrznymi i wewnętrznymi, niniejsza Strategia może ulec pewnym zmianom bądź uzupełnieniom w drodze stosownej Uchwały Rady Miejskiej w Dębicy. W szczególności Strategia może zostać zmieniona czy uzupełniona na wniosek Burmistrza lub Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dębicy. Przesłankami do wprowadzenia zmian mogą być wnioski lub sugestie funkcjonujących w Gminie organizacji społecznych, podmiotów gospodarczych, lub poszczególnym mieszkańcom, a także Zespołu odpowiedzialnego za jej realizację.

8. Podsumowanie

Założeniem Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Dębica na lata 2022-2027 jest zapewnieniem bezpieczeństwa socjalnego podopiecznym pomocy społecznej. Postawiliśmy na współpracę i partnerstwo z jednostkami oraz instytucjami, które z założenia są ukierunkowane na pomoc. Zapisy zawarte w Strategii będą realizowane w ramach określonych w strategii działań, w zależności od posiadanych i pozyskanych z zewnątrz środków finansowych. Inne dokumenty programowe w zakresie lokalnej polityki społecznej powinny być zgodne z wytyczonymi w niniejszym dokumencie celami strategicznymi oraz kierunkami działań.

Odnosi się to zarówno do programów przyjmowanych przez Radę Miasta corocznie, jak i dokumentów wieloletnich, m.in. Gminnego Programu Wspierania Rodziny, Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie, Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Opracowanie niniejszej Strategii ma posłużyć lepszej, bardziej skutecznej i efektywniejszej realizacji działań na rzecz społeczności lokalnej w mieście Dębica.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Miasta Dębica na lata 2022-2027 ma charakter otwarty i elastyczny. Oznacza to, że poszczególne jej elementy w trakcie realizacji mogą być modyfikowane, zmienione i dostosowane do sytuacji społecznej.

Spis tabel

TABELA NR 1. LICZBA MIESZKAŃCÓW DĘBICY W LATACH 2017 – 2020.....	10
TABELA NR 2. LICZBA MIESZKAŃCÓW DĘBICA WG EKONOMICZNYCH GRUP WIEKOWYCH W LATACH 2017 – 2020.....	11
TABELA NR 3. PODMIOTY WG KLAS WIELKOŚCI W 2020 ROKU.....	12
TABELA NR 4. OSOBY BEZROBOTNE W MIEŚCIE DĘBICA W LATACH 2017 – 2020.	14
TABELA NR 5 . BEZROBOTNI MIESZKAŃCY DĘBICY, KTÓRZY ZAREJESTROWALI SIĘ.....	14
W LATACH 2017-2020.....	14
TABELA NR 6. LICZBA OSÓB WYŁĄCZONYCH Z EWIDENCJI OSÓB BEZROBOTNYCH W LATACH 2017 – 2020.....	14
TABELA NR 7. PRZYCZYNY WYŁĄCZENIA OSÓB Z REJESTRU BEZROBOTNYCH	15
W LATACH 2017 – 2020.	15
TABELA NR 8. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA W LATACH 2017 – 2020.....	16
TABELA NR 9. WYKAZ ŻŁOBKÓW I KLUBÓW DZIECIĘCYCH.....	17
PROWADZONYCH NA OBSZARZE GMINY MIASTO DĘBICA	17
TABELA NR 10. LICZBA DZIECI W MIEJSKICH PRZEDSZKOLACH W ROKU SZKOLNYM 2020/2021	17
TABELA NR 11. LICZBA UCZNIÓW W MIEJSKICH SZKOŁACH PODSTA WOWYCH	18
W ROKU SZKOLNYM 2020/2021.....	18
TABELA 12. LICZBA UCZNIÓW W LATACH 2016 – 2020.	19
TABELA 13. LICZBA UCZNIÓW Z ORZECZENIAMI O POTRZEBIE KSZTAŁCENIA SPECJALNEGO NA DZIEŃ 30 WRZEŚNIA DANEGO ROKU SZKOLNEGO	19
TABELA NR 14. PRZESTĘPSTWA OGÓŁEM W LATACH 2017 – 2020.	25
TABELA NR 15. PRZESTĘPSTWA KRYMINALNE W LATACH 2017 – 2020.....	25
TABELA NR 16. PRZESTĘPSTWA NARKOTYKOWE W LATACH 2017 – 2020.....	25
TABELA NR 17. KRAJOWA MAPA ZAGROŻEŃ BEZPIECZEŃSTWA - WYBRANE KATEGORIE W LATACH 2017 – 2020.	25
TABELA NR 18. UDZIAŁ PROCENTOWY (%) RODZIN KORZYSTAJĄCYCH ZE WSPARCIA MOPS W DĘBICA, ZE WZGLĘDU NA LICZBĘ OSÓB W RODZINIE W LATACH 2017 – 2020. .	28
TABELA NR 19. LICZBA RODZIN Z DZIEĆMI KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ W MIEŚCIE DĘBICA W LATACH 2017-2020.	29
TABELA NR 20. LICZBA DZIECI W RODZINACH NIEPEŁNYCH OBJĘTYCH WSPARCIEM MOPS W DĘBICY W LATACH 2017-2020.	30
TABELA NR 21. LICZBA RODZIN EMERYTÓW I RENCISTÓW OBJĘTYCH WSPARCIEM MOPS W MIEŚCIE DĘBICA W LATACH 2017-2020.	31
TABELA NR 22. POWODY PRYZNANIA POMOCY SPOŁECZNEJ W MIEŚCIE DĘBICA	32
W LATACH 2017-2020.....	32
TABELA NR 23. RODZINY KORZYSTAJĄCE Z ŚWIADCZEŃ PIENIĘŻNYCH POMOCY SPOŁECZNEJ W LATACH 2017 – 2020.....	33
TABELA NR 24. LICZBA RODZIN/OSÓB OBJĘTYCH PRACĄ SOCJALNĄ ORAZ PROJEKTYM SOCJALNYM NA TERENIE MIASTA DĘBICA W LATACH 2017-2020.	35
TABELA NR 25. LICZBA RODZIN/OSÓB W TYCH RODZINACH OBJĘTYCH PORADNICTWEM SPECJALISTYCZNYM W LATACH 2017 – 2020.....	35
TABELA 26. LICZBA OSÓB, KTÓRYM PRYZNANO DECYZJĄ ŚWIADCZENIE W FORMIE SCHRONIENIA W SCHRONISKACH W LATACH 2017 – 2020.	38

TABELA NR 27. LICZBA WYDANYCH DECYZJI NA UBEZPIECZENIE	38
ZDROWOTNE NA 90 DNI W LATACH 2017 – 2020.	38
TABELA NR 28. LICZBA OSÓB PRZEBYWAJĄCYCH W DOMACH POMOCY SPOŁECZNEJ W LATACH 2017 – 2020.	39
TABELA NR 29. POZOSTAŁE FORMY POMOCY DLA MIESZKACÓW DĘBICY W LATACH 2017 – 2020.	39
TABELA NR 38. PLACÓWKI WSPARCIA DZIENNEGO	46
„ZGRANA PAKA” W LATACH 2017 – 2020.	46
TABELA NR 39. LICZBA RODZIN KORZYSTAJĄCYCH Z USŁUG ASYSTENTA RODZINY W DĘBICY W LATACH 2017-2020.	47
TABELA NR 40. DANE STATYSTYCZNE DOT. LICZBY OSÓB STARSZYCH	48
W MIEŚCIE DĘBICA W LATACH 2017 – 2020.	48
TABELA NR 41. LICZBA OSÓB OBJĘTYCH USŁUGAMI OPIEKUŃCZYMI NA TERENIE MIASTA DĘBICA W LATACH 2017- 2020.	49
TABELA NR 42. LICZBA WYDANYCH DĘBICKICH KART SENIORA O LATACH 2018 – 2020.	51
TABELA NR 43. LICZBA WYDANYCH OGÓLNOPOLSKICH KART SENIORA	52
W LATACH 2019 2020.	52
TABELA NR 44. POMOC UDZIELONA MIESZKAŃCOM DĘBICY W PODZIALE	53
NA LATA I ZADANIA.	53
TABELA NR 45. LICZBA WYDANYCH ORZECZEŃ O NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI DLA MIESZKAŃCÓW DĘBICY W LATACH 2017 – 2020.	54
TABELA NR 46. MIEJSKA KOMISJA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH W MIEŚCIE DĘBCA W LATACH 2017 – 2020.	55
TABELA NR 47. FUNKCJONOWANIE ZESPOŁU INTERDYSCYPLINARNEGO I GRUP ROBOCZYCH DO SPRAW PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE NA TERENIE MIASTA DĘBICA LATACH 2017 – 2020.	56
TABELA NR 48. PROCEDURA NIEBIESKIEJ KARTY 2017 – 2020.	56
TABELA NR 49. LICZBA INTERWENCJI DOMOWYCH PODEJMOWANYCH PRZEZ POLICJĘ W ZWIĄZKU Z WYSTĘPOWANIEM PRZEMOCY W RODZINIE	57
W LATACH 2018 – 2020.	57
TABELA NR 50. WSPARCIE OSÓB DOŚWIADCZAJĄCYCH PRZEMOCY W RODZINIE	57
W LATACH 2017 – 2020.	57
TABELA NR 51. ZESTAWIENIE WYDATKÓW MOPS W DĘBICY W 2020 ROKU.	58

Spis wykresów

WYKRES NR 1. PIRAMIDA WIEKU MIESZKAŃCÓW DĘBICY ZA ROK 2020	11
WYKRES NR 2. RODZAJE PRZEWAŻAJĄCEJ DZIAŁALNOŚCI W 2020 ROKU	13
WYKRES NR 3. RODZINY OBJĘTE POMOCĄ SPOŁECZNĄ W MIEŚCIE DĘBICA	28
W LATACH 2017 -2020.	28
WYKRES NR 4. LICZBA RODZIN Z DZIEĆMI KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ W MIEŚCIE DĘBICA W LATACH 2017-2020.	29
WYKRES NR 5. LICZBA RODZIN NIEPEŁNYCH KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ W MIEŚCIE DĘBICA W LATACH 2017-2020.	30
WYKRES NR 6. LICZBA RODZIN EMERYTÓW I RENCISTÓW KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ W MIEŚCIE DĘBICA W LATACH 2017-2020.	31

WYKRES NR 7. WYNAGRODZENIE NALEŻNE OPIEKUNOWI Z TYTUŁU SPRAWOWANIA OPIEKI PRYZNANE PRZEZ SĄD W LATACH 2017 – 2020.	34
WYKRES NR 8. RZECZYWISTA LICZBA OSÓB OBJĘTYCH „PROGRAMEM POMOC PAŃSTWA W ZAKRESIE DOŻYWIANIA” ORAZ „POSIŁEK W SZKOLE I W DOMU” W MIEŚCIE DĘBICA W LATACH 2017 – 2020.	36
TABELA NR 30. REALIZACJA ŚWIADCZEŃ RODZINNYCH W LATACH 2017 – 2020	40
TABELA NR 31. ŚWIADCZENIA OPIEKUŃCZE W LATACH 2017 – 2020	41
TABELA NR 32. ŚWIADCZENIE RODZICIELSKIE W LATACH 2017 – 2020.....	41
TABELA NR 33. REALIZACJA ZASIŁKÓW DLA OPIEKUNÓW W OKRESIE 2017 – 2020.....	41
TABELA NR 34. RALIZACJA ŚWIADCZENIA „ZA ŻYCIEM” W LATACH 2017 – 2020	42
TABELA NR 35. RALIZACJA ŚWIADCZENIA „DOBRY START” W LATACH 2018 – 2020	43
TABELA NR 37. ILOŚĆ OSÓB, KTÓRE SKORZYSTAŁY Z CZASOWEGO ZATRUDNIENIA W RAMACH PRAC SPOŁECZNIE UŻYTECZNYCH W OKRESIE 2017 – 2020.	44
WYKRES NR 9. LICZBA OSÓB STARSZYCH W MIEŚCIE DĘBICA W LATACH 2017 – 2020... ..	48
WYKRES NR 10. LICZBA MIESZKAŃCÓW DĘBICY PRZEBYWAJĄCYCH.....	50
W DOMACH POMOCY SPOŁECZNEJ W LATACH 2017 – 2020.	50
WYKRES NR 11. LICZBA RODZIN KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ Z POWODU UZALEŻNIENIA OD ALKOHOLU W LATACH 2017 – 2020.....	54